

Kapadokya Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

**KENTSEL AÇIK YEŞİL ALANLARIN KADINLAR
TARAFINDAN KULLANIMI ÜZERİNE BİR
DEĞERLENDİRME: ŞANLIURFA, BİRECİK ÖRNEĞİ**

Melike KORKUT

Yüksek Lisans Tezi

Nevşehir, 2022

KENTSEL AÇIK YEŞİL ALANLARIN KADINLAR TARAFINDAN KULLANIMI
ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: ŞANLIURFA, BİRECİK ÖRNEĞİ

Melike KORKUT

Kapadokya Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Nevşehir, 2022

ÖZET

KORKUT, Melike. *Kentsel Açık Yeşil Alanların Kadınlar Tarafından Kullanımı Üzerine Bir Değerlendirme: Şanlıurfa, Birecik Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir, 2022.

Kentsel açık yeşil alanlar, bir kentin fiziki ve sosyal gelişimini sağlayan aynı zamanda toplumsal ve kültürel aktivitelerin sahne aldığı alanlardır. Açık yeşil alanlar doğal yaşamla ilişkilendirilmesine rağmen aynı zamanda cinsiyet eşitsizliğinin mekân kullanımındaki etkilerini de gözler önüne sermektedir. Kadın ve erkeklere biçilen roller, mekânlar, statü ve etkileşim alanları birbirinden genellikle farklıdır. Toplumsal cinsiyet rolleri açısından kesin yargılara dayalı kültür ve yapılarda, cinsiyet ayrımcılığının uç noktalarını gündelik hayatın farklı kısımlarında olduğu gibi mekân kullanımında da görmek mümkündür. Tezin amacı kentsel açık yeşil alanların kullanımında cinsiyet eşitsizliğini sorgulamaktır. Tezde Şanlıurfa ilinin Birecik ilçesinde park kullanımı üzerine 638 katılımcıya anket çalışması yapılarak veriler elde edilmiştir. Bu veriler ışığında Birecik’te park kullanımında kadınlar ve erkeklerin mekânı farklı deneyimlediği ortaya konulmuştur. Temel farklılık, kadınların erkeklerle kıyaslandığından istedikleri vakitte, istedikleri yerlere gidememeleridir. Yapılan anket çalışmasında, akşamları tek başına dışarı çıkmak üzerine sorulan soruda, kadınların “kendimi güvende hissetmediğim için”, “taciz vb. durumlarla karşılaşmaktan korktuğum için” cevaplarını erkeklere oranla daha fazla verdiği görülmüştür. Dolayısıyla, parka giden yolun daha başında toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin hanesine yazılabilecek bir sorun saptanmıştır. Ek olarak parklarda erkeklerin kadınlara oranla daha fazla vakit geçirdikleri, dolayısıyla parklardan daha fazla yararlandıkları da görülmüştür. Böyle bir sonucun ortaya çıkmasında toplumsal cinsiyet eşitsizliği tek sebep olmamakla birlikte toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin etkisini yadsımak da gerçekçilikten uzak bir yorum olacaktır. Bu da toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin olumsuz etkilerinin bir ilin ilçesindeki parkların kullanımına kadar sirayet ettiğini görmeyi ve tam da bu sebeple konunun üzerine daha fazla gitmeyi gerekli kılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Kamusal mekân, kadın, park, kadın dostu kentler

ABSTRACT

KORKUT, Melike. *An Evaluation on the Use of Urban Open Green Spaces by Women: The Case of Şanlıurfa, Birecik*, Master's Thesis, Nevşehir, 2022.

Urban open green spaces are areas that provide the physical and social development of a city, as well as the areas where social and cultural activities take place. Although open green spaces are associated with natural life, they also reveal the effects of gender inequality on the use of space. The roles, spaces, status and interaction areas assigned to women and men are generally different from each other. It is possible to see the extremes of gender discrimination in cultures and structures based on precise judgments in terms of gender roles, in the use of space as well as in different parts of daily life. The aim of the thesis is to question gender inequality in the use of urban open green spaces. In the thesis, data were obtained by conducting a survey on 638 participants on the use of parks in Birecik district of Şanlıurfa province. In the light of these data, it has been revealed that women and men experience the space differently in the use of parks in Birecik. The main difference is that women cannot go where they want, whenever they want, compared to men. In the survey study, in the question asked about going out alone in the evenings, women were asked “because I don't feel safe”, “harassment etc. because I'm afraid of facing situations” more than men. Therefore, at the very beginning of the road to the park, a problem that can be written on the name of gender inequality has been identified. In addition, it has been observed that men spend more time in parks than women, so they benefit more from the parks. Although gender inequality is not the only reason for the emergence of such a result, it would be an unrealistic interpretation to deny the effect of gender inequality. This makes it necessary to see that the negative effects of gender inequality spread to the use of parks in a province's district, and precisely for this reason, it is necessary to go further on the subject.

Key Words: Public space, women, parks, women-friendly cities

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Açık Alanların İkiye Ayrılması	9
Tablo 2. Milli Rekreasyon Ve Park Kurulu Park Standartları (Nrpa) (Aktaran: Akbarı Shahabı: 2012,10).....	12
Tablo 3. Çizelge Parkların Büyüklük, Kullanıcı Ve Hizmet Ettiği Alana Göre Standartlar (Polat, 2001).....	13
Tablo 4. Sosyal Değerler.....	21
Tablo 5. Çevresel Değerler	22
Tablo 6. Avrupa’da Kadın Dostu Kentsel Projeler	32
Tablo 7. Türkiye’de Kadın Dostu Kentler Proje Kapsamında Yapılan Faaliyetler.	42
Tablo 8. İZMİR’İN KADIN DOSTU KENT OLMA SÜRECİ	45
Tablo 9. Birecik Park ve Bahçe Dağılımı	57
Tablo 10. Croanbach Alfa Değeri	63
Tablo 11. Katılımcıların Yaşlarının Cinsiyete Göre Dağılımları.....	64
Tablo 12. Katılımcıların Eğitim Durumlarının Cinsiyete Göre Dağılımları.....	65
Tablo 13. Katılımcıların Medeni Durumlarının Cinsiyete Göre Dağılımları	66
Tablo 14. Katılımcıların Mesleklerinin Cinsiyete Göre Dağılımları	68
Tablo 15. Katılımcıların Gelirlerinin Cinsiyete Göre Dağılımları.....	69
Tablo 16. Katılımcıların Yerleşim Yerlerinin Cinsiyete Göre Dağılımları	65
Tablo 17. Mahallenin Güvenliği Konusunda Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	67
Tablo 18. Gündüzleri Tek Başına Dışarı Çıkma Durumunda Güvende Hissetme Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı.....	72
Tablo 19. Katılımcıların Kendilerini Neden Güvende Hissetmediklerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	74

Tablo 20. Akşamları Mahallede Tek Başına Dışarı Çıkma Durumlarının Cinsiyete Göre Dağılımı	75
Tablo 21. Akşamları Tek Başına Çıkmama Nedenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	76
Tablo 22. Park Olup Olmadığının Cinsiyete Göre Dağılımı.....	78
Tablo 23. Park Kullanım Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı.....	79
Tablo 24. Katılımcıların Park Kullanmama Nedenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	76
Tablo 25. Parkı Kullanım Saati Cinsiyete Göre Dağılımı.....	78
Tablo 26. Geçirilen Sürenin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	84
Tablo 27. Parka Kim/Kimlerle Gitme Durumu	84
Tablo 28. Katılımcıların Parka Kim/Kimlerle Gittiklerinin Cinsiyete Göre Dağılımı ...	85
Tablo 29. Katılımcıların Parka Gitme Amaçları	86
Tablo 30. Parka Gitme Amacının Cinsiyete Göre Dağılımı	87
Tablo 31. Kendini Güvende Hissetme Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı.....	88
Tablo 32. Parkların Güvenliğini Artırma İçin Olması Gerekenler	89
Tablo 33. Parklarda Güvenliğin Arttırılması İçin Olması Gerekenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	89
Tablo 34. Parkların Kadın Ve Erkeklerin Eşit Kullanımı Konusunda Cinsiyete Göre Dağılımı	86
Tablo 35. Parkların Herkesin Kullanımına Uygunluğunun Cinsiyete Göre Dağılımı	87
Tablo 36. Park İçindeki Aktivitelerin Yeterliliğinin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	88
Tablo 37. Parkların Her Kesimden İnsanın Kullanımına Yönelik Kalitesinin Cinsiyete Göre Dağılımı	94

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Birecik Coğrafi Konumu.....	54
Şekil 2. Birecik Belediyesi Kamusal Alanların Dağılımı	56
Şekil 3. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı.....	63
Şekil 4. Katılımcıların Yaş Dağılımı.....	64
Şekil 5. Katılımcıların Eğitim Durumları	65
Şekil 6. Katılımcıların Medeni Durumları	66
Şekil 7. Katılımcıların Meslekleri	67
Şekil 8. Gelir Dağılımları.....	69
Şekil 9. Mahallenin Güvenli Olma Düzeyi	66
Şekil 10. Tek Başına Dışarı Çıkmada Güvenli Hissetme Durumu	67
Şekil 11. Güvende Hissetmemenin Nedenleri	69
Şekil 12. Akşam Saatlerinde Tek Başına Çıkma Durumları.....	75
Şekil 13. Akşamları Dışarı Çıkma Nedenleri.....	76
Şekil 14. Mahallede Park Olup Olmadığı	78
Şekil 15. Parkı Ziyaret Etme Sıklığı	79
Şekil 16. Parkı Kullanmama Nedenleri.....	75
Şekil 17. Parkın Ziyaret Edilme Zaman Aralığı.....	77
Şekil 18. Parkta Geçirilen Süre	83
Şekil 19. Parkı Kullanım Esnasında Güvende Hissetme Durumu	88
Şekil 20. Parkları Kadın Ve Erkeklerin Eşit Şekilde Kullanım Durumu.....	85
Şekil 21. Parkların Herkesin Erişimine Uygunluğu.....	86
Şekil 22. Parkın Etkinlikler İçin Yeterliliği	87
Şekil 23. Parkların Her Kesimden Kullanımına Yönelik Kalitesi	88

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	ii
ETİK BEYAN.....	iii
ÖZET.....	ivv
ABSTRACT	v
TABLolar LİSTESİ.....	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM.....	4
1. AÇIK KAMUSAL KENTSEL MEKANLAR	4
1.1. MEYDAN	6
1.2. SOKAK.....	7
1.3. AÇIK-YEŞİL ALANLAR.....	8
1.3.1 Parklar	10
1.3.2 Parkların Sınıflandırılması	12
1.4. AÇIK-YEŞİL ALANLARIN SUNDUĞU DEĞERLER.....	18
1.4.1. Açık- Yeşil Alanların Yarattığı Sosyal Değerler	18
1.4.2. Açık- Yeşil Alanların Yarattığı Çevresel Değerler:	21
2. BÖLÜM.....	22
KENTSEL KAMUSAL MEKÂNDA KADIN	22

2.1. ERİŞİLEBİLİRLİK	23
2.2. EŞİT KULLANIM.....	24
2.3. GÜVENLİK	25
2.4. KALİTE VE İŞLEVSELLİK.....	26
3. BÖLÜM.....	29
KADIN DOSTU KENTLER PROJESİ	29
3.1. AVRUPA ÖRNEKLERİ	29
3.1.1. Almanya.....	35
3.1.2. Fransa.....	36
3.1.3. İngiltere.....	36
3.1.4. İsveç	37
3.2. TÜRKİYE ÖRNEKLERİ	38
3.2.1. İzmir.....	42
3.2.2. Gaziantep	46
3.2.3. Kars	47
3.2.4. Şanlıurfa.....	48
3.2.5. Trabzon	49
3.2.6. Van.....	49
3.2.7. Nevşehir	50
4. BÖLÜM.....	52
YÖNTEM	52
4.1. BİRECİK'E İLİŞKİN GENEL BİLGİLER.....	52
4.1.1 Tarihçesi.....	52
4.1.2. Coğrafi Konumu ve Yapısı	53
4.1.3. İklimi.....	55

4.1.4.Nüfusu.....	55
4.1.5 Park ve Bahçeler	56
4.2.BULGULAR	58
4.2.1. Demografik Analizler	59
4.2.2. Algısal Değerlendirme.....	66
SONUÇ.....	90
KAYNAKÇA	93
EK 1. ORJİNALLİK FORMU.....	102
EK 2. ETİK KURUL İZİN FORMU.....	103
EKLER.....	104

KISALTMALAR

TDK: Türk Dil Kurumu

SÖNİM: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi

YEPP: Yerel Eşitlik Eylem Planları

KAÇEM: Kadın Çiftçiler Ekolojik Eğitim ve Üretim Merkezi

CEDAW: Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu

ILO: Uluslararası Çalışma Örgütü

BM: Birleşmiş Milletler

KSGM: Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü

GİRİŞ

Geçmişten günümüze kadar gelen toplumun cinsiyetler üzerine attığı roller, normal olarak, cinsiyet kavramının (erkek-kadın) toplumsallığını ve mekân kullanımını farklı şekillerde biçimlendirmektedir. Erkek ve kadın rollerindeki farklılık, birçok alanda olduğu gibi mekân kullanımında da kendisini gösterir. Kadın ve erkeklere biçilen roller, mekânlar, etkileşim ve statü alanları birbirinden genellikle farklıdır. Toplumsal cinsiyet rolleri açısından kesin yargılara dayalı kültür ve yapılarda; cinsiyet ayrımcılığının uç noktalarını gündelik hayatın farklı kısımlarında olduğu gibi mekân kullanımında da görmek mümkündür (Aytaç, 2007, s. 214-215). Kent, cinsiyetçi roller ve toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikler nedeniyle kadınların ve erkeklerin mekâna ilişkin olanı farklı deneyimlediği yerlerdir (Aktaş,2017, s.139; Kaypak, 2014, s.349; Mumcu, Yılmaz, Yazıcı, 2016, s.38).

Kamusal mekânlarda sosyal olanaklara eşit bir şekilde ulaşmanın sağlanması toplumdaki her bireyin hakkıdır. Cinsiyet ayrımı yapılmaksızın toplumun bütün kesiminin mekân kullanımı ve sosyal olanaklara doğrudan ve eşit bir şekilde ulaşılabilmesi için bundan sonra atılacak adımlarda kadın erkek eşitsizliğini gidermek amacıyla bir düzenlemeye gidilmesi gerekmektedir (Tarhan, 2017, s.119).

Bireylerin kent hayatının yoğun temposundan kaçıp dinlenmek, eğlenmek, spor yapmak, rahat bir nefes almak ve çeşitli aktivitelerde bulunmak için çoğunlukla kullandıkları yerler yeşil alanlardır. Ayrıca ulaşım bakımından kolay olması nedeniyle mahalle parkları ilk sırada yerini almaktadır. Ancak mahalle parklarının hizmet açısından kadın ve erkeklere eşit kullanım olanakları sağlamadığı aşikârdır.

Problem

Kamusal mekânın bir parçası olan mahalle parkları hizmet bakımından kadın ve erkeklere eşit kullanım imkânı sunmamaktadır.

Amaç

Çalışmada, açık kamusal mekânlar olarak mahalle parklarını cinsiyet olgusuna göre incelemek, kadınların kamusal mekân kullanım hakları ve düşüncelerini değerlendirmek ve bu bağlamda mahalle parklarının kullanımında cinsiyet eşitsizliğinin olup olmadığını araştırmak amaçlanmaktadır.

Sorular

Kadın ve erkeklerin kamusal mekân kullanımı farklılık gösterir mi?

Çevresel faktörler kadınların kamusal mekân kullanımını etkiler mi?

Yöntem:

Tez çalışmasının konusu itibariyle ilk önce kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Açık kamusal kentsel mekanlar, meydanlar, açık-yeşil alanlar tanımlanmıştır. Tezin ikinci bölümünde ise anket sorularının zeminini hazırlayacak olan kentsel kamusal mekânda kadın, erişilebilirlik, güvenlik, eşit kullanım, işlevsellik, kalite kavramlarının üzerinde durulmuş ve buradan anket soruları türetilmiştir. Tezin üçüncü bölümünde Kadın dostu kentler projesi konusu hem Türkiye hem Avrupa örnekleri üzerinden tartışılmıştır. Tezin son bölümünde internet üzerinden (Google Form) yapılan anket çalışması SPSS programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Ulaşılan veriler doğrultusunda bulgular ve sonuç kısmı oluşturulmuştur.

Sınırlılıklar

Çalışma, Şanlıurfa'nın Birecik ilçesinde yaşayan kişiler ile sınırlıdır. 638 kişi ile Google Form üzerinden anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışması yapılan 638 kişi özel olarak belirli meslek, cinsiyet, yaş aralığı gibi gruplara göre değil, rastlantısal olarak seçilmiştir. 638 kişiden elde edilen veriler SPSS programından yararlanılarak test

ve analiz edilmiştir. Söz konusu ankette 24 soru mevcuttur. Anket çalışmasının ilk altı sorusu demografik sorulardan oluşmaktadır. Sırasıyla katılımcıların cinsiyeti, yaşı, eğitimi, medeni durumu, mesleği ve gelir durumuna ilişkin sorular sorulmuştur. Altıncı sorudan yirmi birinci soruya kadar yaşanan mahallenin güvenli bulunup bulunmaması, gündüz-gece dışarı tek başına çıkma durumu, park kullanımı sıklığı, parkta geçirilen zaman dilimi, parka kiminle gidildiği, parka gitme amacı, parkta kendini güvende hissetme durumu gibi tezin asıl amacına yönelik sorular yer almaktadır. Anket çalışmasında yirmi birinci sorudan yirmi dördüncü soruya kadar olan kısımda ise parkların eşit kullanımı, erişimi, yeterliliği, kalitesine yönelik sorulara yer verilmiştir.

Önem

Bu çalışma, toplumsal cinsiyet eşitsizliği bağlamında yapılan diğer çalışmalar gibi hem literatüre bir katkı sunmak ve böylece gelecekteki bilimsel çalışmalara veri sağlamak amacıyla hem de sosyal sorunların en azından bir kısmını mercek altına alıp araştırmak, böylece söz konusu sorunların çözümüne katkı sunmak amacıyla yapılmıştır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin etki ettiği alan sayısı çok fazladır ve bu alanlardan biri de kentsel yeşil-açık alanlardır. Kâğıt üzerinde herkesin kullanımına, erişimine ve faydalanmasına açık olan bu alanların pratikte, en azından toplumsal cinsiyet eşitsizliği bağlamında, pek de öyle olmadığı görülmektedir. Bu da toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin gelecekteki çalışmalarda da incelenmesi gerektiğini gösteren önemli bir bulgudur.

1. BÖLÜM

AÇIK KAMUSAL KENTSEL MEKANLAR

Kamusal mekân kavramını tanımlayabilmek için önce kavramın temelindeki kamu, kamusal alan ve kamusal mekân kavramlarının ele alınması yerinde olacaktır.

Kamu ve kamusal kelimeleri birbirinden farklı anlamlarda farklı kullanım alanlarına sahip iki kavramdır. Türk Dil Kurumu (TDK), kamu kavramını, “halk hizmeti gören devlet organlarının tümü”, “bir ülkedeki halkın bütünü, halk, amme”, “hep, bütün” şeklinde tanımlanmıştır. Kamusal kavramı ise, Türk Dil Kurumu’nda “kamu ile ilgili” ifadesiyle tanımlanmaktadır. TDK’nin kamusal alan kavramı için yaptığı tanım ise: “kamuya ait, kamu ile ilgili işlerin yapıldığı yer” şeklindedir. (TDK Sözlük, sozluk.gov.tr)

Habermas, kamusal alan ifadesiyle toplumsal yaşamın içinde kamuoyuna benzer bir şeyin oluşturulabildiği ve tüm vatandaşların erişmesinin güvence altına alındığı bir alandan bahsetmektedir. Habermas’a göre, bireyler kısıtlanmadan, genel yarara ilişkin konular hakkında fikirlerini söyleyerek ve yayınlama hürriyetleri güvence altına alınmış şekilde bir araya geldiklerinde kamusal bir gövde biçiminde davranmış olurlar. Kamusal gövde biçiminde bir araya geldikleri her iletişim durumunda, kamusal alanın bir kesimi vücut bulmuş demektir (Habermas, 2015, s.95).

Habermas, gündelik dilde gelişigüzel kullanımdan dolayı yanlış bilinen bir konuyu şu şekilde açıklamaktadır: Devlet otoritesi için kamusal alanın yürütücüsü deniyor olsa da aslında tam tersine bir durum söz konusudur. Devlet otoritesi kamusal alan kavramıyla örtüşmemektedir. Şüphesiz devlet otoritesi çoğunlukla kamu otoritesi olarak düşünülse de bu düşünce tarzının sebebi devletin tüm vatandaşlarının iyiliğini sağlaması işlevinden kaynaklanmaktadır (Habermas, 2015, s.96).

Kamusal Alan kavramını tarihsel bir bakış açısıyla da ele alan Habermas, Orta Çağ Avrupa toplumunda “kamusal” ve “özel” alan ayrımının olmadığından bahseder. Ancak o dönem boyunca egemenlik sembolü olarak bir prensin mührünün “kamusal” sayılması tesadüf değildir. Özel ya da kamusal ayrımı olmamasına rağmen bir feodal lord bulunduğu konumu kamusal olarak temsil etmektedir. Yani iktidarın kamusal temsiliyetinden söz edilmektedir. Burjuva kamusal alandaki temsiliyet kavramıyla, Orta Çağdaki temsili kamusal alan arasında hiçbir şekilde ilişki yoktur. Burjuva kamusal alandaki temsiliyet algılayışı devletin ya da belli seçmenlerin temsil edilmesiyle mümkünken Orta Çağdaki temsili kamusal alan algılayışı ise doğrudan bir yöneticinin gözle görülür varoluşuna bağlanmıştır (Habermas, 2015, s.97).

Biçer Olgun’a göre: temsili kamusal alan kavramından bahsedilirken bireylerin hür bir şekilde düşüncelerini dile getirip konuları münakaşa edebileceği bir kamusal alandan bahsetmek mümkün değildir. Bu düşüncenin işaret ettiği yönetici, kamusal alan içerisindeki bireyleri temsilen kamusal alanda faaliyet gösterir ve bu temsil, gerçek bir kamusal alanı yansıtmaz. Habermas’ın kamusal alan algılayışı Orta Çağdaki temsili kamusal alan düşüncesinden farklıdır (Olgun, 2017, s.46).

Habermas’ın kamusal alan algısı burjuva toplumunun ortaya çıkmasıyla başlamaktadır. Habermas’ın üzerine çalıştığı ve anlattığı kamu, burjuva kamusudur. Feodalite olgusunda ise lider birey üzerinden anlatılan temsili kamusal alan mevkisini kamusal otoriteye bırakmaktadır. Bu durumdan sonra kamu otoritesi eski anlamı olan “prens temsili sarayı”nı anlatmaktan sıyrılıp yeni anlamı olan otoritenin yasal kullanımıyla vücut bulmuş kurum anlamına kavuşmuştur (Habermas, 2015, s.98).

Dacheux: Habermas, Arendt ve Sennet’in kamusal alan tanımlamalarını üç madde altında toplamıştır:

1. Siyasetin yasallaştırılma alanı. Vatandaşların fikir edinebilmek, tartışabilmek için kullandıkları yerdir. Yurttaşlar, siyasi gücün uygulayıcısı olacak kişileri seçmek için politik bilgiye kamusal alan aracılığıyla ulaşırlar. Kamusal alan sayesinde

kendilerini sadece yasaya mecbur kalan kişiler olarak değil, aslında bu yasanın yapıcıları olarak hissederler.

2. Siyasi sınıfın başlıcası. Kamusal alan, farklı etnik, inançsal sınıflara ait olan insanların ortak paydada siyasi bir grup oluşturma düşüncesiyle kendi aralarında bağ kurmalarına imkân tanıyan simgesel bir alandır.
3. Siyasetin boy gösterdiği bir sahne. Kamusal alan siyasi aktörlerin sahne aldıkları, kamusal problemlerin daha görünür ve algılanabilir olduğu alandır (Dacheux, 2012, s.21).

Yukarıda sunulan tanımlamalara göre, kamusal alan tarihsel bir olgu değil dinamik ve gelişme içindeki bir yapı ve tüm aktörlere açık fonksiyonel bir alandır.

1.1. MEYDAN

Kentler yalnızca insanların barınma ihtiyaçlarına hitap eden yerler olmayıp toplu yaşama sonucu ortaya çıkan, kişisel ya da toplumsal ihtiyaçların ve eylemlerin gerçekleştirildiği yapıların dışındaki alanları da içerisine almaktadır. Kentsel mekân, yapıların sağladığı estetik görüntünün yanı sıra ekonomik, sosyal, politik, kültürel, dinsel vb. eylemlerle de renklilik kazanmaktadır. Yapıların yüzeyleri, meydanlar, yollar, parklar, tarihsel yapılar ile kentsel mekân ayrıntı kazanmaktadır (Altınçekiç ve Kart, 2000, s. 114).

Meydanlar, kentsel kamusal açık mekânlar arasında, insan çevre ilişkisinin ve sosyal etkileşimin en çok gerçekleştiği alanlardır. Meydanların diğer açık mekân türlerinden farkı, her bireyin kolayca erişim sağlayabildiği, kullanabildiği ve serbestçe hareket edebildiği, kentsel açık mekân hiyerarşisi içinde kamusal alan açısından derecesi en yüksek olan alanlar olmasıdır (Newman, 1973: Ashihara, 1981: akt. Kürkçüoğlu,2016).

Meydanlar, TDK’de “Yarışma, eğlence veya karşılaşma yeri” olarak tanımlanmaktadır (TDK Sözlük, sozluk.gov.tr). Tosuna göre: içinde yaşama ait

etkinliklerin ve faaliyetlerin gerçekleşmesine hizmet eden çevre olarak tanımlanan kamusal dış mekânlardır. Meydanlar, aslında kentin kimliğini ve kişiliğini ortaya koyan önemli kentsel eserlerdir. Meydanlar, geçmişten günümüze kent içinde dağılma ve toplanma alanları olup kent hareketliliğinin sağlandığı yerlerdir. Bu kamusal mekânlar kentlilerin toplanacağı, birbirleriyle karşılaşarak tanışacakları, aynı zamanda kendilerini ifade edebilecekleri, kültürlerini yaratacakları, özgür, toplumsal uzlaşmanın sağlandığı açık yeşil alanlar olarak tanımlanmaktadır. Bu açık yeşil alanlar, kent hayatı içinde yapısal öğelerle çevrelenmiş, tüm kentle ilişkilendirilmiş açık ortak alanlardır. Söz konusu açık alanlar, kent hayatı içinde yaşamını sürekli kapalı alanlarda geçiren kentliler için nefes alma imkânı sunmaktadır (Tosun,2020).

Toparlamak gerekirse; kentsel mekânda meydanlar, kullanıldığı oranda sosyal yaşantıyı biçimlendiren, buluşma, tanışma ve iletişim ortamlarına zemin hazırlayan, hareketlilikle birlikte canlı kalabilen mekânlardır. Meydanlar kentin bir avlusu gibi düşünülürse, kişilerin dinlenme, eğlenme ihtiyaçlarına cevap verebilen, kişiye kültürel yönden katkı sağlayabilen ve kişilerin fiziksel ihtiyaçlarını karşılayabilen, kent yaşamı için önemli sayılan alanlardır.

1.2. SOKAK

Kentsel mekân elemanı olarak sokaklar, şehrsel dokuda yer değiştirmeyen öğeler arasında yer almakta olup şehirliye ve şehre hareketlilik sağlayan öğelerdir (Giritlioğlu, 1998). Sokak, insanların dışarıda olabilmelerine imkân sağlayan mekândır. Sokaklar sosyal rastlaşma ve aynı zamanda insanların karşılaşma mekânlarıdır. Ticari alışverişin sürekli olduğu mekânlardır. Sokakta hareket vardır: Geçip gitmek, bir yerde durmak, oturmak ve olan biteni izlemek mümkündür. Herkes sokağı kullanabilir. Sokak görebilme ve görülebilir olma imkânını barındırır. Sokaklar kent karakterini ve kent kimliğini belirleyen önemli unsurlardandır, sosyal bir mekân olmasının yanında, demokrasinin başladığı mekândır. Yerleşimlerin sosyal merkezidir. İçinde barındırdığı özellikleri sebebiyle, sokağın işlevsel ve mekânsal önemi büyüktür (Döllük, 2005)

Sokaklar genişlikleri, bina yükseklikleri, bitkiler ve kaldırım genişliği gibi unsurlarla mahalle birimlerine karakter kazandırır. Sokakları ağaçlandırmak aslında sokaklara doğallık kazandırır ve sokağın algılanmasını sağlar. Sokağa bir doku ve kimlik kazandırır. Güçlü sokakların toplumun oluşmasına yardımcı, insanların birbiriyle kaynaşmasını destekleyici bir görev üstlenmesi gerekmektedir (Döllük,2005).

1.3. AÇIK-YEŞİL ALANLAR

Açık alan terimi, hangi tür olduğu fark etmeksizin herhangi bir bitki örtüsünden oluşan arsa, pazar yerleri, kamusal alanlar ve kamusal bir fonksiyonu olan döşeli, asfalt veya güçlü peyzajlı yeşil alanları kapsayan bir kavramdır (Scottish Government, 2008). Açık alan kavramını, şehir dokusunun ana unsurlarından olup ulaşım alanları ve mimari yapıların dışında kalan açıklıklar veya başka bir deyişle boş alanlar olarak tanımlamak mümkündür (Gül ve Küçük: 2001,32) Genel bir deyişle açık alan, insanın yaşantısına devam ettiği, mimarileşmiş kapalı mekânların dışında kalan, doğal şekliyle bırakılmış, konut ve tarım dışı dinlenme amaçları doğrultusunda ayrılmış kent parçasıdır (Scottish Government, 2008). Yeşil alanlar tanımına ise, tarım ve diğer işletme alanları dışında kalan, düzenleri ile genellikle topluma yararışlı hâle getirilmiş yerler girmektedir. Aktif yeşil alanlardan, genel karakteri yönünden halkın bedenî veya sportif faaliyetleri görme isteklerine hizmet eden pasif yeşil alanlar konu olduğunda ise, daha ziyade gezinti ve dinlenme ihtiyaçlarına cevap veren yeşil alanlar anlaşılmaktadır (Gürses,1970, s.18). Akbari Shahabi (2012, s. 5)'ye göre açık alanlar şu şekilde ayrılır:

Tablo 1. Açık Alanların İkiye Ayrılması

Yeşil alan, tarım ve öteki işletme binalarının dışında yer alan, tertiplemelerle genelde topluma yararlı ve faydalı hâle getirilmiş alanlardır. Yeşil alanları, hâlihazırda açık alanların aslında bitkisel elemanlar ile düzenlenmesi veya bitkisel elemanlar ile uyumlulaştırılmış yüzey alanları olarak da tanımlamak mümkündür. Bu tanımdan yola çıktığımızda aslında her yeşil alan aynı zamanda bir açık alan niteliğindedir. Ancak her açık alan, yeşil alan olmak durumunda değildir (Gül ve Küçük, 2001,s. 29).

Açık ve yeşil alanlar, insanların yaşantısının çoğunu geçirdiği kapalı mekânlar dışında yer alan, toplumu oluşturan bireylerin boş vakitlerini çeşitli aktivitelerle geçirmek için yararlandıkları alanlardır. Açık yeşil alanlar kırsal ve kent yerleşimlerde insanların akciğerleri olarak kabul edilmektedir. Bu alanlar, insanların boş vakitlerini değerlendirme, temiz hava alma, dinlenme, gezme, seyretme gibi rekreatif ve estetik ihtiyaçlarının karşılanabilmesi açısından çok önemli alanlardır (Özdemir, 2009, s.146). Açık yeşil alanlar, dış mekân tasarrufları için de türlü olanaklar sunan, yaşayan ve yaşatan organizmalardır (Öztan, 1991). Kentsel açık yeşil alanlar, kentin dinamik yapısı içinde, kentte yaşamını sürdürmekte olan insanların rutin hayatı ve ihtiyaçları açısından önemli öğelerdir. Bu alanlar kent içinde estetik ve fiziksel olarak doluluk-boşluk dengesini sağlamakta olan önemli unsurlardır (Kandemir, 2010).

Hızlı kentleşme sonucunda meydana gelen estetik ve çevresel sorunlar, planlı kentsel açık yeşil alanların önemini daha da görünür kılmıştır. Kent insanının doğaya ve yeşile olan özlemi planlı açık yeşil alanlarla dindirilmeye çalışılırken kentsel yaşamın birtakım olumsuz özellikleri de perdelenmektedir. Bu anlamda yeşil alanlar, kentsel mekânda canlılar için doğal yaşam alanları oluşturmaları ve sağlıklı alanlar yaratmaları bakımından kent makroformu ve yaşamı için ciddi önem arz eden alanlardır. Ayrıca bu alanlar, çevre kalitesini ekolojik anlamda artırmaktadır (Özdemir, 2009,s. 147).

1.3.1 Parklar

Ünal, Duyguluer ve Bolat (1998), parklarla ilgili olarak şunların altını çizmişlerdir: “Parklar, kentte yaşayanların yeşil bitki örtüsü ile dinlenme ihtiyaçlarına

cevap veren alanlardır. İmar planındaki park alanlarının içerisinde park için gerekli başka tesisler gösterilmemişse, büfeler, havuzlar, pergoleler, açık çayhane ve genel tuvaletten başka tesis yapılamaz. Lüzumu hâlinde açık spor tesisleri yapılır” (Ünal, Duyguluer ve Bolat, 1998, s.44).

Parklar, kent hayatının yoğun temposu içerisinde insanları dil, din, yaş, cinsiyet ve inanç ayrımı yapmaksızın bir araya getirerek sınırları kaldıran, aynı zamanda insanların sosyal bağlar kurmalarına da zemin hazırlayan alanlardır. Bireylerin bulundukları bölgeye ait olma duygusunu kuvvetlendirirken sosyokültürel açıdan da toplumsal iletişimin mümkün olduğu yerlerdir. Parkları, kültürel kimliğe yön vermesi bakımından kültürel odak noktası olarak tanımlamak da mümkündür (Önal, 2014, s.29).

Parklar hangi kategoride değerlendirildiği önemli olmaksızın her yaştan insanın gidip dilediği şekilde zaman geçirebileceği, içerisinde birçok aktivitenin imkânını barındıran, aynı zamanda da yeşilin yoğunlukta olduğu alanlardır. Parklar, işlevsel anlamda, fiziki olarak yürüyüş gibi sporları yapma, oyun oynama gibi faaliyetlerin yanında kültürel olarak da aynı mahallede oturan insanları ortak kamusal alanda bir araya getirerek iletişim kurma, toplumsal bağları güçlendirme gibi sosyokültürel rolleri de üstlenmektedir.

Olmsted and Kimball (1973)’a göre: park sözcüğü “daima ağaç ve çimle kaplı bir tür açık yeşil alanı anlatır.”. Bu tanımlamanın yanı sıra park, “içerisinde oyun veya ağaçları bulunduran yer” şeklinde anlatılmaktadır (akt. Özkır, 2007, s.11).

ABD Milli Rekreasyon ve Park Kurulu (NRPA) parkları büyüklük ve hizmet verdiği nüfusa göre sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırma aşağıdaki gibidir:

- Bölge parkı
- Kent Parkı
- Mahalle Parkı

- Özel alanlar olarak beş kategoriye ayırmaktadır.
- Semt Parkı

Tablo 2. Milli Rekreasyon ve Park Kurulu Park Standartları (NRPA) (akt., Akbarışahabı, 2012, s.10)

Milli Rekreasyon ve Park Kurulu Park Standartları (NRPA)				
Çeşit	Büyüklik (da)	Hizmet Verdiği Nüfus	da/ 1000 kişi	Ulaşılabilirlik(m)
Bölge Parkı	1000 ve üzeri	Küçük şehirlerdeki tüm nüfus	80	1 saatlik sürüş uzaklığı
Kent Parkı	Değişken	Değişken	20	30 dakika sürüş uzaklığı
Mahalle Parkı	20-80	2000-10 000	10	400-800
Özel Alanlar	Uyarlanabilir bir standart yoktur. Ağaçlı yollar, plajlar, taşkın alanları vb. yerleri kapsar.			
Semt Parkı	80-400	10 000-50 000	10	800-4800

1.3.2 Parkların Sınıflandırılması

Araştırmacıların çeşitli veriler ışığında yaptıkları çalışmalara göre parklar dokuz sınıfa ayrılmıştır (akt., Polat 2001, s.4-7).

- ✓ Yol Kenarı Parkları
- ✓ Özel Aktivite Alanları ve Spor Merkezleri
- ✓ Mini Parklar
- ✓ Çocuk Bahçeleri
- ✓ Mahalle Parkları
- ✓ Semt Parkları

- ✓ Milli Parklar
- ✓ Bölge Parkları
- ✓ Kent Parkları

Polat (2001), parkların büyüklük, kullanıcı ve hizmet ettiği alan nüfusu ve büyüklüğünü ele alarak parkları tanımlamaktadır.

Tablo 3. Çizelge Parkların Büyüklük, Kullanıcı ve Hizmet Ettiği Alana Göre Standartlar (Polat, 2001)

Parklar	Etkili Hizmet Alanı (Yarıçapı)	Hizmet Ettiği Nüfus (Kişi)	İdeal Büyüklük (da)	Kişi Başına Büyüklük (Alan/1000Kişi)	Kullanıcıların Yaş Grubu (Yaş)
Bölge Parkları	25-100 km	-	2000-4000	750-3000	Bütün Yaşlar
Çocuk Bahçeleri	200-600 m	-	8-16	4	0-3,4-7,8-15
Kent Parkları	1-10 km	Bütün Kent	40-800	80	Bütün Yaşlar
Mahalle Parkları	500-1500 m	3500-5000	20-40	8-12	Bütün Yaşlar
Milli Parklar	Bütün Ülke	Bütün Kent	Değişken	Değişken	Bütün Yaşlar
Semt Parkları	1000-2500 m	15000-30000	160-400	10-20	Bütün Yaşlar
Spor Alanları	2 km	Bütün Kent	40-60	4	7 ve yukarısı

Yol Kenarı Parkları

Yol kenarı parkları şahsi araç sahipleri için uygun dinlenme ve piknik alanlarıdır. Bu parkların yeşil alanlar içerisinde yer alması mümkündür. Yol kenarı parklarıyla ilgili

olarak herhangi bir büyüklük ve uzaklık verisi saptanmamıştır. Yol kenarı parklarına yakın yerlerde mini hayvanat bahçeleri veya oyun alanlarının düzenlenmesi çocuklar açısından uygun olabilir (akt., Polat, 2001, s. 4-7).

Özel Aktivite Alanları ve Spor Merkezleri

Özel faaliyete (yürüyüş alanları, golf sahası, botanik bahçeler, yüzme havuzu, plajlar, sanat merkezleri vb.) hizmet etmekte olan alanlardır. Birden çok bağının gelişmesine uygundur ve rekreatif yönden de ilgilenilmelidir (akt., Polat, 2001, s.4-7).

Mini Parklar

Mini parkların, ölçü ve konumları genellikle boş arazi bulunabilmesine bağlıdır. Hem yetişkinlere hem de çocuklara hitap eden alanlardır. Yetişkinler dinlenip keyifli vakit geçirirken çocukların da oyun oynayarak vakit geçirdiği alanlardır. Bu alanların kamuya sunulması, mahalle içindeki kullanılmayan, boş arazilerin rekreasyon faaliyetine açılarak hizmete kazandırılmasıyla mümkün olmaktadır. Mini parkların ölçüleri $230m^2$ ile $3km^2$ şeklinde değişiklik göstermektedir (akt., Polat 2001,4-7).

Çocuk Bahçeleri

Çocuk bahçeleri çocuklara hitap eden alanlardır. Çocukların açık mekânda oynama ve böylece onlara yaratıcı becerilerini geliştirme imkânı sunmaktadır. Çocukların hem fiziksel hem de ruhsal açıdan gelişimini desteklemektedir. Çocuklar açısından birçok yarar sağlayan çocuk bahçeleri, çocukların oynarken aynı zamanda toplumsal yaşamla da temas etmelerine olanak tanır. Çocuk bahçelerinin yapılacağı alanların, çocuklara hitap eden alanlar olması açısından araç trafiğinin yoğun olmadığı ve ulaşımın sıkıntısız olduğu yerlerden seçilmesi önemlidir. Her yaş grubuna göre parkların farklı aktiviteler çerçevesinde donatılması gerekmektedir (akt., Boyacı 2010, s.10-11).

Mahalle Parkları

Kent yaşantısında en küçük barınma birimi mahallelerdir. Mahalle parkları bu birime hizmet vermek amacıyla kurulur. Mahalle parklarında her 1000 kişi için 1 hektar alan uygun görülmektedir. Mahalle parklarının alanı 2-8 hektar arasında değişiklik gösterirken bu parkların $2,5km^2$ 'lik kentsel alana yetecek derecede hizmet vermesi beklenmektedir. Mahalle parkının büyüklüğüyle ilişkili olarak gölgelikler, oturma alanları, oyun oynamaya imkân sağlayan masalar, piknik alanları gibi etken rekreasyon alanlarına yer verilmektedir. Mahalle parkları, mahalle halkının ilgisini çekecek şekilde planlanmalı ve eğitim, kültür, rekreasyon faaliyetleri için hâlihazırda uygun bir merkez konumuna getirilmelidir (akt., Polat 2001, s. 4-7).

Semt Parkları

Semt parkları kent nüfusu tarafından duyulan ihtiyaca yönelik rekreasyon faaliyetlerini desteklemek amacıyla yapılandırılmıştır. Semt parkları genellikle genç nüfusa hitap eder ve mahalle parklarından farklı olarak yüzme havuzu, tenis kompleksi, çok amaçlı kullanıma yönelik sahalar, otopark gibi faaliyetlere de yer verilmektedir. Bu parklara ulaşabilmek için, toplu taşıma güzergahları üzerine ya da yakınına konumlandırılması uygun olmaktadır. Semt parklarının ölçüsü 8-40 hektar arasında değişiklik gösterirken, her 1000 kişi için 1 hektarlık alan uygun görülmektedir (akt., Polat 2001, s. 4-7).

Milli Parklar

Tabiat ve ekosistemlerin yasalar çerçevesinde korunduğu alanlardır.

Bölge Parkları

Bölge parkları, 1000 kişi için 50 hektar alana konumlandırılan ve de en az 100 hektar büyüklüğünde yapılması uygun görülen, geniş bir kesimin ihtiyacını karşılamaya yönelik yapılan alanlardır. Bölge parkları, kentteki yerleşim birimlerinin daha çok gelişip birleşmesine önlem almak amacıyla tampon alan olarak yapılandırılmaları planlanmıştır. Amacı kenti korumak olup eğlenme, dinlenme, spor faaliyetlerini de içinde barındırmaktadır (Aktakt., 2001, s. 4-7).

Kent Parkları

Kent parkları, insanların ulaşabilmek için fazla enerji sarf etmeden ulaşabildikleri, şehir içindeki yoğunluktan uzak yerlerde ama yine de şehrin içinde veya şehre yakın yerlerde konumlandırılmıştır. Kent parkları 12 hektara 1000 kişi gelecek şekilde önerilmektedir. Daha büyük düşünülen parklarda ise 100-400 hektar ölçü kullanılması uygun görülmektedir. Bu parkların maksimum kapasitesi 100.000 kişi ve bu parklara ulaşım süresi de kişilere en fazla yarım saat mesafede olacak şekilde planlanmaktadır (akt., Boyacı, 2010, s.10-11).

Araştırmacılar kent parklarını da kendi içinde kullanılış biçimlerine göre sınıflandırmıştır (akt., Boyacı, 2010, s.10-11):

Botanik Bahçeler

Botanik bahçelere “botanik eğitim alanı” demek de mümkündür. Çünkü bu bahçelerde bir bölgede yetişen ve yetişmeyen bitkiler, istisnai şartlar sağlanarak yetiştirilir ve insanlara bitkisel numuneler sunulur. Botanik bahçelerde, bitkinin aslında hangi bölgede yetiştiği, özellikleri, yetiştirme şartlarını anlatan bilgilendirici levhalar bulunmaktadır.

Hayvanat Bahçeleri

Hayvanat bahçelerinin amacı da botanik bahçelerin amacıyla benzerlik göstermektedir. Hayvanat bahçeleri de bir bölgede bulunan ve bulunmayan hayvanların (bulunmayan hayvanların yaşıyabilecekleri uygun koşıulları sağlanmasının ardından) getirtilerek insanlara sergilendikleri alanlardır.

Eğlence Parkları

Eğlence parkları hem çocukların hem de yetişıkinlerin boşı zamanlarını eğlenceli aktivitelerle değerlendirdiği alanlardır. Bu parkların oluşıturulabilmesi için büyük alanlara, yüksek bütçeye ve özel donanıma ihtiyaç duyulmaktadır. Türkiye’de eğlence parklarının sayısı oldukça azdır.

Sanat Parkları

Sanat parkları, açık alanlarda oluşıturulan parklardır. Bu parklarda eserler tabiatın içerisinde sunulmaktadır.

Tarih Parkları

Tarih parklarının amacı eğitim ve tanıtımdır. Bu parkların kentlerin içindeki alanı küçüktür.

Kültür Parklar

Kültür parklar, büyük ölçekli alanlarda yapılandırılmaktadır. Tabiatla i içe olmanın yanında eğlence, sergileme, sanat, eğitim gibi birçok faaliyete ev sahipliği yapmaktadır. Kültür parklar sanılanın aksine doğanın birebir kopyası şeklinde planlanan parklar değildir. Adından da anlaşılacaağı gibi içinde eğitici, bilgilendirici ve eğlenceli faaliyetleri barındırmaktadır.

1.4. AÇIK-YEŞİL ALANLARIN SUNDUĞU DEĞERLER

Açık-yeşil alanlar mekânsal yapılarına ve işlevsel özelliklerine bağlı olarak kent mekânında:

- Sosyal
- Çevresel
- Ekonomik

bakımdan faydalar üreten kamu mekânlarıdır (Akbarışahabı, 2012, s.13).

Çalışmanın kapsamı açısından sosyal ve çevresel değerlerin üzerinde durmak yeterli olacaktır.

1.4.1. Açık- Yeşil Alanların Yarattığı Sosyal Değerler

Açık-yeşil alanların sağladığı sosyal değerleri iki başlık altında anlatmak mümkündür. Bunlar:

- Bireysel değerler
- Toplumsal değerlerdir.

Açık-yeşil alanlar bireyin ve toplumun dinlenme, eğlenme, görme, spor etkinlikleri gibi ihtiyaçlarının karşılanmasına imkân sağlamanın yanı sıra insan psikolojisine de olumlu etki etmektedir. Açık-yeşil alanlar kent ortamının stresli ve diğer olumsuz yöndeki etkilerini azaltmakta, kentsel mekânda daha insan merkezli alan yaratmaktadır. Bitkiler; biçim, renk, ölçü, doku gibi çeşitli özellikleriyle insan

psikolojisini yatıştırmakla birlikte insan yaşamını konforlu ve anlamlı kılmaktadır. Açık-yeşil alanlar aynı zamanda çevre ve doğa kavramları konusunda bilgilenme ve bilinçlendirmede önemli rol oynamaktadır (Gül ve Küçük: 2001,30). Açık-yeşil alanlar toplum ile birlikte olma fırsatı sunmaktadır. Diğer insanlarla bir arada olmak, onları duymak, görmek, onlardan etki almak yalnız kalmaya kıyasla daha olumlu tecrübeler sağlamaktadır. Toplumun bütün kesimleri sınıfsal konumlardan bağımsız olarak açık kamusal alanlarda bulunabilmektedir (Erdönmez ve Akı, 2005).

Birey, sosyal yaşantısını dış mekânlar ve bu mekânlardaki aktiviteler ile sürdürmektedir. Tanımlı kent boşlukları olarak nitelendirilen açık-yeşil alanlar bireyleri bir araya getirerek toplum ile birey arasındaki iletişimin sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Birden fazla insanın aynı mekânda bir araya gelmesi bir sosyal aktiviteyi oluşturmaktadır. Bu bağlamda, insanların kentsel açık mekânda bulunma süreleri ne kadar artarsa, diğer kentlilerle karşılaşma olasılığı da o kadar artmaktadır (Arslan, 1991).

Özdemir (2009, s.147)'e göre yeşil alan ve parkların kamusal alanı temsil ediyor olmaları sebebiyle; kitlesel hareket, eğlence, gösteri veya politik aktivite için toplanma alanları olma vb. özellikleri de mevcuttur. Kamusal alanların kullanımı esnasında sosyal gruplar birer kullanıcı ve kamu hâline dönüşmektedir. Örneğin yoksullar, evsizler ve yabancılar, park ve açık alanlarda vakitlerinin çoğunu geçirerek kamusal alan içerisinde kent yaşamına uyum sağlayabilmekte ve kamunun bir parçası olmaktadır. Aslında yeşil alanlar, kamusal alanda her türlü gruba ev sahipliği yaparak demokratik bir yaşam tarzı oluşturmaya da yardımcı olmaktadır (Özdemir, 2009, s.149). Açık-yeşil alanlar bireylerin ruhsal sağlığını etkilemekte ve mekâna bağlılığını desteklemektedir. Bunun yanı sıra kent içindeki birey ve çevresi arasındaki ölçü yönünden denge sağlamaya da yardımcı olmaktadır (Yeşil, 2006). Açık-yeşil alanlar çevre sakinleri için rekreasyon fırsatı yaratmakta ve rekreasyon faaliyetleri insanların kendilerini daha iyi hissetmelerine katkıda bulunmaktadır. Sonuçta insanların sağlık düzeyleri artarken stres düzeyleri azalmaktadır (Kaval, 2007). Hepcan ve Özkan (2005)'a göre bütün gün yoğun iş temposu ve yorucu kent yaşantısının stresine maruz kalan insanlar, farklı

rekreasyonel etkinliklere yönelmektedir. Son yıllarda insanların rekreasyonel tercihleri; doğayı keşfetme ve tanıma amacıyla doğal alanlarda yapılan yürüyüşler ve geziler, kuş gözlemciliği, doğa sporları gibi etkinliklerde yoğunlaşmaktadır (Hepcan ve Özkan, 2005). Açık-yeşil alanlar halkın eğitimine de hizmet etmektedir. Kentsel açık-yeşil alanlar insanların kalabalık, kirlilik, gürültü, rutin yaşam biçiminden uzaklaşıp nefes alacakları alanlardır. Sakin ve huzur veren özellikteki bu alanların, insanların ruh sağlığı açısından önemi büyüktür. Doğa ile insan arasındaki bağın kurulmasına yarar sağlayan yeşil alanlar, kentte yaşayanlara hem fiziki hem de psikolojik yönden fayda sağlamaktadır. Parklar ve açık alanlar çocuklara ihtiyaçları olan ödüllendirici bir ortam sunarak onlara beceriler oluşturmak ve güçlendirmek için güzel fırsatlar sunmaktadırlar (Walker, 2004).

Tablo 4. Sosyal Değerler (Akbarışahabı, 2012, s.17)

SOSYAL DEĞERLER	BİREYSEL DEĞERLER	Park veya açık alanları tercih eden kişilere bu yönde olanak sunmak.
		Eğitim ve okul gezileri için iyi bir mekân ve kaynak.
		Çocukların fiziksel ve bilişsel gelişimi üzerindeki etkisi.
		Dinlenerek ve egzersiz yaparak fiziksel sağlıklarını geliştirmek.
		Doğa ile bağlantı kurarak daha iyi bir ruh sağlığına ve mutluluğa erişmek.
		Herkese açık hizmet sunan parklarda ücretsiz veya düşük maliyetli hizmetleri kullanarak para tasarrufu sağlamak.
	TOPLUMSAL DEĞERLER	Yöre halkı ve ziyaretçiler için görsel ve fiziksel açıdan güzel alanlar sunmak.
		Çalışma imkânları.
		Toplumsal etkinliklerde buluşmak ve diğer insanlarla tanışmak.

		Bölgesel özellikleri güçlendirerek, turizme katkıda bulunmak.
--	--	---

1.4.2. Açık-yeşil alanların yarattığı çevresel değerler

Açık-yeşil alanların yarattıkları çevresel değerleri dört başlık altında değerlendirmek mümkündür. Bunlar:

- Sürdürülebilirlik
- İklim değişikliğine adaptasyon
- Açık alan ağına katkıda bulunmaktır
- Hava Kalitesi - Sağlık

Tablo 5. Çevresel Değerler (Akbarışahabı, 2012, s.13)

ÇEVRESEL DEĞERLER	Sürdürülebilirlik	Biyolojik çeşitlilik.
		Kısa ve orta vadeli karbon tutulması.
		Yaban hayatın çeşitli türleri için yaşam alanı sağlamak.
	İklim Değişikliğine Adaptasyon	Kentsel ısı adaları üzerinde iyileştirici ve azaltıcı etki.
		Su yönetimi ve sel önleme, hafifletme.
	Açık Alan Ağına Katkıda Bulunmak	Düşük maliyetli egzersiz ve seyahatler sunmak.
	Hava Kalitesi- Sağlık	Hava kirliliğini azaltmak ve temizlemek.

2. BÖLÜM

KENTSEL KAMUSAL MEKÂNDAN KADIN

Kent, cinsiyetçi roller ve toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikler sebebiyle kadınların ve erkeklerin mekâna ilişkin olanı farklı tecrübe yerlerdir (Aktaş, 2017, s.139; Kaypak, 2014, s. 349; Mumcu, Yılmaz ve Yazıcı, 2016, s.38). Geçmişten günümüze kadar gelen sürede toplumun cinsiyetler üzerine biçtiği roller alışlagelmiş şekilde, cinsiyet kavramının (erkek-kadın) toplumsallığından mekân kullanımına kadar birçok alanda farklı şekillerde biçimlendirmektedir. Erkek ve kadına biçilen rollerdeki farklılık, birçok alanda olduğu gibi mekân kullanımında da kendisini belli etmektedir. Kadın ve erkeklere atfedilen roller, statü ve etkileşim alanları, mekânlar genellikle birbirinden farklıdır. Toplumsal cinsiyet rolleri açısından peşin hükümlere dayalı kültür ve yapılarda cinsiyet eşitsizliğinin uç noktalarını, gündelik hayatın içinde olduğu gibi mekân kullanımında da görmek mümkündür (Aytaç,2007, s. 214-215).

Gerek geleneksel gerekse modern toplumlarda olsun, kent kültürü, “erkeklik” ve “dişilik” kavramlarını toplumsal ve kültürel süreçlerle beraber yeniden inşa etmektedir. Bu açıdan bakıldığında, toplumsal ve kültürel yapı belli peşin hükümleri de yanına alarak iktidar ve güç ilişkileri ile kadın ve erkeğe belirli mekânlarda gündelik yaşamını sürdürmesine dair yönlendirmelerde bulunmaktadır. Kadın her ne kadar kamusal alanda çalışıyor ve daha görünür mesleklerde, karar mercilerinde bulunuyor olsa da zaman ve mekân ölçütü kadın için her zaman sınırlandırıcı ve tayin edici olmaktadır (Aktaş,2017, s.144).

Erkek egemen toplumlarda, toplumun yapısı ve yaşam şekline göre kadının yaşam alanı kendi evi ve evinin yakın çevresi olarak tanımlanmaktadır. Bu şekilde ev dışı üretim faaliyetlerinden soyutlanan kadının sorumlulukları ev içi işler ve aile bakımı ile sınırlandırılmıştır. Kadın, ev içi işlerle ilişkilendirildikçe, ekonominin merkezde olduğu fiziksel alanlarda görülmez kılınmıştır. Fiziksel alanda “görülmez” kılınmaları nedeniyle planlar kadınların ihtiyaçlarına yönelik geliştirilmemiştir. (Oğuz,2016, s.154).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine yönelik olarak ortaya çıkan hususların bir kısmı, bazı biyolojik farklılıkları kaynak alabilir. Farklılığı yaratan temel konu kadının doğurganlığıdır. Kadının anne oluşu birçok toplumda onu eve (özel alana) mahkûm etmiştir. Bu açıdan bakıldığında erkekler ise evin dışındaki alanlarda (kamusal alan) faaliyet göstermektedir. Bu sözde iş bölümü, erkek egemen toplumun oluşmasına ve toplumsal cinsiyet farklılığının yaratılmasına zemin oluşturmaktadır. Sayısal açıdan eşit olmakla beraber, iki cinsin toplumsal alanda temsil edilişleri farklılaşmaktadır. Kadınlara atfedilen roller genellikle ev gibi özel alanlarla sınırlı kalırken: erkeklere atfedilen roller, erkeklerin dışarıda, her türlü kamusal alanda kendini rahatça ifade etmesini sağlamaktadır. Kamusal alanda çalışma, üretim ve politika erkek; ev işleri, aile ile ilgili özel alanlar, yeniden üretim kadın işidir görüşü birçok toplum tarafından içselleştirilmiştir (Kaypak,2014, s. 346).

2.1. ERİŞİLEBİLİRLİK

Erişilebilirlik, özlü bir tanımlamayla “Herkesin, istediği her yere ve her hizmete, bağımsız ve güvenli olarak ulaşabilmesi ve bunları kullanabilmesidir.”. Her yere ve her hizmete erişilebilmelidir. Çünkü bireylerin eğitim kurumlarından, konutlarına, iş yerlerine; açık ve yeşil alanlardan, toplu taşıma araçlarına, bilgi ve iletişim teknolojilerine ve sayılmayan tüm alanlara ve tüm hizmetlere erişiminin mümkün olması gerekmektedir. Bağımsız ve güvenli olarak erişilmelidir. Çünkü yapılan düzenlemelerin, verilen hizmetlerin, kimsenin yardımı olmadan yani kişiyi engelli konumuna getirmeden ve herhangi bir risk oluşturmaktan kullanılması gerekmektedir. Çünkü erişilebilirlik engelliler için bir zorunluluk, yaşlılar da modele eklendiğinde bir gerekliliktir. Toplumdaki herkes için konforlu bir yaşam demektir (Gümüş, 2020, s.9).

Mekân tasarımında ve inşasında farkında olmadan kullanıcıyı kısıtlayan ve engelleyen çok sayıda hata yapılmaktadır. Bu hatalar mekânları erişilemez hâle getirmektedir. Erişilebilir olmayan mekânlar farklı özellikleri nedeniyle çok sayıda kullanıcıyı dezavantajlı bir noktaya itmektedir. Dezavantajlı bir pozisyona düşen kullanıcılar; engelliler, yaşlılar, geçici engeli bulunanlar, hamileler, bebek arabalıları,

çocuklar, iri ve şişman kişiler, çok uzun ve çok kısa boylu kişiler ayrıca yük ve eşya taşıyanlardır (Demirkan, 2015, s.1: Gümüş, 2020, s. 9). Bu gruplarda yer alan kişiler yapılı çevrede herhangi bir engelle karşılaştıklarında sorun yaşarlar bu sorunlar mekânı kişiler için çekilemez hâle getirir. Bu açıdan bakıldığında hareketlilikleri farklı düzeylerde kısıtlanan kişilerin kaza riskiyle karşılaşması da yüksek bir ihtimaldir. Yürüyüş güzergâhında pek çok kişi için kolaylıkla aşılabilen bir basamak, tekerlekli sandalye kullanıcısının veya bebek arabalı bir kadının karşısına çıktığı zaman onları tamamen çaresiz bırakıp bu kişilerin engelli hâle gelmesine neden olmaktadır. Uygun nitelikte rampa ile birbirine bağlandığında, yani “erişilebilirlik” sağlandığında, herkesin kullanımına uygun alan düzenlenmiş olacaktır (Gümüş, 2020, s. 9).

Herkes için erişilebilir olmayan, yayaya rahat yürüme olanağı tanımayan, çocuk arabası ile sokaklarda hareket etmenin mümkün olmadığı, alışveriş çantaları ile otobüste seyahat edilemeyen, parkları olmayan, herkese farklı yaşam alanları sunamayan bir kent, engelli bir kenttir. Bireylerin gündelik yaşamını rahat ve güvenli sürdürebildiği bir kent ise engelsiz ve erişilebilirliğin yüksek olduğu, toplumsal cinsiyete ve farklı kullanıcı profillerine uygun bir kenttir (Baykan, 2015, s. 57-58).

Özkır: parklarda erişilebilirlik konusunu üç grupta toplamaktadır:

- Kent tarafından kontrol ve idare edilmedikçe, park alanı kullanımı engelleyici herhangi bir giriş ya da fiziksel bariyere sahip olmamalıdır.
- Park alanı görsel olarak erişilebilir olmalıdır. Bireyin zihninde özel bir park izlenimini oluşturan tasarımlar düşünülmemelidir.
- Park alanı bakım ve onarım çalışmaları için fiziksel geçişe sahip olmalıdır (Özkır, 2007, s.150).

2.2. EŞİT KULLANIM

Kadınlar erkeklere göre kenti daha farklı tecrübe etmektedir. Aynı şekilde kent de kadınları erkeklerden farklı şekillerde etkilemekte ve daha zor şartlara maruz

bırakmaktadır. Mekân, kadını içine alıp kuvvetlendirebileceği gibi, ayrımcı davranıp dışlayıcı da olabilmektedir (Baykan,2015, s.12).

Kentlerde mekân tasarımı birbirinden farklı yeteneklerde olan her birey için kullanılabilir ve erişilebilir olmalıdır. Her bir kullanıcı için eşit şartlar sağlamalı, kullanıcılar arasında ayrım olmamalıdır. Kullanıcı damgalanmamalıdır. Mekân yasaklayıcı olmamalı, güvenlik ve mahremiyet ile ilgili kurallar tüm kullanıcıları kapsamalıdır. Tasarım bir grup insana değil, tüm kullanıcıların hoşuna gidecek nitelikte olmalıdır (Baykan, 2015, s. 33).

2.3. GÜVENLİK

Geleneksel toplumlarda daha durağan hâlde olan mekânsal örüntüler; sanayileşme, hızlı kentleşme, göç, boşanma ve şiddetin artması gibi etkenler nedeniyle daha canlı ve problemlili bir noktaya taşınmıştır. Farklı toplumsal gruplar ile heterojen bir yapıda bulunan kentler işsizlik, yoksulluk, suç gibi etkenlerin artmasıyla beraber kadınlar açısından güvensizliğin, korku ve endişenin merkezi hâline gelmiştir. Kentin bilhassa belli mekânları ve belli saatleri kadın açısından dışlayıcıdır. Kente bu açıdan bakıldığında, kentsel mekânların, insanların zihinlerinde belli güvenlik derecelerine göre gruplandırıldığı görülmektedir. Güvenlik tehditleri nedeniyle kadınların büyük bir bölümü bazı mekânlardan uzak dururlarken söz konusu mekânları kullanmak zorunda kaldıkları hâllerde ise büyük olasılıkla bir erkeğin yaşamayacağı korku ve endişeyi yaşamaktadırlar (Aktaş,2017, s.140-141).

Kentsel yaşamda kadına yönelik şiddet ve bu şiddete bağlı olarak ortaya çıkan korku, kadının mekândaki etkinliklerini ve özgür edimlerini kısıtlamaktadır. Yollar, kamusal açık alan, toplu taşıma araçları ve parklar kadınların kullanımı ve bilhassa da tek başına kullanım için uygun güvenlikte değildir. Bu mekânlarda kadınlar ciddi manada rahatsız edilebilmekte, tacize uğramakta ve hatta öldürülebilmektedir (Baykan, 2015, s. 15).

Açık mekânlarda risk olarak algılanan faktörler; kapana kısılma hissi (kaçma imkânının olmayışı), çevrelenme, yüksek oranda görsel korunma (örtülme), düşük oranda görsel hâkimiyet (açıklık), çevreden gözetim eksikliği (görsel geçirgenlik), yabancılarla karşılaşma ve bilhassa erkeklerin sergilediği tehditkâr ve şiddet içerikli tutumlar olarak sıralanabilmektedir. Kadınların kentsel açık mekânlardaki korkularıyla ve endişeleriyle başa çıkma yöntemleri ise; herhangi bir tehlike durumuna karşı çevrenin sürekli denetlenmesi, tehlikeli olarak algılanan yerlerden uzak durma, köpek, arkadaş, eş ya da akraba ile dışarı çıkma, yani tek başına dışarı çıkmama, ana yolları başkaları da varken kullanma, görüş açısının açık olmasına karşı tedbirli davranma, yalnızken yoğun çalılık ya da ağaçlık alanlarda bulunmama, bu alanları sadece gün içerisinde kullanma, daha erkeksi giyinme ve davranışları kısıtlama olarak tanımlanmıştır (Burgess, 1998, Koskela, Starkweather, 2007, Wesely ve Gaarder, 2004, akt., Mumcu, Yılmaz ve Yazıcı, 2016, s. 38-39).

Güvenli bir kent, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı olmalıdır. Şehir planları yeniden yapılandırılmalı, kamusal mekânlarda ve konut alanlarında sosyal kontrol sağlanmalıdır. Bununla beraber etkin bir yönlendirme geliştirilmeli, mahremiyeti tehdit etmeyecek biçimde görünürlük düzenlenmeli, yeterli ve gerekli aydınlatma sağlanmalı ve kör noktaların ortadan kaldırılması hedeflenmelidir. Gündelik yaşama yönelik ve dolayısıyla kamusal alanlara yönelik planlamalar, sayılan ölçütleri her düzeyde sağlamakla yükümlü olmalıdır (Baykan, 2015, s.52).

2.4. KALİTE VE İŞLEVSELLİK

Kamusal mekân kalitesinde işlevselliğin tanımını, insanların bulundukları çevreleri ile ilgili özelliklerin farkına varmasını mümkün kılan durum olarak değerlendirmek mümkündür. Nitelik, mekânı kullananlar ve mekân arasındaki ilişki sınırları içinde değerlendirildiğinde kişisel zevkler ön plana çıkacağı için aynı mekân için birbirinden farklı nitelik değerleri ortaya çıkabilir. Fakat kamusal mekânlar toplumun her kesiminden birey için kullanım alanlarıdır. Bu açıdan bakıldığında kamusal mekânlar herkes için gerekli minimum ihtiyaçları karşılayabildiği düzeyde

kaliteli bir mekân olabilmektedir. Kamusal mekân kalitesine yönelik üzerinde durulan temel noktalardan biri, yaşlı ve engelliler için mekânın kullanışlı olmasıdır. Kaldırımların tekerlekli sandalye ve bebek arabası kullanımına elverişli olmaları, işaretlemelerin görme engelli insanlara da fayda sağlayabilmesi ya da kamusal mekânda yer alan bir merdivenin ölçüsünün her yaştan insan için uygun olması gibi temel detaylar, mekânsal kaliteyi oldukça etkilemektedir (Bayram, 2007, s. 20).

Van der Voort (2005), mekânsal kaliteyi ölçülebilir nesnel ve öznel nitelikleri de içinde barındıracak şekilde dört ana başlıkta incelemiştir: Estetik kalite, işlevsel kalite, ekonomik kalite, teknik kalite. Estetik kalite, mekânın güzel, teşvik edici algılandığı, kentin kendine özgü yapısı ve kültürü ile olan uyumluluğu ve kullanıcı tarafından nasıl tecrübe edildiği ve nasıl anlamlandırıldığı ile ilgilidir. İşlevsel kalite genel açıdan, mekânın içerisinde bulunması gereken işlevler için ne kadar uygun olduğu, kullanılabilirliğidir. Ekonomik kalite, genel manada, mekânın malî kaynaklarının etkin ve verimli kullanımına ilişkin kalite ölçütüdür. Teknik kalite ise mekânın ne kadar güvenli, sağlıklı, havalandırma, nem, aydınlanma, doğal ışık, akustik gibi değerlerine karşılık gelen fiziksel kalitedir (akt., Kahraman, 2014).

PPS (2007)'e göre Dünya çapında 1000 adetten fazla kamusal mekânda yapılan araştırmalar sonucu başarılı bir kamusal mekân için dört temel kalite ölçütü ön plana çıkmıştır. Bunlar: “Erişim ve bağlantılar, kullanım ve aktiviteler, konfor ve biçim, sosyalleşebilirlik” olarak belirlenmiştir. Erişim ve bağlantıların uygun seviyede olmasını süreklilik, yakınlık, bağlı olmak, okunabilirlik, yürünebilirlik, uygunluk ve ulaşılabilirlik alternatifleriyle analiz etmiştir. Kullanım ve aktivitelerin durumunun güzel olmasını; eğlenceli, aktif, hayati öneme sahip, özel, işe yarar, yerli kutlamalara uygun ve sürdürülebilir olması yönüyle tahlil etmiştir. Konfor ve biçim ölçütünü; tarihî değerler, çekicilik, büyüleyicilik, manevi hissiyat, doğa ile iç içelik, temizlik ve güvenlik alternatifleriyle ele almıştır. Sosyalleşebilirlik ölçütünü ise karşılama olanaklarına sahiplik, interaktif olmak, arkadaş canlısı olmak, gönüllülük, güçlü sosyal ağlar ve ortamdaki kadın, çocuk ve yaşlı sayısını dengeli dağılımıyla tahlil etmiştir (akt., Metin, 2020).

Gülersoy ve arkadaşları (2005)'na göre değişim, kamusal mekân kalitesini etkileyen önemli bir ölçüttür. Mekânlar zamanla birlikte oluşmaktadır. Bununla beraber en iyi mekânlar zamanın getirdiğı değişimi destekleyen ve ona ayak uydurmak üzere işlevsel olarak yeterince esnek olanlardır.

Uzgören ve Erdönmez (2017), kamusal mekânda kalite bileşenlerini üç başlık altında toplamıştır: Sosyal etkileşim kalitesi, fiziksel kalite ve psikolojik konfor ve güvenlik kalitesi. Sosyal birlikteliklere olanak sağlayan, bireysel veya grup aktivitelerine elverişli, toplumun her kesimine hitap edebilen, erişilebilir, insan ölçeğine uygun, fizyolojik gereksinimlere uyumlu, güvenli ve insanların rahat edebildiğı kamusal mekânların uygun kalitede olduğunu öne sürmüşlerdir (Uzgören ve Erdönmez, 2017)

3. BÖLÜM

KADIN DOSTU KENTLER PROJESİ

Özsoy (2016, s. 36)'un bildirdiğine göre, 18. yüzyılda köle olarak görülen ve erkeklere hizmet eden hizmetçi olarak sömürülen kadınlar; Aydınlanma Çağı'nın düşünsel, sosyal ve kültürel alanda yarattığı yeniliklerin, devrimlerin, eşitlik, özgürlük ve yurttaşlık talebi uğruna verilen mücadelelerin sonucunda temel haklar kazanmıştır. Hak kazanma süreci günümüze kadar devam etmiştir ve birçok ülkede yeni düzenlemeler yapılarak kadınlar hak ettiği değeri görmeye başlamıştır. Ancak, gelişmekte olan ülkelere hâlâ hak ettiği değeri göremeyen kadınlar vardır. BM, ILO, UNESCO gibi örgütler, kadınların sorunlarına çözüm bulmak odaklı çalışmalar başlatmışlardır ve birtakım aktif faaliyetlere kadınları daha fazla dâhil ederek onları da “erkeklerle her anlamda eşit yurttaş” hâline getirmeyi amaçlamışlardır. Günümüzde, Dünya'nın birçok kentinde ve Türkiye'de kadın ve erkek eşitliğini sağlamak ve korumak adına birçok uygulama ve projeler hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. Günlük yaşamını sürdürürken oldukça sorumluluk taşıyan kadın, yaşamını sürdürdüğü kenti her bakımdan kullanabilmeli ve hayatını rahat bir şekilde sürdürebilmelidir. Bu yüzden, bu amaçla birçok farklı kentte farklı örnekler yer almakta ve projeler hayata geçirilmektedir.

3.1. AVRUPA ÖRNEKLERİ

Avrupa'da kadın dostu olmak isteyen kentler, kadınları kentlerde karar alma süreçlerine dâhil etme, bazı mekanizmalara katılımını artırma ve cinsiyet eşitliğini sağlama amacıyla stratejiler geliştirmeye yönelmektedir (Şenol, 2015, s. 4). Kadın erkek eşitliğindeki bilinci genç kesimlerde yükseltmek, kadınların yerel hizmetlerde görev almalarını sağlamak, cinsiyet duyarlılığını ve farkındalığı artırmak adına eğitimler düzenlemek, karar mekanizmalarında kadınların sayısını artırmak amacıyla birtakım çalışmalar yapmak, yerel yönetimde eşitlik sağlayıcı birimler oluşturmak, bu konularda bilgi sistemi yaratmak, bütçeyi bu yönde ayarlamak ve tasarlamak, kadınların şiddet,

acil durum ve benzerlerine yönelik güvenliğini sağlamak amacıyla altyapı sistemleri yaratmak, kadınlara yönelik kaliteli, ucuz sağlık ve spor hizmetleri sunmak ve bu amaçlar doğrultusunda öngörülen her şeyi hayata geçirmek için adımlar atılmıştır. Tokman (2006, s. 433)'nın aktarımıyla; Avrupa'da CEMR projesi kapsamında 'Eşitlikçi Kent' hedefi taşıyan birtakım projeler üretilmiştir. Tüm projelerin temel amacı Avrupa'daki tüm bölgesel ve yerel faaliyetlerde cinsiyet eşitliğinin temel alınmasını sağlamak, kadın erkek eşitliğini benimsetmek, parasal ve maddi kaynaklarda kadın erkek eşitliğini sağlayan faaliyetler ve eylem planları gerçekleştirmektir.

Tablo 6. Avrupa'da Kadın Dostu Kentsel Projeler

Örnek Ülke/ Kent	Eylem
○ Almanya/Wiesbaden, ○ Avusturya/Viyana ○ İngiltere/Coverity	Güvenlik ve şiddetin önlenmesine yönelik önlemler alınmıştır.
○ Avusturya/Viyana ○ İngiltere/Bristol	Cinsiyete duyarlı konut tasarımları.
○ Almanya/Hannover ○ Finlandiya/Helsinki ○ İngiltere/Londra	Toplumsal cinsiyete duyarlı ulaşım planlaması yapılmıştır.
○ İngiltere/Bristol ○ İspanya/Barselona ○ Belçika/Verviers ○ İngiltere/Londra	Sivil toplumla kesintisiz diyalog kurulmuştur.
○ İtalya/Roma ○ İsveç/Göteborg ○ Hollanda/Rotterdam	Cinsiyete duyarlı bütçeleme çalışmaları yapılmıştır.
○ Almanya/Hannover ○ Avusturya/Viyana ○ İspanya/ Gijon-Madrid-Valencia ○ İsveç/Stockhom	Eşitlik planları hazırlanmıştır.

○ Almanya/Essen-Frankfurt ○ Avusturya/Viyana, Fransa/Paris ○ İsveç/Stockhom, ○ Lüksemburg/Dudelange	Eşitlik birimleri oluşturulmuştur.
○ Finlandiya ○ Norveç	Cinsiyet bazında istatistik ve dereme çalışmaları yapılmıştır.
○ Belçika, Fransa, Finlandiya, İsveç, İtalya, Yunanistan	Karar organlarında kadın sayısı arttırılmıştır.

Avrupa’da kentlerde yaşayan bireylerin kendilerini güvende ve mutlu hissedecekleri, yaşam kalitelerini yükseltecekleri ve psikolojik olarak rahatlayacakları ortamlar tasarlanmaktadır (Oktay, 2016: 3). Bu yüzden, Doygun ve Kısakürek (2013, s.24)’in bildirdiğine göre doğal ve bitkisel tasarımların yapılması, dört mevsimi yansıtan temaların oluşturulması gibi uygulamalara öncelik verilmelidir. Uygulamaların bu şekilde ön plana çıkması aidiyet duygusunu artırarak o kentlerde yaşayan bireylerin kendilerini daha mutlu ve huzurlu hissetmelerini sağlamaktadır.

Gelgelelim Kiper ve arkadaşları (2016, s. 1784)’nın ifade ettiğine göre, sadece kadınların ön planda tutulması yine arzu edilen toplum yaşayış modelini yansıtmamaktadır. Bu yüzden, temel amaç olan toplumsal cinsiyet eşitliğini ve hedeflerini yansıtan eylemler ve bu çerçevede düzenlenmiş olan kentler önem kazanmaktadır. Bu alanda yapılmış olan çalışmalarda kentlerin planlama ve tasarımlarına yönelik yapılmış olan öneriler ve yer alan hedefler projelerin gelişmesine ve doğru bir şekilde uygulamaya konulmasına katkı sunacaktır. Bunların yanı sıra, yerel yönetimlerin tasarım süreçlerini uygulamaya koymasına ve toplumsal cinsiyete duyarlı planlama yapmasına ışık tutacaktır. Kadınların yaşadıkları kentlerde daha aktif rol almasına, kendilerini daha güvenli hissetmelerinde etkili olacaktır. Altay (2015, s. 41-114) kadın dostu kentler uygulaması ve planlanması için birtakım önerilerde bulunmuştur. Bu öneriler aşağıda maddeler hâlinde yer almaktadır.

Kent ölçeğinde planlamaya yönelik öneriler:

- İnsanın doğayla ilişkisinin kurulması sağlanmalıdır. Yeşil kuşak, yeşil kama, yeşil yol, yeşil altyapı gibi açık yeşil alan sistemleri ile kentin bütünleştirilmesi sağlanmalıdır.
- Ekolojik sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınmayı esas alan yaklaşımlar dikkate alınmalıdır.
- İnsan odaklı yaklaşım ele alınmalıdır.
- Mekânsal kullanım alanlarına erişilebilirlik sağlanmalıdır.
- İmar planlarında mekânsal kullanım çeşitliliği sunacak sosyal aktivitelere yer verilmelidir.
- Yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla güvenli mekanlar yaratılmalıdır.
- Toplu taşıma araçları ile erişimin mümkün olacağı arazi kullanım planlaması dikkate alınmalıdır.
- Mekânsal planlama yapılırken kent kimliğini vurgulayıcı faaliyetler yapılmalıdır.
- Yaşama ve çalışma alanı birlikteliği sağlanmalıdır.

Kent ölçeğinde tasarıma yönelik öneriler:

- Çatı bahçeleri, hobi bahçeleri, perma kültür, kentsel tarım uygulamaları gerçekleştirilmelidir. Böylelikle kadınların bu faaliyetlere katılımı teşvik edilmiş olacaktır.
- Aktivite alanları iklim koşulları (sıcaklık, rüzgâr, nem vb.) topoğrafik yapı (eğim, bakı, yükseklik) değerlendirilerek tasarlanmalıdır. Ayrıca iklim farklarına ve farklı faaliyetlere uygun mekân düzenlemesine imkân verecek değiştirilebilir mekânlar üretilmelidir. Bitki seçimi yapılırken doğal bitki örtüsünde yer alan bitkilerden yararlanılmaya özen gösterilmelidir.
- Yaya yolu, bisiklet yolları tasarlanmalı, engelli ve çocuk arabaları için yer ayrılmalıdır. Bu tür faaliyetler, kadınların, engellilerin, bisikletlilerin, yayaların

ve daha birçok kişinin gündelik hayatını kolaylaştıracak ve kente erişimlerini arttıracaktır.

- Toplu taşıma olanaklarının sağlanması, yeterli sayıda otopark imkânları yaratılmalıdır.
- Mekânsal kullanım çeşitliğini artıracak alışveriş sokakları, pazar yeri gibi alanlar tasarlanmalıdır. Bu tür imkânlar kadınların sosyalleşmesine katkı sağlayarak faaliyetlere bizzat katılımlarını teşvik edecektir. Bununla birlikte, dinlenme, spor, eğlence, kültürel faaliyetler, yeme-içme alanları da oluşturulmalıdır.
- Mekân tasarımı yapılırken mekânların algılanabilir ve okunabilir olmasına dikkat edilmelidir. Çıkmaz sokak, sağır cephe gibi görüş açısının zayıfladığı tasarımlar tercih edilmelidir. Mekânlar (sokak, cadde, park, alt-üst geçitler vb.) uygun aydınlatma elemanları ile güçlendirilmelidir. İşaret ve yönlendirme levhaları ile mekânlara erişim kolaylığı sağlanmalıdır. Taban elemanları (yer döşemeleri, merdiven, rampa ve yollar) kullanımında uygun malzeme seçimi gerçekleştirilmedi. Açık alanlarda yeterli sayıda aydınlatma elemanı tesis edilmesinin yanı sıra ışık şiddetlerinin de iyi planlanması şarttır.
- Toplu taşıma durak mesafeleri, maksimum yaya yürüme mesafesi olan 600 metreden daha uzak bir mesafede olmamalıdır. Tramvay, trolleybüs veya otobüs gibi toplu taşıma araçlarının durak yerlerini içine alacak şekilde (20m. mesafe) belli bir şerit boyunca yayanın hareketini daha güvenli ve rahat hâle getirebilecek, trafiği yavaşlatacak yumuşak veya pütürlü zemin uygulaması, özellikle konut alanlarında çok yararlı ve güvenliği sağlayıcı bir uygulama olabilir.
- Kentsel peyzaja, yaşam biçimine, mimariye ve yapı malzemesine uygun yapılaşma sağlanmalıdır. Böylelikle kent bütününe bir kimlik kazandıracak tasarımlar ile kentlilerin aidiyet hissini güçlendirecektir.
- Konut ve ticaret alanlarının birbirleriyle etkileşim hâlinde olduğu tasarımlara yönelmek gerekmektedir.

Mahalle ölçeğinde planlamaya yönelik öneriler:

- Erişim sağlanmalıdır.
- Mekânsal kullanım çeşitliliği sağlanmalıdır.

Mahalle ölçeğinde tasarıma yönelik öneriler:

- Yapılar arasında yer alabilecek yaya bağlantıları kadınların erişimini kolaylaştıracaktır. Aynı zamanda, köşe parsellerde yer alabilecek küçük parklar veya cep parkları dinlenme ve sosyalleşme imkânı yaratacaktır.
- Kurulacak pazar yerleri, panayır ve kermesler ile kadınların gündelik hayatına renk katacaktır. Bu sayede kadınların ekonomik ve sosyal anlamda güçlenmelerine ve aktif olmalarına da katkı sağlanacaktır.

Sokak ölçeğinde planlamaya yönelik öneriler:

- Mekân duygusu yaratmalıdır.
- Kullanıcı dostu sokak olmalıdır.
- Kullanım çeşitliliği sağlanmalıdır.
- Güvenli mekânlar oluşturulmalıdır.

Sokak ölçeğinde tasarıma yönelik öneriler:

- Mekân tasarımı yaparken insanların kendilerini o ortama ait hissedebilecekleri mekânlar tasarlanmalıdır.
- Kentin uygun sokaklarında aktif kullanıma uygun bisiklet yolları oluşturulmalıdır. Yaya öncelikli yollara yer verilmelidir.
- Alışveriş sokağı, sanat sokağı, kültür sokağı, yeme-içme odaklı sokak gibi farklı temalarda sokaklar tasarlanmalıdır. Böylelikle bireyler için gündelik hayatın rutininden uzaklaşmış hareketli mekânlar yaratılmış olacaktır.

- Donatılar, teşviki ölçülere uygun olmalı ve doğru malzeme seçimine özen gösterilmelidir. Aydınlatma elemanları kullanılmalı ve yönlendirme levhaları ile bilgilendirme sağlanmalıdır. Düşme, yaralanma gibi durumlara neden olabilecek hata ve tehlikelere karşı gerekli önlemler alınmalı. Tehlikelere karşı uyarıcılar olmalı, izleme ve kontrol mekanizması sağlanmalıdır. Böylelikle kadınlar kendilerini daha güvende hissedeceklerdir.

Yapı ölçeğinde planlamaya yönelik öneriler:

- Yapısal planlamalarda kent kimliğini yansıtacak mimari bir dil oluşturulmalıdır.
- Yapısal planlamalarda insan ölçeğine uygunluk ön plana çıkarılmalıdır.
- Yapısal planlamalarda sosyal alanların yaratılmasına özen gösterilmelidir.

Yapı ölçeğinde tasarıma yönelik öneriler:

- Yörenin coğrafi, kültürel ve sosyal ve toplumsal değerlerini yansıtan bir mimari dil ile tasarlanmalıdır.
- Çok katlı ve yüksek binalar yerine yatay binaların inşa edilmelidir. Bu sayede, insanların birbirlerini tanıyabilecekleri, iletişim ve ilişki kurabilecekleri ortamlar sağlanacaktır.
- Apartmanlara veya sitelere insanların sosyalleşmesine olanak sağlayacak ait açık ve kapalı ortak faaliyet alanları oluşturulmalıdır.

(Kiper, Korkut, Topal, 2016)

3.1.1. Almanya

Özsoy (2015)'un bildirdiğine göre, Berlin'de kadınlara yönelik yapılan ayrımcılığı önlemek için bir eşit cinsiyet haklarını öngören bir plan geliştirilmiştir. Uygulanan bu plan sayesinde birtakım başarılar elde edilmiş, kamu hizmetleri ve belediyelerde kadınlar ilerleme kaydetmiştir. Çocuk bakımı konusunda ilerlemişlerdir. Şiddetin önlenmesi ve şiddete maruz kalan kadınlara yardım edilmiştir. Sosyal koşullar

göçmen kadınlar için iyileştirilmiştir. Kız çocukları ve kadınlar için eğitim imkânı sağlanmıştır. İş imkânları sunulmuştur. Kadınların mesleklerinde yüksek statü alabilmeleri için onlara bir şans verilmiştir.

Şenol (2015, s.7)'un bildirdiğine göre, karar organlarında ve yerel yönetim merkezlerinde kadınların sayısına artırmak için 2002 yılında Frankfurt'ta 'Eşitlik Çalışma Grubu' isimli bir ekip kurulmuştur. Bu grubun kurulmasındaki amaç, belediye tarafından yürütülecek her şeye kadınları dâhil ederek toplumsal eşitliğin önemini öne çıkarmaktır. Ulaşım için, Hannover kentinde ulaşım planlaması yapılarak toplumsal cinsiyete karşı duyarlılık uyandırılmaya çalışılmış ve şehir planlama ile eşitlik komitesi birlikte çalışmaya başlamıştır. Yine, Almanya (Wiesbaden'de) sokaklarda kalan çocuklar ve kadınlar için güvenlik ihtiyaçları göz önünde bulundurularak tren istasyonu ve karşısındaki alan tekrardan düzenlemeye alınmıştır (Şenol, 2015, s.7).

3.1.2. Fransa

Fransa'da kadınları karar organlarında, ulusal ve yerel düzeyde temsiliyetini artırmak amacıyla, seçimle gelinebilecek her görev için yüzde 50 kadın kotası zorunlu hâle getirilmiştir. Bu sayede Paris'te eşitliği sağlamak ve buna bağlı çıkabilecek birtakım sorunları değerlendirmek amaçlı bir komite -İzleme Merkezi- oluşturulmuştur. Amaç, erkek ve kadınların kentin onlara sunacağı tüm imkân ve olanakları eşit bir şekilde kullanabilmelerini sağlamaktır (Şenol, 2015, s. 6).

3.1.3. İngiltere

İngiltere'de (Bristol kentinde), Bristol kadın forumları karar alınan kişiler ve belediye çalışanları ile birlikte istişare edilerek, düzenli bir şekilde görüşüp birlikte kararlar alarak toplumsal cinsiyet eşitliği ilkesinin benimsenmesini hedeflemektedir. Londra'da, Londra Büyükşehir Belediyesi ve Londra Emniyeti ile Ulaştırma iş birliği birlikte çalışarak "Neye Bindiğini Biliyor musun?" sloganlı kampanya başlatmışlardır. Kampanyanın amacı, izni olmadan çalışan taksiciler varsa kadınlara bu konuda bilgi verilmesinin sağlanması, taciz ve tecavüzün engellenmeye/önlenmeye çalışılmasıdır.

Sözü edilen kampanya başarılı olmuştur ve bu tür vakalarda düşüşlerin olduğu görülmüştür. Yine Londra’da aile içi şiddeti önlemek amaçlı 2001’de bir Strateji belgesi oluşturulmuştur. Belge ile hedef, kadınlar ve çocuklar için güvenliği artırıcı ortamlar sunmak ve şiddeti uygulayan kim olursa olsun sorumlu tutulmasını, kamu kurumlarının bu konuda bilinçlendirilmesini sağlamak ve gençler ile çocukların bu konuda farkındalığını artırmaktır. Ek olarak, şiddete maruz kalanlarla, gönüllü kuruluşlar ve yerel yönetimlerle işbirliği içinde ücretsiz çalışabilecek profesyonel/uzman kişiler işe alınmıştır ve destek hattı oluşturulmuştur (Şenol, 2015, s.10). Kiper vd. (2016)’nin bildirdiğine göre, Bristol’da çocuklu ailelere sosyal konut verilirken öncelik tanınmaktadır (Kiper, Korkut, Topal, 2016, s 1784). Alkan (2009, s.6)’ın bildirdiğine göre, yerel yönetim planlama bölümlerinde kadınların isteklerini duyurabilecekleri komiteler oluşturulmuştur. Bunun amacı alınacak olan kararlarda cinsiyet kavramını ortadan kaldırmak ve herkese yerel yönetimde eşit fırsatlar sunmaktır.

3.1.4. İsveç

İsveç’te kadınları karar mekanizmalarına dâhil etmek için 1992 yılından başlayarak günümüze kadar çalışan kadın oranının kademeli bir şekilde arttığı (yüzde 30, yüzde 40 ve yüzde 50), dolayısıyla kadınların toplumu temsil etmekte daha etkili hâle geldiği birimler oluşturulmuştur. Stockholm’de eşitliği sağlamak ve göstermek amacıyla belediye birimlerinde kadın ve erkeklere eşit yetkiler verilmiştir (kimi birimlerde kadınlara daha çok yetki verilmiştir). Cinsiyet ayrımcılığını ortadan kaldırmak amacıyla Sekretarya (dört kamu denetçisi) takip amaçlı görevlendirilmiştir. Bütçe planlamasının kadınlar için erkeklere oranla az olduğu ve kadın sığınma evlerinin de az olduğu görülmüştür. Bu yüzden, 1997 yılında ilk kez başlamış olan eşitlik planı, 2004 yılında daha belirgin hâle getirilerek, iş tanımlarının şeffaf bir şekilde yapılmasını, eşit işe eşit ücret ödenmesini, teknik ve meslek liselerinden mezun olan bireylerde cinsiyetler arası denge oluşturulması ve kente bağlı kayıt sisteminin geliştirilmesi amaçlanmıştır (Şenol, 2015: 6).

Özsoy (2015)'un bildirdiğine göre, İsveç'te, kentin kadınlarına farklı pozisyon ve statüde çalışma imkânı sunabilmek için belediye hizmet içi eğitim programları organize edilmiştir (Özsoy, 2015, s. 43)

Kiper vd. (2016)'nin bildirdiğine göre, 'duraksız gece otobüsleri' uygulamaya konulmuştur. Bu uygulamayla amaç, kadınların gece geç saatlerde duraklarda beklemekten gidecekleri yere güvenli bir şekilde ulaşımını ve istedikleri yerde inmelerini sağlamaktır (Kiper, Korkut, Topal, 2016, s.8).

3.2. TÜRKİYE ÖRNEKLERİ

Kadın dostu kentler projesi kapsamında, Yerel Eşitlik Eylem Planlarında –YEEP– var olan konu başlıkları şunlardır: Kentsel Hizmetler, Kadına Yönelik Şiddet, Ekonomik Güçlenme, Çalışma Hayatı, Göç ve Yoksulluk, Zihniyet Değişikliği ve Farkındalık Yaratma, Yerel Karar Mekanizmalarına Kadınların Katılımını Sağlama, Eğitim ve Sağlık Hizmetleri (Dinçtürk ve Açıksöz, 2018, s.433). Tüm bu başlıklar altında toplanan hedeflerin amacı kadınlara kentlerde sunulan hizmetin cinsiyet farkı gözetmeksizin adil olmasını ve eşitliği sağlamaktır. Yıldız (2009)'ın ifade ettiğine göre, kadın dostu yaklaşım mevcut tüm sosyal (toplumsal yapı, güven duygusu, sorumluluklar vb.) ve mekânsal (ulaşım, erişilebilirlik, güvenlik, aydınlatma vb.) engelleri en aza indirmeyi ya da tamamen yok etmeyi hedefleyen bir yaklaşım modelidir (Yıldız, 2009, s.2). Avrupa'da 1970'lerden itibaren toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımına yönelik atılan adımlarda ortak bir dil geliştirmek amacıyla BM destekli Dünya Kadın Konferansları organize edilmeye başlanmıştır. İlk kez Meksika'da düzenlenmiş olan bu konferans sonucunda 1975-1985 yılları arası Kadın On Yılı olarak açıklanmıştır. Kadın On Yılı, odağa aldığı temaları kalkınma, barış, eğitim eşitlik, sağlık ve istihdam olarak belirlenmiştir. Tüm bunlara ek olarak, BM Genel Kurulu tarafından 1979 yılında CEDAW 'Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi' sözleşmesi, 1980 yılında 20 ülke tarafından imzalanarak uygulamaya konulmuştur. Türkiye'de bu sözleşme 1986 yılında yürürlüğe girmiştir. Sözleşme ile kadın erkek eşitliği ilkeleri belirlenmiş, ayrımcılığın kabul edilemezliği daha açık hâle getirilmiş,

her alanda, ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel anlamda kadınlara sorumluluklar verilmiştir (Yumuş, 2011, s.7).

“Toplumsal Cinsiyet” kavramı uluslararası literatüre 1970’li yıllardan itibaren girmiştir ancak Türkiye’de 1990’lardan itibaren yaygınlaşmaya başlamıştır (Alkan, 2009,s.13). Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı kalkınma planlarında yer alan yaklaşımlar irdelendiğinde, kadınlara ilişkin meslek dallarında kadınların istihdamının sağlanması konu olarak zayıf kalmış olmasına rağmen eğitim ve mesleki anlamda söz konusu yaklaşımların kullanılmaya çalışıldığı görülmektedir. Kadın erkek eşitliğini sağlamak adına KSGM kurulmuştur ve bu kuruluş uluslararası gelişimlerde kadın hareketlerinin incelemeyi ve desteklemeyi, AB adaylık süreci program ve planlarında önemli adımlar atılmasını sağlamıştır (Yumuş, 2011, s.4). Tüm bunlarla birlikte, 2006 yılında toplumsal cinsiyet eşitliği prensipleri doğrultusunda kadınların yerel yönetim program ve planlarında daha etkin ve güçlü bir şekilde yer alması için yerel yönetimler ile kadın örgütleri işbirliği yaparak Kadın Dostu Kentler Programı’nın ilk aşaması olan ‘Birleşmiş Milletler Kadın ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı’nı uygulamaya koymuşlardır. Programın ilk kısmına Birleşmiş Milletler Kuruluşlarına ek olarak 10 ülke hükümeti, kadın sivil toplum kuruluşları ve Sabancı Vakfı destek vermiştir. 2006-2010 yıllarında Türkiye’nin 6 kentinde programın ilk aşaması (İzmir, Trabzon Kars, Şanlıurfa Nevşehir) uygulanmıştır. Program çerçevesinde ilk kez Türkiye’de Yerel Eşitlik Eylem Planları hazırlanarak Yerel Eşitlik Mekanizmaları oluşturulmuştur. 1. aşama 2010 yılında tamamlanmasının ardından, 2. aşama 2011 yılında başlamıştır. Adıyaman, Antalya, Bursa, Gaziantep, Malatya, Mardin ve Samsun illerinde programın ikinci etabı uygulamaya konmuştur ve bu program Türkiye illeri kapsamında toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarını yerel yönetim aracılığıyla uygulamaya konan ilk proje olması açısından büyük önem taşımaktadır (Tekinbaş, 2013: 16). Türkiye’nin Kadın Dostu Kent Proje uygulamalarını benimseyen ve bu yönde çalışmalar yürüten illerin yapmış oldukları uygulamalara ek olarak bu yaklaşıma yönelik farklı çalışmalar şöyledir:

- İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa, Trabzon ve Van’da BM Ortak Program kapsamında lise öğrencilerinin katılımı istenen Kadın Dostu Kent Kompozisyon

Yarışması konulu ve üniversite öğrencilerinin Kadın Dostu Mekânlar Kentsel Tasarım Öğrenci Yarışması konulu yarışmalar farkındalığın artması için düzenlenmiştir (Kiper, Korkut, Topal, 2016, s. 1782).

- BM Ortak program çerçevesinde “Kadın Dostu Kent Planlaması ve Tasarım İlkeleri Rehberi” hazırlanmıştır. Bu bakımdan Türkiye yapılmış ilk çalışma olarak öncü olmuştur (Kiper, Korkut, Topal, 2016, s.1782).
- 2013-2014 yıllarını kapsayan Yerel Eşitlik Eylem Planlarında kamu kurum ve kuruluşlarını ve sivil toplum örgütlerini desteklenmesini sağlamak amacıyla Hibe Programı uygulamaya konulmuştur (Kiper, Korkut, Topal, 2016, s.1782).
- Türkiye ve KKTC üniversitelerinde 2009 yılında Peyzaj Mimarlığı, Şehir ve Bölge Planlama, Mimarlık ve Kentsel Tasarım bölümlerindeki lisans öğrencilerin farkındalıklarının artması amacıyla “Kadın Dostu Mekânlar Kentsel Tasarım Öğrenci Yarışması” açılmıştır (Kiper, Korkut, Topal, 2016, s.1782).
- Bilkent Üniversitesi Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimari öğrencileri 2007 yılında Van ölçeğinde proje adına “Kentsel Hizmetlerin Yeniden Tasarlanması ve İyileştirilmesi” adına çalışma gerçekleştirmiştir (Kiper, Korkut, Topal, 2016, s.1782).

Tablo 7. Türkiye’de Kadın Dostu Kentler Proje Kapsamında Yapılan Faaliyetler
(Dinçtürk ve Açıksöz, 2018, s. 434)

İl		Eylem Örneği
Projenin İlk Aşaması (2006-2010)	Adıyaman	Kadın STK’ları platformu kurulmuş ve Kadın Dayanışma Merkezi’nin kurulması yönünde adımlar atılmıştır.
	İzmir	Halka geniş katılımı periyodik olarak cinsiyet eğitimleri verilmiştir. Ayrıca imar yönetmeliği değişimlerinde kadın kuruluşları davet edilerek görüşleri değerlendirilmiştir.
	Kars	Kadın STK’ları kent konseyi kadın meclisi başkanının da yer aldığı bir heyet mahalleleri ziyaret ederek kadınların ihtiyaç ve sorunlarını saptadıktan sonra planlama sürecine yön verilmiştir.
	Nevşehir	Yerel yönetim tarafından Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitlik Şartnamesi imzalanmıştır.

	Şanlıurfa	Mahalle kurulu oluşturulmuş ve kadınların mahalle yönetiminde söz sahibi olmalarını sağlamak amacıyla cinsiyet eğitimleri verilmiştir.
	Trabzon	Eşitlik Birimleri Çalıştayı gerçekleştirilmiş ve bu kapsamda tüm paydaşların YEEP'i sahiplenmesine katkı sunulmuştur.
(2011-2014)	Antalya	Belediye üzerine düşen görev ve faaliyetleri ayrı bir YEEP'e dönüştürerek toplumsal cinsiyeti stratejik hedef hâline getirmiştir.
	Bursa	Belediye Meclisi Eşitlik komisyonu aracılığıyla meclise sunulan önerilerin toplumsal cinsiyet eşitliği ilkesine uygunluğu denetlenmiştir.
	Gaziantep	Düzenli atölye çalışmalarıyla toplumsal cinsiyet, şiddet, ayrımcılık gibi çeşitli konularda farkındalık çalışmaları yapılmıştır.
	Malatya	Aile Danışma Merkezi'nde yer alan Kadın Danışma Masası'nda şiddete uğrayan kadınlar başta olmak üzere tüm kadınlara ücretsiz danışmanlık hizmetleri verilmiştir.
	Mardin	Şiddet mağduru kadınlara verimli hizmet sunabilmek adına Krize Acil Müdahale Ekibi kurulmuştur.
	Samsun	Yerel düzeyde cinsiyete duyarlı veri eldesi ve etki analizi anlamında bir ilk olma özelliği taşıyan İhtiyaç Analizi geliştirilmiştir.

Genel olarak Avrupa ve Türkiye'de kentler incelendiğinde kentlerin her cinsiyetten ve yaştan kişilerin bir araya gelerek oluşturdukları yaşam alanı olduğu görülmektedir. Kentler yalnızca geçmişten bugüne dek sundukları imkânlar sayesinde değil, estetik açıdan her birey için taşıdıkları anlam olarak farklı insanları kendilerine hayran bırakmayı başarmışlardır. Elbette bu süreç boyunca kadınların harcadıkları emek ve çabalar çok önemlidir. Kent tasarımı ve planlamada kadınların da görüşleri ve uygulamaları dikkate alınarak özümsemelidir.

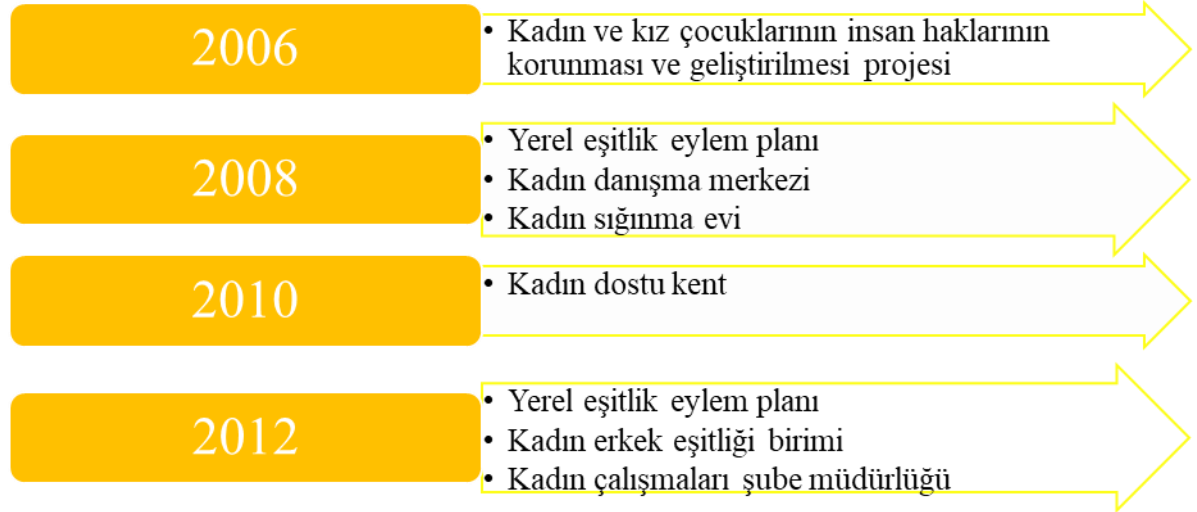
Bu doğrultuda kadınların karar alma süreçlerine dâhil olmaları sağlanıp gündelik hayatlarının daha kolay ve iyi olabilecek şekilde stratejiler geliştirerek önerilerde bulunulmalıdır. Dolayısıyla, bu yazılı stratejiler eyleme dönüştürülmeli ve kentlerin planlama-tasarım-uygulama süreçlerinde mahalle, sokak ve yapı ölçeğinde toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı tasarımlar hayata geçirilmelidir. Bu hedefler doğrultusunda yeşil alanlara yeni düzenlemeler getirilmeli, ulaşım-erişebilirlik tekrar gözden geçirilmeli, parklar ve ortak kullanım alanları ve kent merkezlerinde verilen hizmetler yapılandırılmalıdır. Sosyal altyapılar ve kamu alanları peyzaj unsurları ile desteklenerek kadınların kendilerini daha korunaklı, tam anlamıyla güvende hissedecekleri şekilde

tasarlanmalıdır. Temel hedef ekolojik destekli, kolay erişilebilir, zengin görsel içerikli, yayalara öncelik tanıyan kentler yaratmaktır.

3.2.1. İzmir

Toprak'ın (2014)'ın bildirdiğine göre, geçmişten günümüze dek incelenecek olursa, kadın haklarına önem verilen en önemli şehirlerden biri olarak İzmir'i işaret etmek mümkündür. Kadın Dostu Kentler Programında 2006'dan itibaren yer alan İzmir, 2009 yılında aldığı "Kadın Dostu Kent" sertifikasıyla bunu belgelendirmiştir. Bu programın amacına ulaşması adına ilk olarak İzmir İl Kadın Hakları Koordinasyon Kurulu kurulmuştur. Yerel Eşitlik Eylem Planında yer alan amaç ve hedefler ışığında Büyükşehir Belediyesinde var olan 30 çalışanın idari bürolarda görev almalarının yanı sıra müdürlük adı "Kadın Çalışmaları Şube Müdürlüğü" ve idari yapılardaki kadın rolleri bakımından Türkiye'de bir ilk olmuştur. Kadın Erkek Eşitliği Birimi, önemli günlerde toplantılar yaparak, kadın ve erkeklere ait veriler toplamakta, geniş kitleleri bir araya getirmeye çalışarak eşitliğin önemini vurgulamakta ve eşitlik mekanizmaları kurarak kadınları bu yönetmeliklere dâhil etmektedirler (Toprak, 2014, s. 23).

Toprak (2014)'ın bildirdiğine göre, 2006 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi, Birleşmiş Milletler ve İçişleri Bakanlığı ile "Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi" projesine imza atmıştır. 2008 yılında bu proje onaylanarak cinsiyet ayrımı gözetmeksizin herkese eşit haklar sunmaya söz vermiştir. Aynı yıl içerisinde Kadın Erkek Eşitliği İhtisas Komisyonu kurulmuş ve Kadın Dayanışma ve Kadın Sığınma Evi hizmete girmiştir. 2010 yılında BM tarafından Kadın Dostu Kent olarak kabul edildiği duyurulmuştur. Aşağıdaki şekil İzmir'in Kadın Dostu olma sürecini göstermektedir (Toprak, 2014, s. 24).

Tablo 8. İzmir'in Kadın Dostu Kent Olma Süreci

2006 ile 2012 yılları içerisinde İzmir Büyükşehir Belediyesi kadınlar için ayrıca birçok faaliyette de bulunmuştur (Toprak, 2014, s. 24).

- **Kentli Olmaya Okuma Yazma Öğrenerek Başlıyorum Projesi:** Bu proje okuma yazma bilmeyen 40 kadının okuma yazma öğrenerek diploma almasıyla sonuçlanmıştır ve bu kadınların çocukları da süreç boyunca okul öncesi eğitim merkezlerine alınmıştır.
- **İzmir'in Lider Kadınları Projesi:** Bu projede 40 kadın belirlenerek kendilerine 6 aylık bir eğitim verilmiştir ve iş dünyasına, yerel yönetimlere, sivil toplum kuruluşlarına ve benzeri sektörlerde daha verimli çalışabilecek kadınlar yetiştirilmiştir.
- **Kadınlara Yönelik Kent ve Körfez Turu:** Özellikle geliri düşük olan aile üyeleri seçilerek 2005 yılında bugüne denk yaşadıkları kenti daha iyi tanıyabilmeleri için kendilerine gezi ve turlar düzenlenmiştir.
- **Yassıcaada ve Sasalı Doğal Yaşam Parkı Gezileri:** Bu proje 2009 Aralık ayından günümüze dek uygulanmış ve 10.000 civarında kadının bu gezilere katılımı gerçekleşmiştir.
- **8 Mart Kadın Festivalleri:** Bu festivalde kadınların el emekleriyle yaptıkları ürünlerin sergilenmesine ek olarak tiyatro, konser, söyleşi gibi etkinlikler yer

almaktadır. Tema olarak kadın başlıklı konular seçilmiştir. Bunlara örnek: Kadın Sağlığı, Kadın ve Siyaset.

- **İZMEB (Ücretsiz Meslek Edindirme ve Beceri Kursları):** 6.703'ü erkek ve 8.268'i kadın olmak üzere toplam 34.971 kişiye İngilizce, grafik tasarım, bilgisayar, takı tasarım, ahşap boyama, kasiyerlik gibi konularda İZMEB bünyesinde ücretsiz çeşitli kurslar verilmiştir.
- **Eşref Paşa Hastanesinin Kadına Yönelik Çalışmaları:** 2004 yılından itibaren kadınlara smear testi ve mamografi yapılmıştır. Ayrıca, kadınlara temel ilk yardım eğitimi sunan bu hastane “İzmir’in Sağlıklı Anneleri Projesi” ile yaş aralığı 15-49 olan kadınlara hamilelik, üreme, menopoz, kadın sağlığı ve annelik konularında eğitim imkânı sunmuştur. Bu çalışmalarda kapasite açısından %95 oranında kadın yararlanmıştır.
- **Önder Aileler Projesi:** Bu proje kapsamında bilinçli önder aileler yetiştirilerek Madde Bağımlılığı Farkındalık eğitimleri verilmeye başlanmıştır.
- **Gelin Kadın Gözünden Hayatı Konuşalım Eğitim Programı:** 2010-2012 yılları arasında yayınlanan bu programda, kadınlara sahip oldukları haklar tekrar hatırlatılmaya çalışılmıştır.
- **Çocuk ve Gençlik Merkezi (ÇOGEM):** Hem çocuklara hem kadınlara yönelik açılmış olan bu merkez çocukların okul dışındaki vakitlerini etkin biçimde değerlendirmelerine ve becerilerini geliştirmelerine imkân sağlarken aileleri de içeren bir sosyal destek süreci hedeflemektedir.
- **Konak Lider Kadınlar Parkı:** Bu projede kadınlar bir araya gelerek mahallede bulundukları yerde sağlık ocağı, sosyal mekân ve semt pazarı gibi kurumların ve alanların olmamasını en büyük sorun olarak ifade etmişlerdir. Mahalle parkında uyuşturucu sorununun çözülmesini ve çocukların ve kadınların bu parkı rahatça kullanabilmeleri istenmiştir. Bu konuyla ilgilenen kadınlar imza toplayarak gerekli mercilere ulaştırmışlardır ve parkın adı “Lider Kadınlar Parkı” olarak değiştirilmiştir (Baykan, 2015, s.22).
- **Bornova'nın Kadınları Yönetime Katılıyor:** 2019 verilerine göre, Bornova Belediye Meclisi'nde 5 kadın üye bulunmaktadır ve ilçede 6 mahallenin muhtarlığı kadınlar tarafından yürütülmektedir. Ayrıca 2 Başkan Yardımcılığı

ile 14 birim müdürlüğü mevkiinde kadınlar görev yapmaktadır (Güney, 2020, s. 8).

- **Kadın Kooperatifi ile Kadınlar Üretiyor:** 2015 yılında faaliyete geçen bu merkezde kadınların ürettiklerinin değerlendirilmesi amaçlamaktadır (Güney, 2020, s.8).
- **Kadın Kulübü:** Bornova’da kadınların ekonomik, kültürel, sportif ve eğitime dayalı sosyal faaliyetlere katılımını artırmak amaçlı kurulmuştur (Güney, 2020, s. 8).
- **Kadınlara Pozitif Ayrımcılık:** Kadınların meslek sahibi olmalarını hedefleyerek kurulmuştur. Kadınların yaşadıkları sorunlara çözüm bulmak, kadın haklarına yönelik hazırlanmış söyleşi ve panellerle kadınların farkındalıklarının artırılması amaçlanmıştır. Uzman psikologlar tarafından kadınlara destek verilmiştir (Güney, 2020, s.8).
- **Gebe ve Lohusalara Özel İlgi:** Belirli periyotlarda düzenlenen kadın sağlık eğitimleri ve Gebe Eğitim kursları ile vatandaşlar bilinçlendirilmiştir (Güney, 2020, s. 8).

Biçer (2011)’in bildirdiğine göre, Kadın Dostu Kent Taahhütnamesi’ne göre atılacak adımlar arasında; kadınların 155 Polis İmdat hattını arayabilecekleri telefon veya çağrı sistemleri yerleştirilerek sokaklar daha güvenli hâle getirilecek, kentlerde aşırı kıvrımlı yollar ve çıkmaz sokak bulunmayacak, binalarda penceresiz cephe olmayacak, MOBESE kameralarının sayısı artırılarak daha fazla güvenlik önlemi oluşturulacak, parklar herkes için güvenli hâle getirilecek ve kadınların fiziki ihtiyaçlarını özgürce karşılayabilecekleri düzenlemeler yapılacak, mahallelerde kadınların dinlenmesine, bir araya gelip eğlenmesine imkân sağlayacak alanlar oluşturulacak, otoparklarda ise girişe yakın yerler sadece kadınların kullanımına ayrılacak, kentte oyun bahçeleri, sokaklar, parklar, meydanlar, otoparklar gibi alanlar eksiksiz aydınlatılacaktır (Biçer 2011, s. 2).

3.2.2. Gaziantep

Özsoy ve Sipahi (2016)'nin bildirdiğine göre, Gaziantep 'Kadın Dostu Kentler Projesi'ne' 2011 yılında dâhil olmuştur. Büyükşehir Belediye Başkanı'nın kadın olması açısından 'tek' kent olması bu çalışmanın önemini cazip kılmaktadır. 2015 yılı itibariyle Türkiye'nin 12 ilinde (Bursa, Gaziantep, İzmir, Adıyaman, Antalya, Mardin, Malatya Nevşehir, Şanlıurfa, Trabzon ve Kars) Yerel Eşitlik Mekanizmaları ve Yerel Eşitlik Eylem Planları kurulmuş ve işbirliği içinde çalışan ve Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliğini öne çıkaran, toplumsal cinsiyet eşitliğinin hem yerel hem ulusal anlamda gelişmesini amaçlayan organlar kurmuştur. Bu projeyi uygulayan tüm kentlerde amaç; kadınlarının ihtiyaçlarının ve durumlarının belirlenmesi, kadın haklarının korunması, projelerin hazırlanması, kaynakları doğru kullanma konusunda eğitim verilmesi ve daha fazla kadının siyasi boyutlarda karar alma mekanizmalarına katılımlarının sağlanmasıdır. Gaziantep bu uygulamayı Kadın Erkek eşitliğini kabul ederek imzalayan kentlerden birisidir. Gaziantep'te ilk olarak Şiddet Önleme ve Ön izlenim adıyla ŞÖNİM kurulmuştur. KAMER (Kadın Merkez Vakfının) Farkındalık çalışmalarının artması hedeflenmiştir. 6-7 kadın gruplar hâlinde birlikte çalışarak kadına yönelik şiddet, ayrımcılık, iletişim, kadın olmak ve bunlara bağlı başvuru mekanizmaları gibi birçok konunun tartışıldığı atölye çalışmaları gerçekleştirmişlerdir. Yine Gaziantep'in en büyük mülteci kampına ev sahipliği yapıyor olması sebebiyle Kadın Dostu Kent Çalışmalarında mülteci kadınların ihtiyaçlarını karşılamak amaçlı UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu) ve UNHCHR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği) ortak çalışmalar yapmaya başlamışlardır. Ancak, Suriye'de yaşanan iç savaş nedeniyle Gaziantep'e yoğun bir göç olması nüfusun giderek artması Kadın Dostu Kent olma çabasını bazı değişikliklere uğratmıştır ve bireylerin yaşam kalitesini ciddi bir şekilde değiştirmiştir (Özsoy ve Sipahi, 2016, s. 19).

Çakıroğlu (2014)'nun bildirdiğine göre, Gaziantep'te yapılan tüm çalışmalar kadın ve erkek eşitliğini sağlamayı hedef almaktadır. Bu nedenle, bu ilde kurulan tüm mekanizmalarda, demokratik sisteme yardımcı olma açısından kadınların üretimde bulunarak ekonomik hayata katkı sağlamaları, toplumsal yaşamlarını sürdürürken görünür olması ve erkekler kadar eşit hakka sahip olmaları büyük önem arz etmektedir.

Tabii ki tüm bunların başarılı bir şekilde yapılması için kentteki tüm kurum ve kuruluşlara, üniversitelere ve Sivil Toplum Kuruluşlarına önemli sorumluluklar düşmektedir. Bu sorumluluğun hayata geçirilmesine katkı sağlamak için 2013 yılında Belediye tarafından malî bütçe ayrılarak destek verilmiştir (Çakıroğlu, 2014, s. 20).

3.2.3.Kars

Türkiye'nin Kars ilinde 2006 yılında Kadın Hakları Koordinasyon Kurulu kurulmuştur. Diğer illerde olduğu gibi bu ilde de amaç cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kaldırılmasını sağlamak amaçlı proje desteği için İl Kadın Hakları Koordinasyon Kurulu kurulmuş, Yerel Eşitlik Eylem Planı hazırlanmış, İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisinde eşitlik komisyonları oluşturulmuş, kente bağlı kamu kurum ve kuruluşlarında yerel eşitlik birim sorumluları görevlere getirilmiştir. Yapılan farkındalık çalışmaları kapsamında, kadınlara çeşitli kurslara katılım imkânı, aile planlaması, kentteki hibe ve istihdam olanakları, kanser erken tanı, aile içi şiddet ve üreme sağlığı ile ilgili bilgilendirme toplantıları düzenlenmiştir. İl Özel İdaresi ve Belediye Başkanlığı bütçesinden kadın çalışmaları için ödenek ayrılmış ve yine proje faaliyetleri içerisinde yer alan kurumların toplumsal cinsiyet eşitliğini kendi performans programlarına dâhil etmesi yönünde farkındalık çalışmaları yapılmıştır. Paydaşlar arasında diyaloglar artırılmıştır. Eşitlik Komisyonu, Eşitlik Temsilcileri, Kadın Sivil Toplum Örgütleri ve Kent Konseyi Kadın Meclisi Başkanı'nın bir araya gelmesiyle oluşan heyet, mahalle ziyaretleri yaparak kız çocuklarının ve kadınların sorunlarına çözüm üretmeye çalışma girişimlerinde bulunmuştur. Bu bağlamda, Kars'ta örnek olması bakımından bir mahalle muhtarlığına kadın seçilmiştir. Tüm kadınların karar mekanizmalarına teşviki sağlanmış ve ihtiyaç belirleme planlamaları bu yönde yapılmıştır (Tepe, 2016, s.27). Kadın Dostu Kentler Projesi Kars Koordinatörü Gözde Baltacı tarafından proje destekli yapılan açıklamada “Projenin amacı, kadınların eğitim, sosyal hayat, sağlık gibi alanlarda ve sektörlerde güçlendirilmesi ve kadınlara yönelik istihdam olanaklarının artırılması ile kadınların kaliteli yaşama, kapsamlı kentsel hizmetlere (ulaşım, konut vb.) kolay ulaşımının sağlanmasıdır.” denmektedir. Ayrıca, yine projenin amaçlarıyla ilgili olarak, “Kadınların şiddete maruz kaldıkları durumlarda haklarını güvence altına alacak mekanizmalara kolayca ulaşabilmeleri, yerel yönetimlerin karar ve planlama süreçlerine

katılımlarının sağlanması, erkekler ile kentsel yaşamlarını sürdürürken eşit bir şekilde tüm alanlarda bu haklardan yararlanmaları” ifadeleri kullanılmıştır (karmenset.com: 2022).

3.2.4.Şanlıurfa

Şanlıurfa ilinde kadınların ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel olarak güçlendirilmesi için çok fazla emek sarf edilmiştir. Türkiye’de kadınların güçlenmesi için önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalara destek vermek amacıyla valilik olarak mahallelerde ve ilçelerde hizmetlerin kadınlara direkt ulaştırılması ve kadınların güçlendirilmesi açısından Kadın Kültür Merkezleri oluşturulmuştur. Bu merkezlerde kadınlara okuma-yazma eğitimlerinin verilmesinin yanı sıra mesleki eğitimler de verilmiştir ve kamu hizmetlerine daha kolay erişebilmeleri desteklenmiştir. Bu merkez, konuyla ilgili kararların alınması ve kadınların sosyalleşmesi bakımından önem taşımaktadır. Bunların dışında yeni açılan iş alanlarına kadınların istihdam edilmesi için büyük çaba gösterilmiştir. Mesleki eğitim kursları verilen kadınların çağrı merkezlerinde ve tekstil gibi alanlarda çalışması için adımlar atılmıştır. Yine kadınlara destek olmak amaçlı Organize Sanayi Bölgesinde kreş yapımı çalışmaları başlatılmıştır. Girişimci kadınlar yaratmak için Belediye ve İl Özel İdaresi tarafından mikro kredi imkânları sağlanarak girişimciliğe özendirme/teşvik etme uygulamaları yapılmıştır. Tüm bu hizmetler bir çatı altında toplanarak sunulmuştur. Yine bir kadın kuruluşunun öncülük ettiği kadın spor merkezinin temeli Hilvan ilçesinde atılmıştır. Her ilçede olduğu gibi Şanlıurfa’da da Yerel Eşitlik Eylem Planı hayata geçirilmeye çalışılarak kadınların güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Kadın Dostu Kentler Programının ilk aşaması Hayati Harran Mahallesi’nde başlamıştır. İkinci aşamasında ise mahalle çalışmalarına kadınlar dâhil edilerek kendilerinin de söz sahibi olmaları sağlanmış, kadınlara toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırarak kendilerini savunabilmeleri ve siyasette yer almaları için eğitim verilmiştir. Bu ilde kız çocuklarının okuma yazma oranının diğer illere göre daha düşük olması nedeniyle okula hiç gönderilmeyen veya okuldan alınan çocukların ailelerine ziyaretler gerçekleştirilmiştir (Güvenç, 2014, s. 47).

3.2.5.Trabzon

Ertekin (2014)'in bildirdiğine göre, toplumsal cinsiyet eşitliğinin hayata geçirilmesi için Trabzon Valiliği kentte hazırlanan tüm plan ve programlara kadınları dâhil etmek için etkili bir çalışma yapmıştır. İnsan hakları, demokrasi ve kalkınmanın önünde bir engel olan toplumsal cinsiyet eşitsizliğini aşmak için eşitlik mekanizmaları ve eşitlik komisyonları bu ilde de kurulmuştur. Ek olarak kararlaştırılmış eşitlik faaliyetlerinin yürütülebilmesi için kaynak ayrılmıştır. Trabzon Yerel Eşitlik Eylem Planı, paydaşların katılımı ve birebir görüşmeler veya grup toplantıları sonucunda herkesin onay vermesi ile uygulamaya konulmuştur. İŞKUR Eylem Planıyla 2013 yılında cinsiyet eşitliği bir kez daha sağlanmaya çalışılmıştır. Yapılmış olan tüm çalışmalar “Binyıl Kalkınma Hedefleri” içerisinde var olan toplumsal cinsiyet eşitliğini ve kadınların daha güçlü olabilmesini hedeflemesi bakımından önemli bir adımdır. Yine Trabzon’da ŞÖNİM’ler kadına karşı şiddet içeren konularda eğitim vererek 42 mahallede aktif faaliyetlerde bulunmuşlardır. Bir yıl boyunca sağlık, kentsel hizmetler ve iş alanlarında çeşitli faaliyetler ve çalışmalar yapılmıştır. Okullarda rehber öğretmenler, meslek danışmanları ve sağlık personeli toplumsal eşitlik konularında kadınlara destek vermek amaçlı kadın sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte hareket ederek çeşitli çalışmalar sürdürmüştür. Elbette yürütülen veya yürütülmeye çalışılan bu çalışmalardan olumsuz etkilenen engelli çocuklar ve bazı kesimler olmuştur. Eşitlik mekanizmalarının güçlendirilmesi ve devamlılığı amacını güden ‘Eşitlik Birimleri Çalıştay’ı’ kurulmuştur ve 25 eşitlik birimi sorumlusu göreve getirilmiştir. Bu kapsamda Trabzon YEOP kurumsal iş planları hazırlanmış ve Eşitlik Birimi bunların hayata geçirilmesine yardımcı olmuştur. Kadın Erkek Eşitlik Komisyonu “Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı”nın Meclis gündemine taşınmasında ve imzalanmasında önemli rol oynamıştır. Eşitlik Şartı’nın görüşülüp imzalanması için tüm bağımsız kadınlar ve kadın kuruluşları mecliste hazır bulunmuştur (Ertekin, 2014, s.51).

3.2.6.Van

2009 yılındaki yerel seçimlerin ardından Van’da BMOP Van İl Koordinatörlüğünün desteğiyle, İl Özel İdaresinin stratejik planlarının hazırlığında

“eşitlik” ya da “kadın” başlığıyla ilde çalışma yürüten kadın kuruluşlarının görüşlerinin alınmasına yönelik bir yazı hazırlanmıştır. Hazırlanan yazı 2009’da Van Valisi tarafından imzalanarak Belediye ve İl Özel İdaresine gönderilmiştir. Stratejik plan taslağının değerlendirilmesi ve karara bağlanması için toplantıya bir kadın temsilci davet edilmiştir. Toplantıya, Van Kadın Derneği, Mavi Göl Kadın Derneği ve Yaka Kadın Kooperatifi adına Van KAMER temsilci olarak katılarak stratejik planda “toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması” ve “kadınların güçlendirilmesi” başlıklı açılımlara yer verilmesi gibi önerilerde bulunulmuştur. Bu öneriler kapsamında 2009-2013 Yılı Stratejik Planında “Kadının Statüsünün Geliştirilmesi” adlı yeni bir başlığa yer verilmiştir (Şenol, 2010, s. 92). Ayrıca, Bilkent Üniversitesi Peyzaj Mimarisi ve Kentsel Tasarım Bölümü öğrencileri tarafından 2007 yılında “Kadın Dostu Kent” için Van ölçeğinde “Kentsel Hizmetlerin Yeniden Tasarlanması ve İyileştirilmesi” için proje çalışmaları yürütmüşlerdir. Ek olarak Van’ın 28 mahallesinde karar alma süreçlerini hızlandırmak ve ulaşımı kolaylaştırmak adına, İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü’nün koordine ettiği ve içerisinde birer ebe veya hemşire, mahalle muhtarı, sosyolog, bir kadın kuruluğu temsilcisi ve mahallede bulunan ilk veya ortaöğretim kurumlarında görevli bir kadın öğretmen oluşmuştur. 2008 yılında kent merkezinde bulunan balıkçılar çarşısı “Kadınlar El Emeği Çarşısı” ismi verilerek değiştirilmiştir. Bu çarşıda kadınlar el emeklerini sergileyebilsinler diye kendilerine ücretsiz olarak 76 stant tahsis edilmiştir (Kiper, Korkut, Topal, 2016, s. 1782).

3.2.7.Nevşehir

Nevşehir’de 2005 yılında Birleşmiş Milletler Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı (BMOP) kapsamında Kadın Dostu Kentler Projesine dâhil olarak kadın dostu kent olmayı seçmiştir. Proje’nin ilk aşaması 2010 yılına kadar sürmüştür ve 2. aşaması “Kadın dostu Kentler-2” adıyla 2011’de başlamıştır. YEOP taslağı (Yerel Eşitlik Eylem Planı), taslak hazırlığı, bilgilendirme amaçlı toplantılar ve atölye çalışmaları 2006 yılından itibaren şekillenmeye başlamıştır. 2009 yılında, Nevşehir Belediye Meclisi Kadın Erkek Eşitliği komisyonu kurulmuştur. Belediye tarafından kadınlara yönelik makine nakışı, el sanatları, ebru gibi eğitimler verilmesinin yanı sıra sağlık ve toplum sağlığı konusunda

da eğitimler verilmiştir. 2009-2010 yıllarında Nevşehir Belediyesi tarafından Kadın Çalışmalarını desteklemek ve Eğitim vermek adına KAÇEM adlı merkez açılmıştır. Türk Kadınlar Birliği Derneği tarafından “Sinyalizasyon-Biz de Varız” isimli tiyatro oyununun sergilenmesi ise BMOP kapsamındaki faaliyetlerdendir. Sergilenen bu oyun kasabanın çeşitli yerlerinde toplamda 12 defa gösterilmiştir. Nevşehirli Kadınlar Amatör Tiyatro Topluluğu’nun sergiledikleri oyundaki amaç, kadınlarda “kadının insan hakları konusunda farkındalık ve zihniyet değişikliği yaratma” olmuştur. Bu doğrultuda, KAÇEM kadınların ihtiyaçlarını karşılamak, meslek edinmelerini sağlamak, sağlık konularında yardımcı olmak adına hukuki ve psikolojik destek vermek, cinsiyet eşitliği konumlandırma, bilinçlendirme çalışmaları yapmak doğrultusunda çalışmıştır. Ek olarak, İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü 2009 yılında 40 kişilik sığınma evi açmıştır. Ayrıca, kadınların yerel karar alma mekanizmalarında daha aktif rol alabilmeleri için bir anket çalışması yapılmıştır ve 15 kadın tarafından ankette yer alan sorular cevaplanmıştır (Şafak, 2013, s.39). Şafak (2019, s.39)’ın Nevşehir’de yapmış olduğu çalışmanın sonucuna göre, 15 kadından elden eden verilere göre, bu ilde yaşayan kadınların kendilerini kente ait hissetmedikleri, parkları, kaldırımları, aydınlatmayı, güvenliği, çevre düzenlemesini yetersiz buldukları, şehir merkezinin kadınlar için çok fazla alternatif içermemesi ve akşamları güvensiz olması nedeniyle tercih edilmediği, kafelerin her türlü yaşa hitap etmediği gibi birtakım sorunların hâlâ devam ettiği ve bu konularda kadınların hâlâ şikâyet ettikleri gözlemlenmiştir.

4.BÖLÜM

YÖNTEM

Kentsel kamusal mekânda cinsiyet eşitsizliği konusunu incelemek için park örneği üzerinde durulmuştur. Şanlıurfa ilinin Birecik ilçesinde anket çalışması yapılmıştır. Bu anket çalışması internet üzerinden (Google Form) uygulanmış olup SPSS programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda sonuç kısmı oluşturulmuştur. Alan çalışması kapsamında Şanlıurfa ilinin Birecik ilçesi ve ilçenin parkları incelenmiştir. Bu bölümde alan çalışmasının daha iyi anlaşılabilmesi için Birecik'in Tarihçesi, Coğrafi Konumu ve Yapısı, İklimi, Nüfusu, Park ve Bahçeleri üzerine literatür taraması yapılmıştır.

Şanlıurfa ili Kadın Dostu Kentler Projesi kapsamında yer almaktadır. Bu bağlamda hem proje kapsamında olması hem de Doğu Bölgesinde kamusal kentsel mekânda cinsiyet eşitsizliği konusunun çalışılmak istenmesi nedeniyle Birecik ilçesinde alan çalışması yapılmıştır.

4.1.BİRECİK'E İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

4.1.1 Tarihçesi

Güneydoğu Anadolu bölgesinin Orta Fırat bölümünde yer alan Şanlıurfa iline bağlı Birecik ilçesi, tarihte iz bırakmış önemli yerleşimlerden biri olup çeşitli tarihî, siyasi ve sosyal olayların merkezi olmuştur. Tarihin en eski dönemlerinden itibaren çeşitli kavim ve medeniyetler tarafından kullanılmış olup, stratejik konumu nedeniyle de çeşitli dönemlerde sık sık saldırı ve tahriplere maruz kalmıştır (Kurucu, 2006, s. 7)

1371 yılı öncesinde yerleşimin en önemli yapısı Fırat Irmağı'yla beraber bütünleşen Ulu Cami'nin kuzey kapısında mevcut olmayan kitabesine göre 1364-1365 tarihleri yazmasına rağmen, bir başka araştırmacı bölgedeki iki yapıyla plan tipi

açısından yaptığı karşılaştırmaya dayanarak bu caminin 12. yüzyıla ait olabileceğini öne sürer (Kürkçüoğlu, 2016, s.11). Büyük boyutlu yapılardan biri olan Ulu Cami, ticaret dokusu içinde yer alır. Diğer önemli yapılardan biri olan Çarşı Cami de ticaret dokusu içinde yer alır ve kuzeybatısındaki minaresinin kitabesine bakıldığında 771/1370 yılında yapıldığı, dolayısıyla 14. yüzyıl eserleri arasında yer aldığı bilinmektedir (Görür, 1999). Kent tarihinin en eski tarihî kalıntısı, Birecik İç Kalesi'dir. Fırat Nehri kenarında yükselen doğal kayalık tepe üzerine kurulmuş olan Birecik İç Kalesi'nde M.Ö.2000'den sonra bir yerleşmenin olduğu düşünülmektedir. Kale son görüntüsünü 13. yüzyılda almıştır. Birecik kenti surlarla çevrilidir. Kentin surlarının ne zaman yapıldığıyla ilgili kesin bir bilgi mevcut değildir. Surun, Meydan Kapısı, Mekan Kapısı, Urfa Kapısı ve Bağlar Kapısı olmak üzere dört kapısı vardır (Ödekan, 2004). Osmanlılar zamanında Birecik'te 16. yüzyılın ikinci yarısında Basra ve çevresini korumak için yaptırılan tersanenin kurulmasıyla önemi giderek artmıştır. 19. yüzyılda bölgenin ticari hayatını etkileyen önemli bir olay, buharlı gemi taşımacılığının 1840 yılında gerçekleşmesidir. 19. yüzyılda seyahatnamelerde Birecik yerleşmesiyle ilgili bilgilere ulaşılmaktadır.

Birecik'te günümüz itibarıyla 20. yüzyıl başlarında yapıldığı düşünülen 2 kamu yapısı ile 6 konut örneği mimari, süsleme ve biçimsel özelliklerini tam olarak yitirmedikleri dikkate alınarak incelenmiştir. Birecik Ulu Cami'sinin güney tarafında yer alan iki katlı Otel yapısı günümüzde belediye kültür merkezi olarak kullanılmakta olup, dış cephe süslemeleri hâlâ özgünlüğünü korumaktayken iç cephe süslemeleri özelliğini kaybetmiştir. Mimari üslup özelliklerine bakıldığında 20. yüzyıl başlarına ait olduğunu söylemek mümkündür. Yine 20. yüzyıla ait olabileceği mimari özelliklerine bakılarak tahmin edilen Şeyh Abdurrahman Halis Efendi Konağı günümüzde Halk Eğitim Merkezi binası olarak kullanılmakta ve yapılan restorasyonla da özelliğini korumaya devam etmektedir (Kurucu, 2006).

4.1.2.Coğrafi Konumu ve Yapısı

Birecik ilçesi Şanlıurfa – Gaziantep yolu güzergâhında, Fırat Nehri üzerinde, nehrin doğu kıyısına kurulmuş bir ilçedir. Şanlıurfa iline bağlı olan Birecik, 73 kırsal, 9 merkez mahalleden oluşmakta ve 912 km² alanıyla Şanlıurfa'nın toprak büyüklüğü

bakımından 10. sıradaki ilçesidir. Birecik, idari olarak bağlı olduğu Şanlıurfa iline 83 km, Gaziantep iline 63 km uzaklıktadır ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Orta Fırat Bölümünde yer almaktadır (Saraçoğlu vd., 2016, s.91).

Şekil 1. Birecik Coğrafi Konumu (birecikbel.bel.tr, 2022)

İlçe, kuzeyde Halfeti, kuzeydoğuda Bozova, doğuda Suruç ilçesi, güneyde Suriye sınırı, batıda Gaziantep iliyle çevrilidir. Doğusunda Arat ve Babadağları, güneydoğusunda Beko Dağı ve kuzeybatısında da Kalazan Dağı bulunmaktadır. İlçedeki en yüksek nokta 840 metre yükseklikle Arat Dağı iken en alçak nokta 340 metre ile Fırat Nehri kıyısıdır. İlçe yükseltisi kuzeyden güneye, doğudan batıya doğru azalmaktadır (Akbiyık, 2019).

4.1.3.İklimi

Birecik, karasal iklim kuşağında yer almasına karşın Akdeniz ikliminin özelliğini de yansıtır. İlçede kış mevsimi ılıman geçerken yaz mevsimi de çok sıcak geçmektedir. İlçeyi doğu tarafından kuşatan dağların yüksek kesimleri ve bu dağların gerisinde kalan yerlerdeyse karasal iklim hâkim olmaktadır (Akbaş, 2020, s. 60).

Birecik ilçesinde yağışın en az olduğu ay Temmuz ayı olup 0 mm yağışla yılın en kurak ayıdır. Yağışın en fazla olduğu zaman ise ortalama 78 mm yağış miktarıyla Ocak ayıdır. Yağış miktarıyla sıcaklık arasında ters orantı bulunmaktadır. Yağışın çok olduğu aylarda sıcaklıkta düşme yaşanırken yağışın en aza indiği aylarda sıcaklık en yüksek seviyede olmaktadır (Akbaş, 2020, s. 61).

4.1.4.Nüfusu

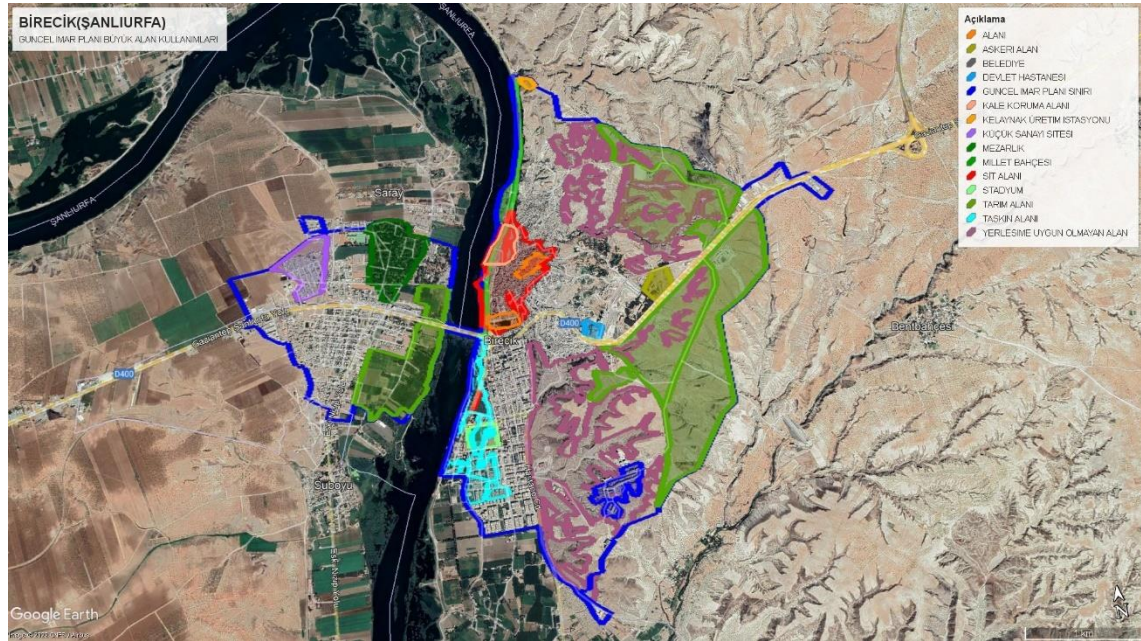
Osmanlı egemenliğine girdikten sonra sancak statüsü kazanmış olan Birecik, 1526 yılında Arap eyaletine bağlıdır. Bu tarihlerde beş kazası bulunan Birecik'in toplam nüfusu 20.000 kişi civarındadır (Akbaş, 2020, s. 62). Merkez nüfusu ise 8000 civarındadır. Cumhuriyet döneminin ilk zamanlarında gelişme gösteremeyen ilçe, 1956 yılında Birecik Köprüsü'nün açılmasıyla gelişmeye başlamıştır. İlçede canlanmaya başlayan ticaret nüfusu da artırmıştır. 1927 yılında merkez nüfusu 9100 iken bu sayı 1990 yılında 28.440'a ulaşmıştır (Karadeniz, 1998,450). Güneydoğu Anadolu bölgesi ile ilgili tahrir çalışmaları yapmış olan Göyünç (1975)'ün araştırmasına göre Birecik, 16. yüzyılda Güneydoğu Anadolu'daki büyük yerleşimler arasında altıncı sıradadır. İlçenin 1536 yılında nüfusu 3.000, 1570-1571 yılları arasında 3.900 ve 1585 yılında 4.500'dür. Göyünç'e göre, ilçenin nüfusu Osmanlı hâkimiyeti sonrasında devamlı artış göstermişti (Göyünç, 1975, s. 71) Şu anki durumda, çevresindeki ilçelere göre düşük nüfusa sahip olan Birecik'in, o dönemde bölgenin altıncı büyük bölgesi konumunda olması dikkat çekmektedir. Günümüzde Birecik ilçesinin toplam nüfusu, 2019 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemi verilerine göre 95.128 kişidir. Nüfusun 47.658'si erkeklerden, 47.470'i kadınlardan oluşmaktadır. İlçenin nüfus yoğunluğu km2 başına 103 kişidir. Nüfusun %54,92'si gençlerden (0-14 yaş arası) oluşurken %37,09'u orta

yaşlardan (15-64 yaş arası) ve %7,99'u ise yaşlılardan (65 yaş üstü) oluşmaktadır (Akbaş,2020, s.62).

4.1.5 Park ve Bahçeler

Çevreye karşı duyarlılığın arttığı günümüzde park, bahçe ve mesire yerleri gibi yeşil alanlar hak ettiği önemi kazanmaktadır. Birecik, Fırat kıyısında olması sayesinde yeşil alan bakımından zengin bir ilçedir. Karkamış Barajı'nın bitmesiyle birlikte Fırat Kıyısında yapılacak çevre düzenlemesi bu zenginliği daha da arttıracaktır.

Şekil 2. Birecik Belediyesi Kamusal Alanların Dağılımı (birecikbel.bel.tr, 2022)

Birecik çevre yerleşim birimlerine oranla geçmişten beri zengin bir park, bahçe ve mesire alanlarına sahiptir. İlçe genelinde 9 adet aktif park alanı mevcuttur. İlçede toplam 271.000 m² park ve yeşil alan bulunmaktadır. Yeşil alanlar Fırat kıyısında gerek doğal şekilde gerekse dolguyla elde edilmiş olmasıyla, yoğunluk okalıptus korusu ve Gençlik Parkı gibi kıyı kesimlerde yer almaktadır. İleriki zamanlarda çeşitli yerlerde 38.000 m² daha park ve yeşil alan oluşturma hedefi bulunmaktadır (Arslan:1999,127).

1999 yılında parkların mahalle bazında genel dağılımı aşağıdaki tablodaki gibidir. (A. Metin, 1999).

Tablo 6 Birecik Park ve Bahçe Dağılımı

Mahallesi	Parkin adı	Alanı M2
Karşıyaka Mahallesi	Okaliptus Korusu	174.000
	Gençlik Parkı	80.000
	Zübeyde Hanım Parkı	2.500
Meydan Mahallesi	Postane Parkı	500
	Huzur Parkı	4.500
	Seyirtepe Parkı	5.000
Kurutuluş Mahallesi	Kurtuluş Parkı	1.500
	Dörtgöz Parkı	2.000
	Saha Parkı	1.000
Toplam		271.000

İlçenin genel görünümüne doğal ve estetik bir güzellik kazandıran geniş bahçe ve mesire yerleri de mevcuttur. Şehrin en yeşil, sakin ve güzel görünümüne sahip “şehir bahçeleri”, “caber bahçeleri” ve “zeytin bahçeleri” olarak ilçeyi yarım ay şeklinde kuşatmış bulunmaktadır. 415 hektar alanla ilçenin güneyinde yer alan orman fidanlığı, halkın aktif kullanımına sunulmuş bir mesire alanıdır. Ayrıca Karşıyaka söğütlük bölgesindeki okaliptüs korusu da mesire yeri olarak kullanılmaktadır. Özellikle Fırat Nehri kıyısında yer alan mesire alanı ilçe turizmine önemli katkılar sunmaktadır (Arslan, 1999, s.128).

Günümüzde de Şanlıurfa Birecik parkları her yaştan insanın kullanımına uygundur. Çocuklar oyun oynarken gençler birlikte sosyal aktivitelerde bulunmak için yaşlılar ise yürüyüş yapmak, sohbet etmek için bu parkları kullanmaktadır. Bu parkların belirtilen aktivitelerde tercih edilmesinin önemli nedenlerinden biri de bulundukları konumdur. Parkların konumu Fırat nehrinin hemen yanında olduğu için sadece aktivitelerde değil sunduğu görsel güzellikler nedeniyle de tercih edilmektedir. Bahsi geçen parkların hemen yanında kafe ve restoranlar bulunmaktadır. Bu kafe ve restoranların orada bulunması sayesinde aileler yemek yiyip sohbet ederken parkta oynayan çocuklarını da takip edebilmektedir. Bu nedenlerle Şanlıurfa Birecik ilçesinde parklar toplum hayatının önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

4.2.BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde, Şanlıurfa iline bağlı Birecik ilçesinde yaşayan kent sakinlerinin açık-yeşil alan kullanım düzeyleri cinsiyet üzerinden değerlendirilmeye çalışılmış ve cinsiyet farklılığına rağmen açık-yeşil alanların kullanımında eşitliliğin sağlanıp sağlanmadığı sorgulanmıştır. Bu amaçla, anket çalışması aracılığıyla bir değerlendirme yapılmıştır. Anket soruları Google form üzerinden Birecik ilçesinde yaşayan katılımcılara ulaştırılmıştır. Bu bağlamda 638 katılımcıdan elde edilen veriler SPSS programı yardımıyla analiz edilmiştir.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini konu alan anket çalışmasında 24 soru mevcuttur. Anket çalışmasının ilk altı sorusu demografik sorulardan oluşmaktadır. Sırasıyla katılımcıların cinsiyeti, yaşı, eğitimi, medeni durumu, mesleği ve gelir durumuna ilişkin sorular sorulmuştur. Altıncı sorudan yirmi birinci soruya kadar yaşanan mahallenin güvenli bulunup bulunmaması, gündüz-gece dışarı tek başına çıkma durumu, park kullanımı sıklığı, parkta geçirilen zaman dilimi, parka kiminle gidildiği, parka gitme amacı, parkta kendini güvende hissetme durumu gibi tezin asıl amacına yönelik sorular yer almaktadır. Anket çalışmasında yirmi birinci sorudan yirmi dördüncü soruya kadar olan kısımda ise parkların eşit kullanımı, erişimi, yeterliliği, kalitesine yönelik sorulara yer verilmiştir.

Tablo 10’da çalışmanın güvenirlik analizi için yapılan Cronbach Alfa katsayısı gösterilmektedir.

Tablo 7. Croanbach Alfa Değeri

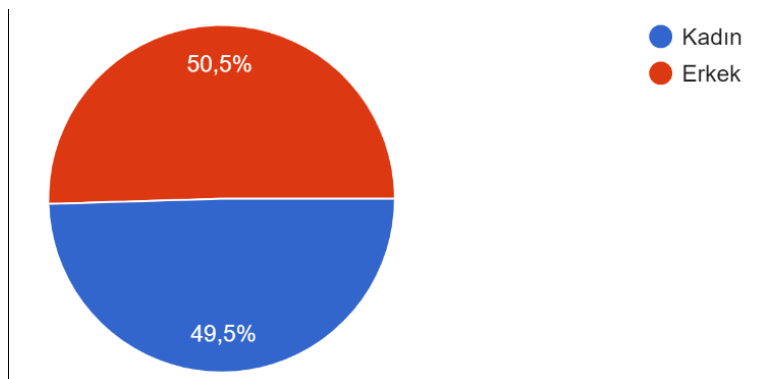
Cronbach's Alpha	N of Items
,465	18

Çalışmanın güvenirlik analizi için yapılan Cronbach Alfa katsayısına bakılmıştır. Elde edilen bulgulardan 18 maddenin orta düzeyde geçerli olduğu tespit edilmiştir.

4.2.1 Demografik analizler

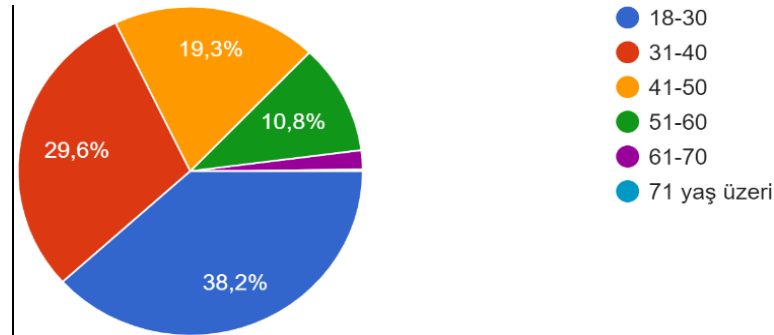
Çalışmanın bu bölümünde katılımcıların cinsiyet ve yaş dağılımları, eğitim ve meslek durumları ve ayrıca gelir düzeyleri analiz edilmiştir. Katılımcıların cinsiyet dağılımı Şekil 3’te gösterilmektedir.

Şekil 3. Katılımcıların cinsiyet dağılımı

Şekil 3’e göre, katılımcıların %49,5’i kadınlardan %50,5’i erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş dağılımı Şekil 4’te gösterilmektedir.

Şekil 4. Katılımcıların yaş dağılımı

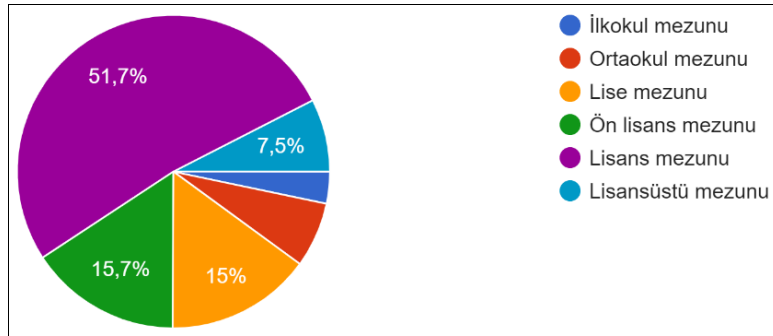
Katılımcıların yaş dağılımı, Şekil 4'e göre, 18-30 yaş arası %38,2'si, 31-40 yaş arası %29,6'sı, 41-50 yaş arası %19,3'ü, 51-60 yaş arası %10,8'i ve 61 ve üzeri yaş grubunu %1,9'u oluşturmaktadır. 18-30 yaş arası %38,2 oranla en çok ankete katılım gösteren grup olduğu bunu da %29,6 oranla 31-40 yaş katılımcıların takip ettiği tespit edilmiştir. Tablo 11, katılımcıların yaşlarının cinsiyete göre dağılımlarını göstermektedir.

Tablo 8. Katılımcıların Yaşlarının Cinsiyete Göre Dağılımları

		Cinsiyet		Toplam	p
		Kadın	Erkek		
Yaş	18-30	158	86	244	,000
	31-40	85	104	189	
	41-50	56	67	123	
	51-60	16	53	69	
	61 ve üzeri	1	12	13	
Toplam		316	322	638	

Katılımcıların yaşlarının cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, 18-30 yaş arası kadın katılımcı sayısı 158 iken erkek katılımcı sayısı 86'dır. 31-40 yaş arası kadın katılımcı sayısı 85 iken erkek katılımcı sayısı 104'tür. 41-50 yaş arası kadın katılımcı sayısı 56 iken erkek katılımcı sayısı 67'dir. 51-60 yaş arası kadın katılımcı sayısı 16 iken erkek katılımcı sayısı 53'tür. Son olarak 61 ve üzeri kadın katılımcı sayısı 1 iken

erkek katılımcı sayısı 12’dir.Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Katılımcıların eğitim durumu Şekil 5’te gösterilmektedir.

Şekil 5. Katılımcıların eğitim durumları

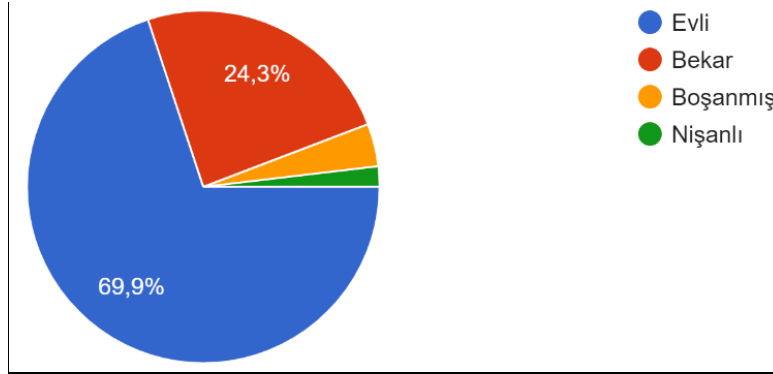
Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında, %3,3’ü ilkokul, %6,7’si ortaokul, %15’i lise, %15,7’si ön lisans, %51,7’si lisans ve %7,5’i lisansüstü eğitim derecelerine sahip olduğu tespit edilmiştir. Eğitim durumu analizine göre, lisans mezunu (%51,7) ve ön lisans (%15,7) mezunu sayısı oldukça yüksektir. Katılımcıların eğitim durumlarının cinsiyete göre dağılımları Tablo 12’de gösterilmektedir.

Tablo 9. Katılımcıların eğitim durumlarının cinsiyete göre dağılımları

		Cinsiyet		Toplam	p
		Kadın	Erkek		
Eğitim Durumları	İlkokul mezunu	19	2	21	,000
	Ortaokul mezunu	26	17	43	
	Lise mezunu	71	25	96	
	Ön lisans mezunu	37	63	100	
	Lisans mezunu	146	184	330	
	Lisansüstü mezunu	17	31	48	
Toplam		316	322	638	

Katılımcıların eğitim durumlarının cinsiyete göre dağılımlarına bakıldığında, ilkokul mezunu kadın katılımcı sayısı 19 iken erkek katılımcı sayısı 2’dir. Ortaokul mezunu kadın katılımcı sayısı 26 iken erkek katılımcı sayısı 17’dir. Lise mezunu kadın

katılımcı sayısı 71 iken erkek katılımcı sayısı 25'tir. Ön lisans mezunu kadın katılımcı sayısı 37 iken erkek katılımcı sayısı 63'tür. Lisans mezunu kadın katılımcı sayısı 146 iken, erkek katılımcı sayısı 184'tür. Lisansüstü mezunu kadın katılımcı sayısı 17 iken erkek katılımcı sayısı 31'dir. Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Şekil 6'da katılımcıların medeni durumu gösterilmektedir.

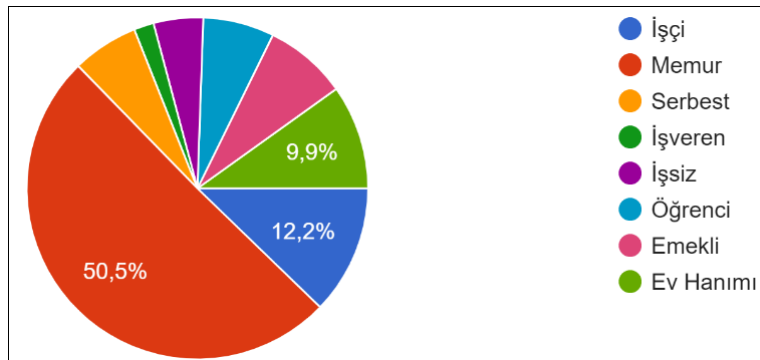
Şekil 6. Katılımcıların medeni durumları

Katılımcıların medeni durumlarının tespitinin sağlanması için elde edilen verilere göre, %69,9'u evli, %24,3'ü bekâr, %3,9'u boşanmış ve %1,9'u nişanlı olduklarını belirtmişlerdir. Anket sonuçlarına bakıldığında evli sayısının %69,9 oranla yüksek olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların medeni durumlarının cinsiyete göre dağılımları Tablo 13'te gösterilmektedir.

Tablo 10. Katılımcıların medeni durumlarının cinsiyete göre dağılımları

		Cinsiyet		Toplam	p
		Kadın	Erkek		
Medeni Durum	Evli	197	249	446	,001
	Bekar	97	58	155	
	Boşanmış	15	10	25	
	Nişanlı	7	5	12	
Toplam		316	322	638	

Katılımcıların medeni durumlarının cinsiyete göre dağılımlarına bakıldığında, evli olan kadın katılımcı sayısı 197 iken erkek katılımcı sayısı 249'dur. Bekâr olan kadın katılımcı sayısı 97 iken erkek katılımcı sayısı 58'dir. Boşanmış olan kadın katılımcı sayısı 15 iken erkek katılımcı sayısı 10'dur. Nişanlı olan kadın katılımcı sayısı 7 iken erkek katılımcı sayısı 5'tir. Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Katılımcıların meslekleri Şekil 7'de gösterilmektedir.

Şekil 7. Katılımcıların meslekleri

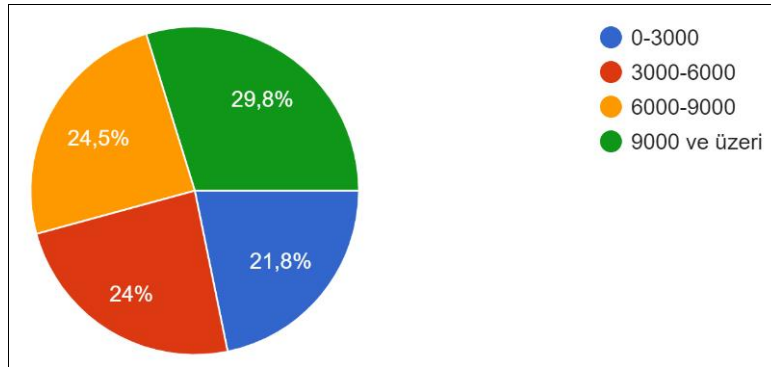
Katılımcıların meslek gruplarına yönelik elde edilen sonuçlardan, %12,2'si işçi, %50,5'i memur, %6,3'ü serbest, %1,9'u işveren, %4,7'si işsiz, %6,7'si öğrenci, %7,8'i emekli ve %9,9'u ev hanımı olduklarını belirtmişlerdir. Anket sonuçlarına göre; çeşitli meslek gruplarından %50,5 oranla en çok memur mesleğiyle anket çalışması yapıldığı tespit edilmiştir. Katılımcıların mesleklerinin cinsiyete göre dağılımları Tablo 14'te gösterilmektedir.

Tablo 11. Katılımcıların mesleklerinin cinsiyete göre dağılımları

		Cinsiyet		Toplam	p
		Kadın	Erkek		
	İşçi	53	25	78	
	Memur	108	214	322	
	Serbest	26	14	40	
	İşveren	3	9	12	

Mesleğiniz	İşsiz	24	6	30	,000
	Öğrenci	32	11	43	
	Emekli	8	42	50	
	Ev Hanımı	62	1	63	
Toplam		316	322	638	

Katılımcıların mesleklerinin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında işçi olan kadın katılımcı sayısı 53 iken erkek katılımcı sayısı 25'tir. Memur olan kadın katılımcı sayısı 108 iken erkek katılımcı sayısı 214'tür. Serbest meslek erbabı olan kadın katılımcı sayısı 26 iken erkek katılımcı sayısı 14'tür. İşveren olan kadın katılımcı sayısı 3 iken erkek katılımcı sayısı 9'dur. Herhangi bir işte çalışmayan kadın katılımcı sayısı 24 iken erkek katılımcı sayısı 6'dır. Öğrenci olan kadın katılımcı sayısı 32 iken erkek katılımcı sayısı 11'dir. Emekli olan kadın katılımcı sayısı 8 iken erkek katılımcı sayısı 42'dir. Ev Hanımı olan kadın katılımcı sayısı 62 iken erkek katılımcı sayısı 1'dir. Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Gelir dağılımı Şekil 8'de gösterilmektedir.

Şekil 8. Gelir dağılımları

Hanelerinin aylık toplam gelir durumları ile ilgili elde edilen bulgulara göre, 0-3000 TL arası %21,8'i, 3000-6000 TL arası %24, 6000-9000 TL arası %24,5 ve 9000 TL ve üzeri %29,8 olduğu tespit edilmiştir. Anket sonuçlarına göre; %24,5 oranla 9000 TL ve üzeri kazanan katılımcılar fazladır. 0-3000 TL arası kazananlar %21,8 oranla

azınlıktadır. Katılımcıların gelirlerinin cinsiyete göre dağılımları Tablo 15’te gösterilmektedir.

Tablo 12. Katılımcıların Gelirlerinin Cinsiyete Göre Dağılımları

		Cinsiyet		Toplam	p
		Kadın	Erkek		
Gelir	0-3000	111	28	139	,000
	3000-6000	83	70	153	
	6000-9000	51	105	156	
	9000 ve üzeri	71	119	190	
Toplam		316	322	638	

Katılımcıların gelirlerinin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, 0-3000 TL arası geliri olan kadın katılımcı sayısı 111 iken erkek katılımcı sayısı 28’dir. 3000-6000 TL arası geliri olan kadın katılımcı sayısı 83 iken erkek katılımcı sayısı 70’tir. 6000-9000 TL arası geliri olan kadın katılımcı sayısı 51 iken erkek katılımcı sayısı 105’tir. 9000 TL ve üzeri geliri olan kadın katılımcı sayısı 71 iken erkek katılımcı sayısı 119’dur. Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Katılımcıların yerleşim yerlerine göre dağılımları Tablo 16’da gösterilmektedir.

Tablo 13. Katılımcıların yerleşim yerlerinin cinsiyete göre dağılımları

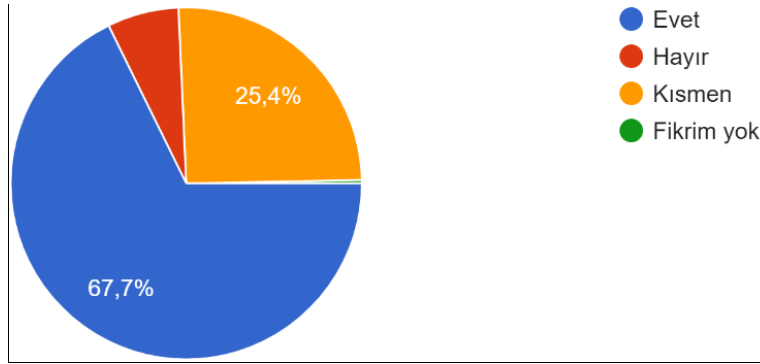
		Cinsiyet		Toplam	p
		Kadın	Erkek		
Oturma	İl merkez	132	158	290	,027
	İlçe	168	156	324	
	Köy	16	8	24	
Toplam		316	322	638	

Katılımcıların yerleşim yerlerinin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında il merkezinde oturan kadın katılımcı sayısı 132 iken erkek katılımcı sayısı 158’dir. İlçede oturan kadın katılımcı sayısı 168 iken erkek katılımcı sayısı 156’dır. Köyde oturan

kadın katılımcı sayısı 16 iken erkek katılımcı sayısı 8’dir.Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$).

4.2.2. Algısal değerlendirme

Çalışmanın bu bölümünde katılımcıların yaşadıkları mahalle ve çevrelerine ilişkin algısal değerlendirmeleri incelenmiştir. Mahallenin güvenli olma düzeyi katılımcıların yanıtlarına göre Şekil 9’da gösterilmektedir.

Şekil 9. Mahallenin güvenli olma düzeyi

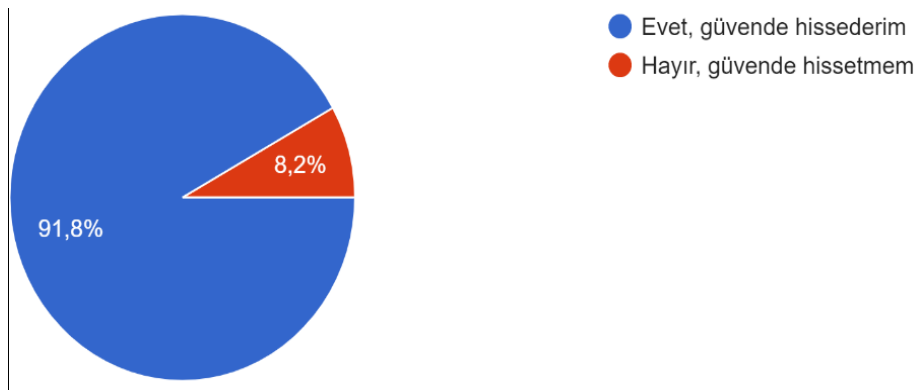
Katılımcılara ‘Mahallenizi güvenli bulur musunuz?’ diye sorulmuştur. Mahallenin güvenli bulma durumlarına bakıldığında, %67,7’si mahalleyi güvenli bulurken %6,6’sı güvenli olmadığını ve %25,4’ü ise kısmen güvenli olduğunu dile getirmiştir. Mahallenin güvenli bulunma oranlarına bakıldığında çoğunluk (%67,7) mahalleyi güvenli bulduğunu söylemiştir. Mahallenin güvenliği konusunda katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 17’de gösterilmektedir.

Tablo 14. Mahallenin güvenliği konusunda katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımı

		Cinsiyet		Toplam	p
		Kadın	Erkek		
Mahalle Güvenliği	Evet	190	242	432	,000
	Hayır	30	12	42	
	Kısmen	94	68	162	
	Fikrim yok	2	0	2	
Toplam		316	322	638	

Mahallenin güvenliği konusunda katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında, güvenli bulan kadınların sayısı 190 iken erkeklerin sayısı 242'dir. Güvenli olmadığını dile getiren kadın katılımcıların sayısı 30 iken erkek katılımcıların sayısı 12'dir. Kısmen güvenli olduğunu dile getiren kadın katılımcı sayısı 94 iken erkek katılımcı sayısı 68'dir. Herhangi bir fikri olmayan kadın katılımcı sayısı 2 iken erkeklerde bu sayı 0'dır. Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Kadınlar yaşadıkları mahalleyi erkeklere göre daha düşük oranda güvenli bulmaktadırlar.

Şekil 10'da katılımcıların tek başlarına gündüz dışarı çıkmada güvenli hissetme durumları gösterilmektedir.

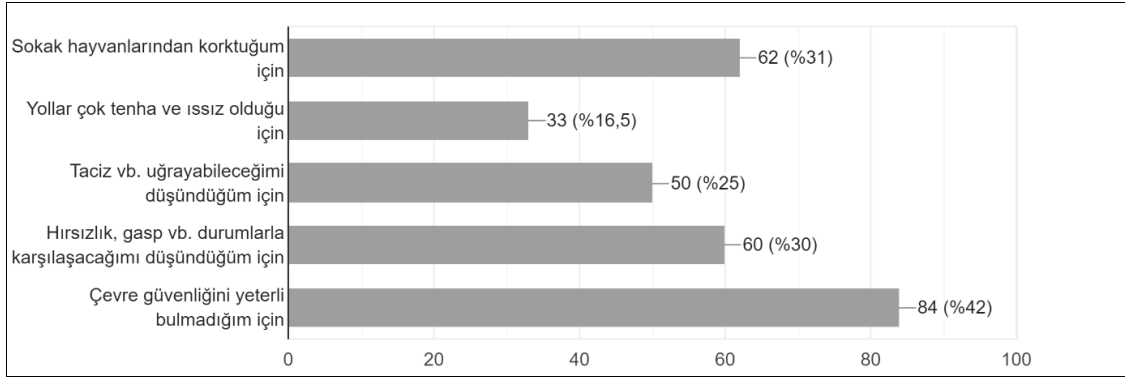
Şekil 10. Tek başına dışarı çıkmada güvenli hissetme durumu

Katılımcılara ‘Mahallenizde tek başınıza gündüz dışarı çıktığınızda kendinizi güvende hisseder misiniz?’ diye sorulmuştur. Bu bağlamda, %91,8’i güvende hissederken %8,2’si güvende hissetmediğini dile getirmiştir. Gündüz dışarı çıkıldığında %91,8 oranla büyük çoğunluk kendini güvende hissetmektedir. Katılımcıların gündüzleri tek başına dışarı çıkma durumunda güvende hissetme durumunun cinsiyete göre dağılımı Tablo 18’de gösterilmektedir.

Tablo 15. Gündüzleri tek başına dışarı çıkma durumunda güvende hissetme durumunun cinsiyete göre dağılımı

		Cinsiyet		Toplam	p
		Kadın	Erkek		
Gündüz Tek Başına Dışarı Çıkma Durumuna Güvende Hissetme	Evet Güvende Hissederim	277	309	586	,000
	Hayır Güvende Hissetmem	39	13	52	
Toplam		316	322		

Gündüzleri tek başına dışarı çıkma durumunda güvende hissetme durumunun cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, “Evet, güvende hissedirim.” diyen kadın sayısı 277 iken erkek katılımcı sayısı 309’dur. “Hayır, güvende hissetmem.” diyen kadın katılımcı sayısı 39 iken erkek katılımcı sayısı 13’tür. Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Sonuç olarak kadınlar gündüzleri tek başına dışarı çıkma konusunda erkeklere göre kendilerini daha güvensiz hissetmektedirler. Güvende hissetmemenin nedenleri Şekil 11’de gösterilmektedir.

Şekil 11. Güvende hissetmemenin nedenleri

“Neden kendinizi güvende hissetmezsiniz?” sorusuna yönelik birden fazla seçenek işaretleyen katılımcılar en fazla “Çevre güvenliğini yeterli bulmadığım için” seçeneğini işaretlerken, “Sokak hayvanlarından korktuğum için” seçeneği en çok işaretlenen ikinci seçenektir. “Hırsızlık, gasp vb. durumlarla karşılaşacağımı düşündüğüm için” seçeneği üçüncü en çok belirtilen neden olurken, “Taciz vb. uğrayabileceğimi düşündüğüm için” dördüncü ve “Yollar çok tenha ve ıssız olduğu için” seçeneği güvende hissetmemenin bir diğer nedeni olarak katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Katılımcılarının kendilerini neden güvende hissetmediklerinin cinsiyete göre dağılımı Tablo 19’da gösterilmektedir.

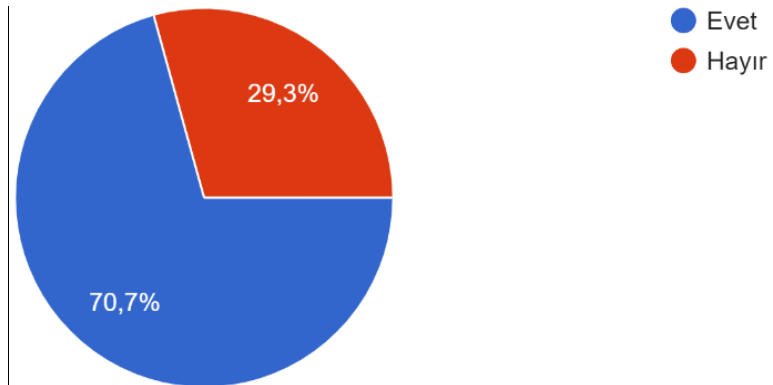
Tablo 16. Katılımcıların kendilerini neden güvende hissetmediklerinin cinsiyete göre dağılımı

	Neden kendinizi güvende hissetmezsiniz?					Toplam
	Sokak hayvanlarından korktuğum için	Yollar çok tenha ve ıssız olduğu için	Taciz vb. uğrayabileceğimi düşündüğüm için	Hırsızlık, gasp vb. durumlarla karşılaşacağımı düşündüğüm için	Çevre güvenliğini yeterli bulmadığım için	

Kadın	N	41	25	44	28	47	118
	%	34,7%	21,2%	37,3%	23,7%	39,8%	
Erkek	N	21	8	6	32	37	82
	%	25,6%	9,8%	7,3%	39,0%	45,1%	
Toplam		62	33	50	60	84	200

**Birden Fazla Seçenek İşaretlenmiştir.*

Katılımcıların kendilerini güvende hissetmeme nedenlerinin cinsiyet değişkenine göre dağılımına bakıldığında, “Sokak hayvanlarından korktuğum için” seçeneğini 41 kadın, 21 erkek katılımcı, “Yollar çok تنها ve ıssız olduğu için” seçeneğini 25 kadın, 8 erkek katılımcı, “Taciz vb. uğrayabileceğimi düşündüğüm için” 44 kadın, 6 erkek katılımcı, “Hırsızlık, gasp vb. durumlarla karşılaşacağımı düşündüğüm için” seçeneğini 28 kadın, 32 erkek katılımcı ve “Çevre güvenliğini yeterli bulmadığım için” seçeneğini 47 kadın ve 37 erkek katılımcı işaretlemiştir. Akşam saatlerinde tek başına dışarı çıkma durumları Şekil 12’de gösterilmektedir.

Şekil 12. Akşam saatlerinde tek başına çıkma durumları

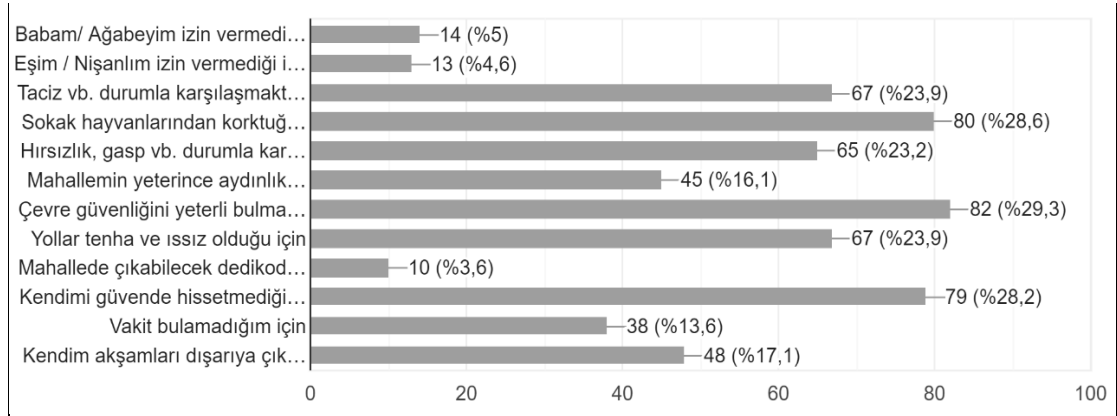
Katılımcılara ‘Mahallenizde akşam saatlerinde tek başınıza dışarı çıkar mısınız?’ diye sorulmuştur. Bu bağlamda, katılımcıların %70,7’si çıkabileceğini belirtirken

%29,3'ü çıkamayacağını belirtmiştir. Katılımcıların akşamları mahallede tek başına dışarı çıkma durumlarının cinsiyete göre dağılımı Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 17. Akşamları mahallede tek başına dışarı çıkma durumlarının cinsiyete göre dağılımı

		Cinsiyet		Toplam	p
		Kadın	Erkek		
Akşam Tek Başına	Evet	156	295	451	,000
Çıkma	Hayır	160	27	187	
Toplam		316	322	638	

Akşamları tek başına çıkma durumlarının cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, “Evet” diyen kadın katılımcı sayısı 156 iken erkek katılımcı sayısı 295’tir. “Hayır” diyen kadın katılımcı sayısı 160 iken erkek katılımcı sayısı 27’dir. Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Sonuç olarak, kadınlar akşamları tek başına dışarıya çıkma konusunda erkeklere göre kendilerini daha güvensiz hissetmektedirler. Akşam dışarı çıkmama nedenleri Şekil 13’te gösterilmektedir.

Şekil 13. Akşamları dışarı çıkmama nedenleri

Katılımcılara “Neden akşam saatlerinde tek başınıza dışarı çıkmazsınız?” diye sorulmuştur. Katılımcılara yöneltilen akşamları dışarı çıkmama nedenlerinden elde edilen bulgulara göre, 82 kişi “Çevre güvenliğini yeterli bulmadığım için” yanıtını

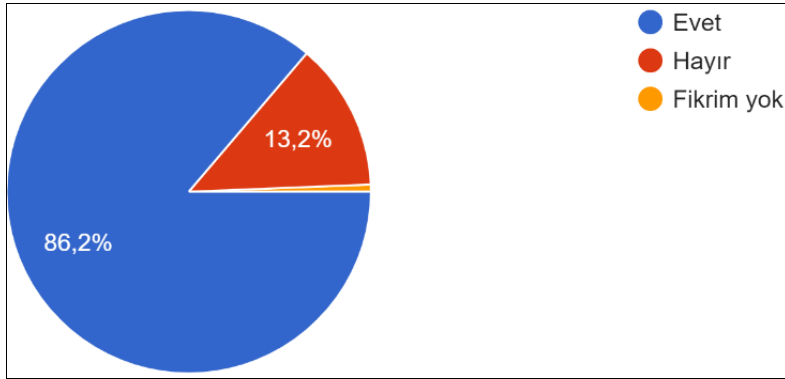
verirken, 80 kişi ise “Sokak hayvanlarından korktuğum için” yanıtını vermiştir. Akabinde tercih eden kişi sayısı olarak büyükten küçüğe sıralanmak kaydı ile “Kendimi güvende hissetmediğim için”, “Taciz vb. durumla karşılaşmaktan korktuğum için”, “Hırsızlık, gasp vb. durumla karşılaşacağımı düşündüğüm için”, “Kendim akşamları dışarıya çıkmayı sevmeyişim/ istemediğim için”, “Mahallemin yeterince aydınlık olduğunu düşünmediğim için”, “Vakit bulamadığım için”, “Babam/ Ağabeyim izin vermediği için”, “Eşim / Nişanlım izin vermediği için” ve “Mahallede çıkabilecek dedikodudan çekindiğim için” seçenekleri tercih edilmiştir. Akşamları tek başına çıkmama nedenlerinin cinsiyete göre dağılımı Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 18. Akşamları tek başına çıkmama nedenlerinin cinsiyete göre dağılımı

		Neden mahallenizde akşam saatlerinde tek başınıza dışarı çıkmazsınız?												
		Babam/ Ağabeyim izin vermediği için	Eşim / Nişanlım izin vermediği için	Taciz vb. durumla karşılaşmaktan korktuğum için	Sokak hayvanlarından korktuğum için	Hırsızlık, gasp vb. durumla karşılaşacağımı düşündüğüm için	Mahallemin yeterince aydınlık olduğunu düşünmediğim için	Çevre güvenliğini yeterli bulmadığım için	Yollar تنها ve ıssız olduğu için	Mahallede çıkabilecek dedikodudan çekindiğim için	Kendimi güvende hissetmediğim için	Vakit bulamadığım için	Kendim akşamları dışarıya çıkmayı sevmeyişim/ istemediğim için	Toplam
Kadın	n	11	11	59	61	45	37	56	53	9	67	19	26	193
Erkek	n	3	2	8	19	20	8	26	14	1	12	19	22	87
Toplam	n	14	13	67	80	65	45	82	67	10	79	38	48	280

**Birden Fazla Seçenek İşaretlenmiştir.*

Akşamları tek başına çıkmama nedenlerinin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, “babam/ ağabeyim izin vermediği için” diyen kadın sayısı 11, erkek sayısı 3, “eşim / nişanlım izin vermediği için” diyen kadın sayısı 11, erkek sayısı 2, “taciz vb. durumla karşılaşmaktan korktuğum için” diyen kadın sayısı 59, erkek sayısı 8, “sokak hayvanlarından korktuğum için” diyen kadın sayısı 61, erkek sayısı 19, “hırsızlık, gasp vb. durumla karşılaşacağımı düşündüğüm için” diyen kadın sayısı 45, erkek sayısı 20, “mahallemin yeterince aydınlık olduğunu düşünmediğim için” diyen kadın sayısı 37 erkek sayısı 8, “çevre güvenliğini yeterli bulmadığım için” diyen kadın sayısı 56, erkek sayısı 26, “yollar تنها ve ıssız olduğu için” diyen kadın sayısı 53, erkek sayısı 14, “mahallede çıkabilecek dedikodudan çekindiğim için” diyen kadın sayısı 9, erkek sayısı 1, “kendimi güvende hissetmediğim için” diyen kadın sayısı 67, erkek sayısı 12, “vakit bulamadığım için” diyen kadın sayısı 19, erkek sayısı 19, “kendim akşamları dışarıya çıkmayı sevmediğim/istemediğim için” diyen kadın sayısı 26, erkek sayısı 22’dir. Mahallede park olup olmadığı sorusuna verilen cevap Şekil 14’te gösterilmektedir.

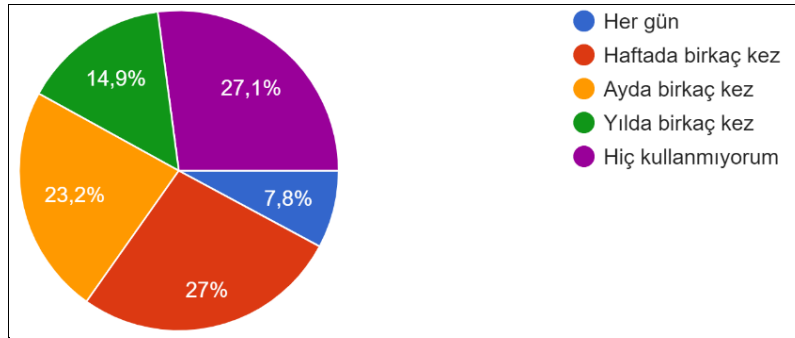
Şekil 14. Mahallede park olup olmadığı

Katılımcılara, yaşadıkları mahallede parkın varlığı ve bu konudaki farkındalığa ilişkin soru sorulmuştur. Bu bağlamda, park olduğunu belirtenler %86,2 iken park yoktur diyenler %13,2 ve bu konu da fikir beyan etmeyenler ise %0,4’tür. Park olup olmadığının cinsiyete göre dağılımı Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 19. Park olup olmadığının cinsiyete göre dağılımı

		Cinsiyet		Toplam	P
		Kadın	Erkek		
Park Var mı?	Evet	255	295	550	,000
	Hayır	58	26	84	
	Fikrim yok	2	0	2	
Toplam		316	322	638	

Parkin olup olmadığının cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, “Var” diyen kadın sayısı 255 iken erkek sayısı 295’tir. Olmadığını dile getiren kadın sayısı 58 iken erkek sayısı 26’dır. Konuyla ilgili fikrinin olmadığını beyan eden kadın sayısı 2 iken erkek sayısı 0’dır. Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Park’ı ziyaret etme sıklığı Şekil 15’te gösterilmiştir.

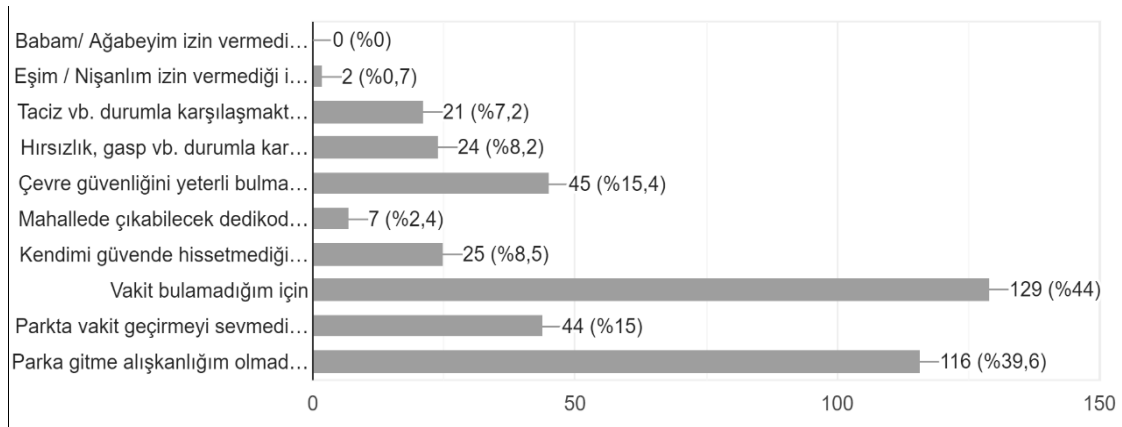
Şekil 15. Parkı ziyaret etme sıklığı

Katılımcılara “Mahallenizdeki parkı hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların parkı ziyaret etme sıklığı Şekil 15’te gösterilmiştir. Bu bağlamda elde edilen sonuçlara göre, katılımcıların %7,8’i her gün, %27’si haftada birkaç kez, %23,2’si ayda birkaç kez, %14,9’u yılda birkaç kez ve %27,1’i hiç gitmediğini dile getirmiştir. Anket sonuçlarına göre; %27,1 oranla çoğunluk parka hiç gitmemektedir. Bu oranı %27 ile haftada birkaç kez gidenler takip etmektedir. Katılımcıların park kullanım sıklığı cinsiyete göre dağılımı Tablo 23’te gösterilmektedir.

Tablo 20. Park kullanım sıklığının cinsiyete göre dağılımı

		Cinsiyet		Toplam	P
		Kadın	Erkek		
Park Kullanım Sıklığı	Her gün	16	34	50	
	Haftada birkaç kez	70	102	172	
	Ayda birkaç kez	74	74	148	
	Yılda birkaç kez	55	40	95	
	Hiç kullanmıyorum	101	72	173	
Toplam		316	322	638	,001

Park kullanım sıklığının cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, “her gün” kullanan kadınların sayısı 16, erkeklerin sayısı 34, “haftada birkaç kez” kullanan kadınların sayısı 70, erkeklerin sayısı 102, “ayda birkaç kez” kullanan kadınların sayısı 74, erkeklerin sayısı 74, “yılda birkaç kez” kullanan kadınların sayısı 55, erkeklerin sayısı 40, “hiç kullanmıyorum” diyen kadınların sayısı 101, erkeklerin sayısı 72’dir. Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Sonuç olarak, parklar erkekler tarafından kadınlara göre daha yoğun kullanılmaktadır. Parkı kullanmama nedenleri Şekil 16’da gösterilmektedir.

Şekil 16. Parkı kullanmama nedenleri

Katılımcılara “Neden mahallenizdeki parkı hiç kullanmıyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların parkı neden kullanmadıklarına yönelik elde edilen bulgulara

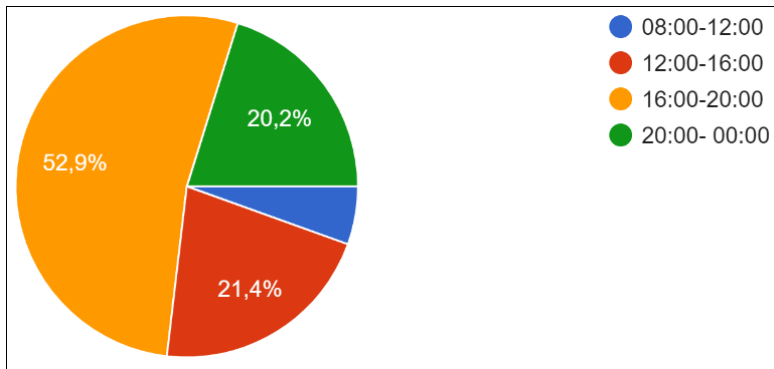
göre, katılımcılar en çok vakit bulamamaları nedeni ile kullanmadıklarını dile getirmişlerdir. Bunun yanı sıra sırayla, parka gitme alışkanlığının olmaması, çevre güvenliğinin yetersizliği, parkta vakit geçirmeyi sevmemeleri, kendilerini güvende hissetmeme, hırsızlık, gasp vb. olayların yaşanması, taciz vb. olaylarla karşılaşma durumu, mahallede dedikodu çıkması ve son olarak aile bireylerinin izin vermemesi neden olarak belirtilmiştir. Anket sonuçlarına göre; 127 kişinin vakit bulamadığı için parka gitmediği, 116 kişinin ise parka gitme alışkanlığının olmadığı, bunu takip eden 45 kişinin de çevre güvenliğini yeterli bulmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların park kullanmama nedenleri sorulmuş bu bağlamda elde edilen sonuçların cinsiyete göre dağılımı Tablo 24'te gösterilmiştir.

Tablo 21. Katılımcıların park kullanmama nedenlerinin cinsiyete göre dağılımı

		Neden mahallenizdeki parkı hiç kullanmıyorsunuz?								
		Eşim / Nişanlım izin vermediği için	Taciz vb. durumla karşılaşmaktan korktuğum için	Hırsızlık, gasp vb. durumla karşılaşacağımı düşündüğüm için	Çevre güvenliğini yeterli bulmadığım için	Mahallede çıkabilecek dedikodudan çekindiğim için	Kendimi güvende hissetmediğim için	Vakit bulamadığım için	Parkta vakit geçirmeyi sevmediğim için	Parkta gitme alışkanlığım olmadığı için
Kadın	n	1	16	14	26	4	16	60	24	68
Erkek	n	1	5	10	19	3	9	69	20	48
Toplam	n	2	21	24	45	7	25	129	44	116
										293

**Birden Fazla Seçenek İşaretlenmiştir.*

Katılımcıların mahallerine park kullanmama nedenleri sorulmuş bu bağlamda elde edilen sonuçların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, “eşim/nişanım izin vermediği için” diyen kadın sayısı 1, erkek sayısı 1, “taciz vb. durumla karşılaşmaktan korktuğum için” diyen kadın sayısı 16, erkek sayısı 5, “hırsızlık, gasp vb. durumla karşılaşacağımı düşündüğüm için” diyen kadın sayısı 14, erkek sayısı 10, “çevre güvenliğini yeterli bulmadığım için” diyen kadın sayısı 26, erkek sayısı 19, “mahallede çıkabilecek dedikodudan çekindiğim için” diyen kadın sayısı 4, erkek sayısı 3, “kendimi güvende hissetmediğim için” diyen kadın sayısı 16, erkek sayısı 9, “vakit bulamadığım için” diyen kadın sayısı 60, erkek sayısı 69, “parkta vakit geçirmeyi sevmediğim için” diyen kadın sayısı 24, erkek sayısı 20, “parka gitme alışkanlığım olmadığı için” diyen kadın sayısı 68, erkek sayısı 48’dir. Parkın ziyaret edilme zaman aralığı Şekil 17’de gösterilmiştir.

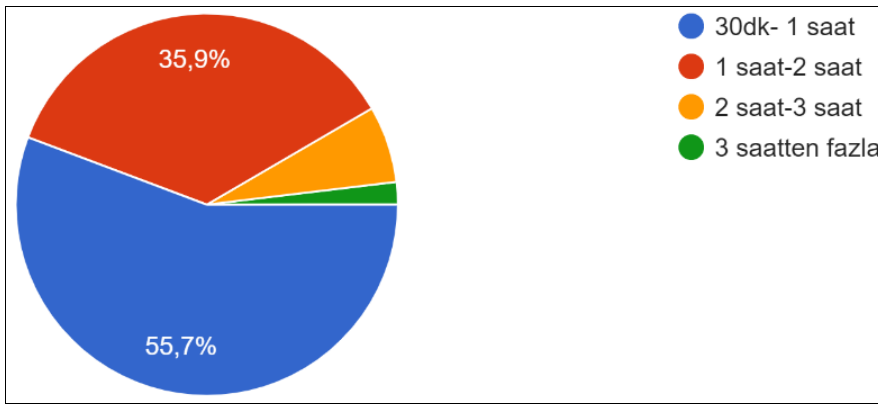
Şekil 17. Parkın ziyaret edilme zaman aralığı

Katılımcılara “Mahallenizdeki parkı hangi zaman dilimlerinde kullanıyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların parkı ziyaret ettiği zaman aralığına bakıldığında, 08:00-12:00 arası %5,5 iken 12:00-16:00 arası %21,4, 16:00-20:00 arası %52,9, 20:00-00:00 arası ise %20,2’dir. Katılımcıların %52,9 oranla en çok 16:00-20:00 arası parkı kullandığı bunun devamında ikinci olarak en çok 20:00-00:00 arası kullanıldığı tespit edilmiştir. Katılımcıların park kullanım saati cinsiyete göre dağılımı Tablo 25’te gösterilmektedir.

Tablo 22. Parkı kullanım saati cinsiyete göre dağılımı

		Cinsiyet		Toplam	P
		Kadın	Erkek		
Kullanım Saatleri	Kullanmıyorum	55	73	128	,369
	08:00-12:00	12	16	28	
	12:00-16:00	58	51	109	
	16:00-20:00	135	135	270	
	20:00- 00:00	56	47	103	
Toplam		316	322	638	

Parkı kullanım saatinin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, parkı kullanmayan 55 kadın, 73 erkek, 08-12 saatleri arası 12 kadın, 16 erkek, 12-16 saatleri arası 58 kadın 51 erkek, 16-20 saatleri arasında 135 kadın ve erkek, 20-00 saatleri arası 56 kadın, 47 erkek katılımcı vardır. Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Parkta geçirilen süre Şekil 18’de gösterilmiştir.

Şekil 18. Parkta geçirilen süre

Katılımcılara “Parkta ne kadar zaman geçiriyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların parkta geçirdikleri zamana bakıldığında, 30dk-1 saat arası %55,7, 1-2 saat arası 35,9, 2-3 saat arası %6,5 ve 3 saatten fazla zaman geçirenlerin oranı %1,9’dur. Anket sonuçlarına göre; en çok 30dk-1 saat parkta durulduğu tespit edilmiştir. Geçirilen sürenin cinsiyete göre dağılımı Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 23. Geçirilen sürenin cinsiyete göre dağılımı

		Cinsiyet		Toplam	P
		Kadın	Erkek		
Süre	0	45	69	114	
	30dk- 1 saat	153	139	292	
	1 saat-2 saat	100	88	188	
	2 saat-3 saat	14	20	34	
	3 saatten fazla	4	6	10	
Toplam		316	322	638	,096

Parkta geçirilen sürenin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, 30dk-1 saat arası 153 kadın, 139 erkek, 1-2 saat arası 100 kadın, 88 erkek, 2-3 saat arası 14 kadın, 20 erkek ve 3 saatten fazla 4 kadın, 6 erkek katılımcı vardır. Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Parka kim/kimlerle gitme durumu Tablo 27’de gösterilmektedir.

Tablo 24. Parka kim/kimlerle gitme durumu

Parka kiminle gidiyorsunuz	N	%
Anne/Babamla	42	5,7%
Ağabeyim/Ablam/ Kardeşimle	31	4,2%
Eşim/Nişanlım	204	27,6%
Arkadaşlarım	178	24,1%
Komşularım	65	8,8%
Akrabalarım	31	4,2%
Tek başıma	101	13,6%
Çocuklarımla	85	11,5%
Evcil Hayvanlarımla	3	0,4%
Toplam	740	100,0%

**Birden Fazla Seçenek İşaretlenmiştir.*

Katılımcılara “Parka kiminle gidiyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların parka kim/kimlerle gittiklerine bakıldığında çeşitli cevaplar verilmiştir. Sırasıyla en çok eşi/nişanlısı ile gitme, devamında arkadaşları, tek başına, çocuklarım, anne/baba, komşularım, akrabalarım, kardeşlerim seçeneklerinin işaretlediği belirlenmiştir. Anket sonuçlarına göre; 204 katılımcı ile en çok işaretlenen seçenek Eşim/Nişanlım seçeneği olurken devamında en çok işaretlenen ikinci seçenek 178 katılımcı ile arkadaşlarım seçeneği olmuştur. Katılımcıların parka Kim/Kimlerle gittiği sorulmuş elde edilen bulguların cinsiyete göre dağılımı Tablo 28’de gösterilmiştir.

Tablo 25. Katılımcıların parka kim/kimlerle gittiklerinin cinsiyete göre dağılımı

		Parka kiminle gidiyorsunuz?									
		Anne/Babamla	Ağabeyim/Ablam/ Kardeşimle	Eşim/Nişanlım	Arkadaşlarım	Komşularım	Akrabalarım	Tek başıma	Çocuklarımla	Evcil Hayvanlarımla	Toplam
Kadın	n	17	11	115	79	26	10	59	47	2	266
Erkek	n	25	20	89	99	39	21	42	38	1	261
Toplam	n	42	31	204	178	65	31	101	85	3	527

**Birden Fazla Seçenek İşaretlenmiştir.*

Katılımcıların parka kim/kimlerle gittiği sorulmuş elde edilen bulguların cinsiyete göre dağılımı Tablo 20’de gösterilmiştir. Bu bağlamda, “anne/babası” ile giden kadın katılımcı sayısı 17 iken, erkek katılımcı sayısı 25, “abi/abla/kardeş” ile giden kadın katılımcı sayısı 11 iken, erkek katılımcı sayısı 20, “eşim/nişanlım” ile giden kadın katılımcı sayısı 115 iken, erkek katılımcı sayısı 89, “arkadaşlarım” ile giden kadın katılımcı sayısı 79 iken, erkek katılımcı sayısı 99, “komşularım” ile giden kadın

katılımcı sayısı 26 iken, erkek katılımcı sayısı 39, “akrabalarım” ile giden kadın katılımcı sayısı 10 iken, erkek katılımcı sayısı 21, “tek başıma” diyen kadın katılımcı sayısı 59 iken, erkek katılımcı sayısı 42, “çocuklarımla” ile giden kadın katılımcı sayısı 47 iken, erkek katılımcı sayısı 38, “evcil hayvanlarım” ile giden kadın katılımcı sayısı 2 iken, erkek katılımcı sayısı 1’dir. Katılımcıların parka gitme amaçları Tablo 29’da gösterilmektedir.

Tablo 26. Katılımcıların parka gitme amaçları

Parka hangi amaçla gidersiniz	N	%
Sosyalleşmek için	143	20,0%
Spor yapmak için	92	12,9%
Yürüyüş yapmak için	255	35,7%
Çocuğumun oynaması için	217	30,4%
Dinlenmek	7	1,0%
Toplam	714	100,0%

**Birden Fazla Seçenek İşaretlenmiştir.*

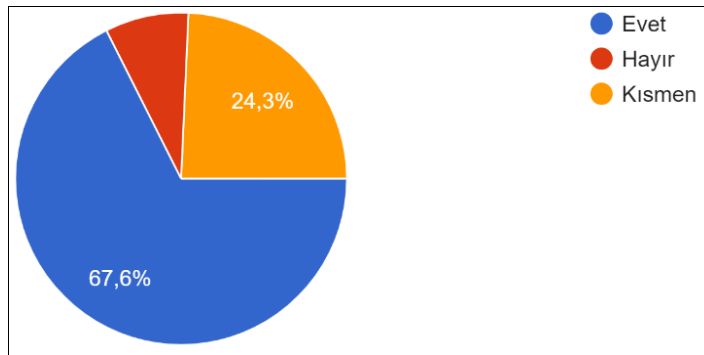
Katılımcılara “Parka hangi amaçla gidersiniz” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların parka gitme amaçlarına yönelik elde edilen bulgulara, katılımcılar parka en çok yürüyüş yapmak için gittiklerini dile getirmişlerdir. Beraberinde sırasıyla, çocukların oyun oynaması, sosyalleşmek ve spor yapmak diğer en çok tercih nedeni olarak karşılaşılmıştır. Anket sonuçlarına göre; 255 kişinin parka yürüyüş yapmak için gittiği devamında 217 katılımcıyla çocukların oyun oynaması için gidildiği tespit edilmiştir. Katılımcıların parka gitme amacının cinsiyete göre dağılımı Tablo 30’da gösterilmiştir.

Tablo 27. Parka gitme amacının cinsiyete göre dağılımı

		Parka hangi amaçla gidersiniz?					
		Sosyalleşmek için	Spor yapmak için	Yürüyüş yapmak için	Çocuğumun oynaması için	Dinlenmek	Toplam
Kadın	n	77	40	118	111	5	273
Erkek	n	66	52	137	106	2	272
Toplam	n	143	92	255	217	7	545

**Birden Fazla Seçenek İşaretlenmiştir.*

Katılımcıların parka gitme amaçlarının cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, sosyalleşme amacıyla olan kadın sayısı 77, erkek sayısı 66, spor yapmak için giden kadın sayısı 40, erkek sayısı 52, yürüyüş yapmak için giden kadın sayısı 118, erkek sayısı 137, çocuğu ile oynamak için giden kadın sayısı 111, erkek sayısı 106, dinlenmek için giden kadın sayısı 5, erkek sayısı 7'dir. Parkı kullanma esnasında güvende hissetme durumu Şekil 19'da gösterilmektedir.

Şekil 19. Parkı kullanım esnasında güvende hissetme durumu

Katılımcılara “Parkı kullanırken kendinizi güvende hissediyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Parkı kullanım esnasında katılımcıların kendilerini güvende hissetme durumlarına bakıldığında, “Evet” diyenlerin oranı %67,6 iken “Hayır” diyenlerin oranı %8,2 olup, kendini kısmen güvende hissedenenlerin oranı ise %24,3 olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların kendini güvende hissetme durumunun cinsiyete göre dağılımı Tablo 31’de gösterilmiştir.

Tablo 28. Kendini güvende hissetme durumunun cinsiyete göre dağılımı

		Cinsiyet		Toplam	p
		Kadın	Erkek		
Güvende Hissetme	Evet	218	213	431	,144
	Hayır	19	33	52	
	Kısmen	79	76	155	
Toplam		316	322	638	

Kendini güvende hissetme durumunun cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, güvende hisseden kadın sayısı 218, erkek sayısı 213, güvende hissetmeyen kadın sayısı 19, erkek sayısı 33, kısmen güvende olan kadın sayısı 79, erkek sayısı 76’dır. Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Parkların güvenliğini arttırmak için olması gerekenler Tablo 32’de gösterilmiştir.

Tablo 29. Parkların güvenliğini artırma için olması gerekenler

Parkların güvenliğinizi arttırmak için olması gerekenler	N	%
Güvenlik kameraları olabilir	389	30,2%
Parkın yeterince aydınlatılıyor olması gerekir	336	26,0%
Parkın güvenliğinden sorumlu bir güvenlik görevlisi olabilir	306	23,7%
Polis devriye araçlarının ya da bekçilerin sık sık parkın etrafında gezmesi	259	20,1%
Toplam	1290	100,0%

**Birden Fazla Seçenek İşaretlenmiştir.*

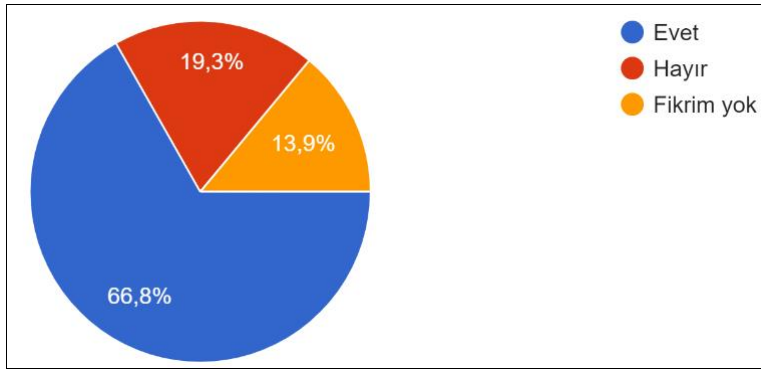
Katılımcılara “Parklarda sizin güvenliğinizi arttırmak için olması gerekenler nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Bu bağlamda edinilen bulgulara göre, en çok güvenlik kamerasının olması tercih edilmiştir. Bununla beraber, parkın yeterince aydınlatılması, parkın güvenliğinden sorumlu güvenlik görevlisi olması, polis devriye araçlarının sıklıkla devriyede bulunması parkların güvenliğinde artırılması gereken önlemler olarak belirtilmiştir. Anket sonuçlarına göre; güvenliğin artırılması için 389 kişi güvenlik kameraları olabilir derken 336 kişi de parkın yeterince aydınlatılması gerektiğine vurgu yapmıştır. Parklarda güvenliğin artırılması için olması gerekenlerin cinsiyete göre dağılımı Tablo 33’te gösterilmiştir.

Tablo 30. Parklarda güvenliğin artırılması için olması gerekenlerin cinsiyete göre dağılımı

			Parklarda sizin güvenliğinizi arttırmak için olması gereken şeyler nelerdir?				
			Güvenlik kameraları olabilir	Parkın yeterince aydınlatılıyor olması gerekir	Parkın güvenliğinden sorumlu bir güvenlik görevlisi olabilir	Polis devriye araçlarının ya da bekçilerin sık sık parkın etrafında gezmesi	Toplam
Cinsiyet	Kadın	n	187	163	148	115	316
	Erkek	n	202	173	158	144	321
Toplam		n	389	336	306	259	637

**Birden Fazla Seçenek İşaretlenmiştir.*

Parkların güvenliğini artırılması için yapılması gerekenlerin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, “güvenlik kameraları olabilir” diyen kadın katılımcı sayısı 187 iken erkeklerde 202, “Parkın yeterince aydınlatılıyor olması gerekir” diyen kadın katılımcı sayısı 163, erkek katılımcı sayısı 173, “Parkın güvenliğinden sorumlu bir güvenlik görevlisi olabilir” diyen kadın katılımcı sayısı 148, erkek katılımcı sayısı 158, “Polis devriye araçlarının ya da bekçilerin sık sık parkın etrafında gezmesi” diyen kadın katılımcı sayısı 115, erkek katılımcı sayısı 144’tür. Parkları kadın ve erkeklerin eşit şekilde kullanım durumu Şekil 20’de gösterilmektedir.

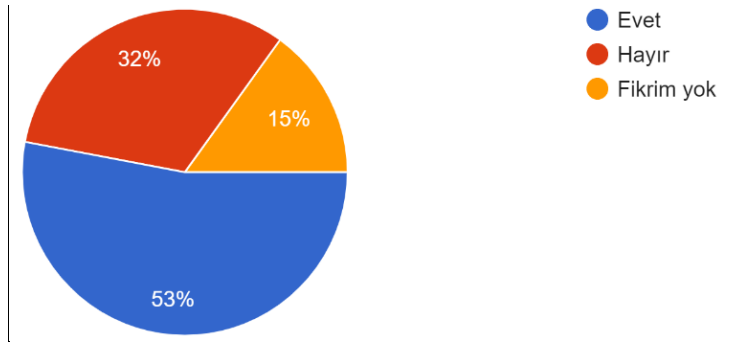
Şekil 20. Parkları kadın ve erkeklerin eşit şekilde kullanım durumu

Katılımcılara “Parkları kadınlar ve erkekler eşit şekilde kullanabiliyor mu?” sorusu sorulmuştur. Bu bağlamda edinilen sonuçlara göre, %66,8’i “Evet” derken, %19,3’ü “Hayır” demiştir ve %13,9’u fikrinin olmadığını belirtmiştir. Parkların kadın ve erkeklerin eşit kullanılması konusunda cinsiyete göre dağılımı Tablo 34’te gösterilmiştir.

Tablo 31. Parkların kadın ve erkeklerin eşit kullanımı konusunda cinsiyete göre dağılımı

		Cinsiyet		Toplam	p
		Kadın	Erkek		
	Evet	213	213	426	
	Hayır	63	60	123	
	Fikrim yok	40	49	89	
Toplam		316	322	638	,438

Parkları kadın ve erkeklerin eşit kullanımı konusunda cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, “Evet” diyen kadın ve erkek sayısı 213, “Hayır” diyen kadın sayısı 63, erkek sayısı 60, konuyla ilgili fikri olmayan kadın sayısı 40 iken erkek sayısı 49’dur. Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Parkların herkesin erişimine uygunluğu Şekil 21’de gösterilmiştir.

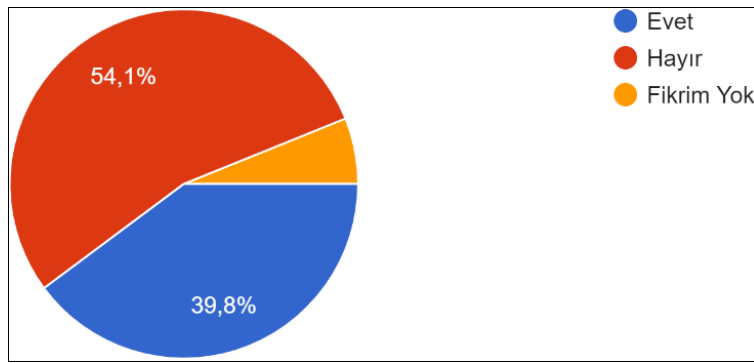
Şekil 21. Parkların herkesin erişimine uygunluğu

Katılımcılara “Parklar herkesin (engelliler, yaşlılar, geçici engeli bulunanlar, hamileler, bebek arabalıları, çocuklar, iri ve şişman kişiler, çok uzun ve çok kısa boylu kişiler) bağımsız olarak erişimine ve kullanımına uygun mudur?” sorusu sorulmuştur. Bu bağlamda elde edilen sonuçlardan, katılımcıların %53’ü uygun olduğunu, %32’si uygun olmadığını ve %15’i ise fikrinin olmadığını belirtmiştir. Parkların herkesin kullanımına uygunluğunun cinsiyete göre dağılımı Tablo 35’te gösterilmiştir.

Tablo 32. Parkların herkesin kullanımına uygunluğunun cinsiyete göre dağılımı

		Cinsiyet		Toplam	p
		Kadın	Erkek		
Herkesin kullanımına uygun mu	Evet	168	170	338	,556
	Hayır	105	99	204	
	Fikrim yok	43	53	96	
Toplam		316	322	638	

Parkların her kesimden (engelliler, yaşlılar, geçici engeli bulunanlar, hamileler, bebek arabalıları, çocuklar, iri ve şişman kişiler, çok uzun ve çok kısa boylu kişiler) kişilerin kullanımına uygunluğu konusunda cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, “Evet” diyen kadın sayısı 168, erkek sayısı 170, “Hayır” diyen kadın sayısı 105, erkek sayısı 99, konuyla ilgili fikri olmayan kadın sayısı 43 iken, erkek sayısı 53’tür. Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Parkların etkinlikler için yeterliliği Şekil 22’de gösterilmektedir.

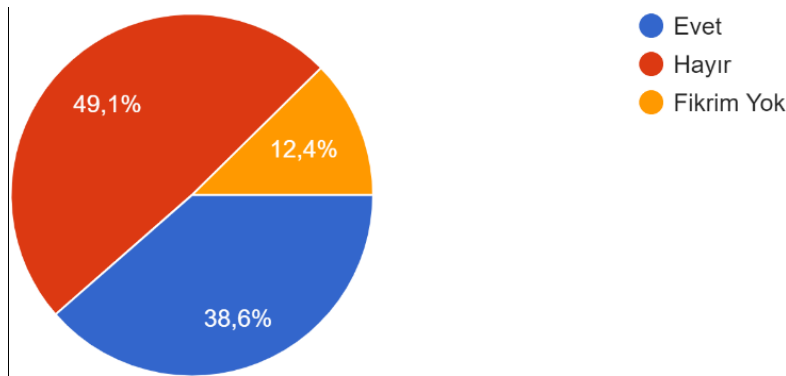
Şekil 22. Parkın etkinlikler için yeterliliği

Katılımcılara “Park içindeki aktiviteleri (yürüyüş yolu, çocuk oyun alanı, spor aletleri vb.) yeterli buluyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar, %39,8 “Evet”, %54,1 “Hayır” ve %6,1 “Fikrim yok” şeklindedir. Parklar %54,1 “Hayır” cevabıyla aktivite açısından yeterli bulunmamıştır. Parkların içindeki aktivitelerin yeterliliğinin cinsiyete göre dağılımı Tablo 36’da gösterilmiştir.

Tablo 33. Park içindeki aktivitelerin yeterliliğinin cinsiyete göre dağılımı

		Cinsiyet		Toplam	p
		Kadın	Erkek		
Aktivite Yolları Yeterliliği	Evet	128	126	254	,542
	Hayır	172	173	345	
	Fikrim yok	16	23	39	
Toplam		316	322	638	

Park içindeki aktiviteleri (yürüyüş yolu, çocuk oyun alanı, spor aletleri vb.) yeterliliği konusunda cinsiyete göre dağılıma bakıldığında, “Evet” diyen kadın sayısı 128, erkek sayısı 126, “Hayır” diyen kadın sayısı 172, erkek sayısı 173, konuyla ilgili fikri olmayan kadın sayısı 16 iken, erkek sayısı 23’tür. Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Parkların her kesimden kullanımına yönelik kalitesi Şekil 23’te gösterilmektedir.

Şekil 23. Parkların her kesimden kullanımına yönelik kalitesi

Katılımcılara “Parkları her kesimden kullanıcının kullanımına imkân verecek kalitede buluyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Parkların her kesimden insana yönelik kullanım kalitesine bakıldığında %38,6 “Evet”, %49,1 “Hayır” ve %12,4 “Fikrim yok” cevabını vermiştir. Anket sonuçlarına göre, %49,1 oranla parklar her kesimden insana yönelik kullanım kalitesi sahip olmadığı tespit edilmiştir. Parkların her kesimden

insanın kullanımına yönelik kalitesinin cinsiyete göre dağılımı Tablo 37’de gösterilmiştir.

Tablo 34. Parkların her kesimden insanın kullanımına yönelik kalitesinin cinsiyete göre dağılımı

		Cinsiyet		Toplam	P
		Kadın	Erkek		
Kalite	Evet	129	117	246	
	Hayır	157	156	313	
	Fikrim yok	30	49	79	
Toplam		316	322	638	,076

Parkların her kesimden insanın kullanımına yönelik kalitesinin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, “Evet” diyen kadın sayısı 129, erkek sayısı 117, “Hayır” diyen kadın sayısı 157, erkek sayısı 156, konuyla ilgili fikri olmayan kadın sayısı 30 iken, erkek sayısı 49’dur.Yapılan ki kare testi sonucunda aralarında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

SONUÇ

Geçmişten günümüze kadar gelen toplumun cinsiyetler üzerine atfettiği roller normal olarak, cinsiyet kavramının (erkek-kadın) toplumsallığını ve mekân kullanımını farklı şekillerde biçimlendirmektedir. Erkek ve kadın rollerindeki farklılık, birçok alanda olduğu gibi mekân kullanımında da kendisini gösterir. Kadın ve erkeklere biçilen roller, mekânlar, statü ve etkileşim alanları birbirinden genellikle farklıdır. Toplumsal cinsiyet rolleri açısından kesin yargılara dayalı kültür ve yapılarda, cinsiyet ayrımcılığının uç noktalarını gündelik hayatın farklı kısımlarında olduğu gibi mekân kullanımında da görmek mümkündür.

Kentsel açık yeşil alanlar, bir kentin fiziki ve sosyal gelişimini sağlayan aynı zamanda toplumsal ve kültürel aktivitelerin sahne aldığı alanlardır. Açık yeşil alanlar doğal yaşamla ilişkilendirilmesine rağmen aynı zamanda cinsiyet eşitsizliğinin mekân kullanımındaki etkilerini de gözler önüne sermektedir.

Yapılan alan çalışması sonucunda kadınların yaşadıkları mahalleyi erkeklere göre daha düşük oranda güvenli buldukları ancak parkları güvenli bulma konusunda kadın ve erkeklerin arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı ortaya konmaktadır.

Kadınlar erkeklere göre gündüz ve akşam saatlerinde tek başlarına dışarı çıkamamaktadır. Gündüz ve akşam tek başlarına dışarı çıkmamanın en temel nedeni çevre güvenliğini yetersiz bulmadır. Kadınlar gündüz tek başlarına dışarı çıktıklarında en çok “taciz vb. uğrayabileceğimi düşündüğüm için” derken erkeklerde bu oran çok düşüktür. Kadınlarla erkekler aralarında gündüz tek başlarına dışarı çıkma konusunda istatistiki anlamda bir fark olduğu görülmektedir.

Akşamları tek başına dışarı çıkma konusunda kadınlar “kendimi güvende hissetmediğim için”, “taciz vb. durumlarla karşılaşmaktan korktuğum için” cevaplarını erkeklere oranla daha fazla vermektedir. Akşamları tek başına dışarı çıkma konusunda istatistiki anlamda kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Parkları erkekler kadınlara göre daha yüksek oranda kullanmakta ve daha çok vakit geçirmektedir.

Park güvenliğini arttırmak için kadınlar ve erkekler güvenlik kamerası olmasını istemektedir. Park güvenliğini artırma konusunda kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Eşit kullanım konusunda kadınlar ve erkekler birbirinden farklı düşünmemektedir.

Kullanımda herkese uygunluğu konusunda kadınlar ve erkekler birbirinden farklı düşünmemektedir.

Kamusal mekânlarda sosyal olanaklara ulaşmanın eşit bir şekilde sağlanması toplumdaki her bireyin hakkıdır. Cinsiyet ayrımı yapılmaksızın toplumun bütün kesiminin mekân kullanımı ve sosyal olanaklara doğrudan ve eşit bir şekilde ulaşılabilmesi için bundan sonra atılacak adımlarda kadın erkek eşitsizliğini gidermek amacıyla bir düzenlemeye gidilmesi gerekmektedir. Yapılan birçok çalışma da bu yorumu doğrular nitelikte sonuç vermiştir.

Lawton (2001), ABD vatandaşları üzerinde yaptığı çalışmada, Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan kadınların ve erkeklerin içinde bulundukları ortamdan ne denli etkilendiğini mekânsal analiz ve bölgesel farklılıklar bağlamında analiz etmiştir. Çalışmada elde edilen bulgulara göre erkek bireylerin çocukluk yıllarında içinde bulundukları ortamda kadınlara oranla kendilerini daha güvende hissettikleri, yön duygusunun kadınlara oranla daha aktif ve geri dönme ihtimaline yönelik güvenin kadınlarınkine oranla daha yüksek olduğu bulgularını elde etmiştir. Bu, kadınların bulundukları ortamdan erkeklere oranla daha fazla etkilendiği anlamına gelmektedir.

Benek ve Öztürk (2018), toplumsal cinsiyet ve mekân arasındaki ilişkiye yönelik olarak kamusal alanları Şanlıurfa ili üzerinden saha çalışması, gözlem ve ikincil veri yöntemlerini kullanarak inceledikleri çalışmada, Şanlıurfa'da toplumsal cinsiyet

konusunda önemli sorunlar olduğunu gözlemlemişlerdir. Çalışmada, Türkiye'nin genelinde olduğu gibi, kadınların rollerinin daha ziyade özel alanlarda şekillendiğini, erkeklerin rollerinin ise kamusal alanlarda baskın şekilde ortaya çıktığını, mekânların kendilerine özgü cinsiyet rolleri ve bunun da mekânın soyut dili olduğunu ifade etmişlerdir.

Baran (2021), Türkiye'de cinsiyet eşitsizliği ile ekonomik gelişme arasındaki ilişkide mekânın rolünü iller bazında incelediği çalışmada; iller arasında cinsiyet eşitsizliği ile gelir düzeyi arasında mekânsal bir bağımlılık tespit etmiştir.

Bu çalışma da yukarıda birkaç örneği sunulan diğer çalışmalar gibi hem literatüre bir katkı sunmak ve böylece gelecekteki bilimsel çalışmalara veri sağlamak amacıyla hem de sosyal sorunların en azından bir kısmını mercek altına alıp araştırmak, böylece söz konusu sorunların çözümüne katkı sunmak amacıyla yapılmıştır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin etki ettiği alan sayısı çok fazladır ve bu alanlardan biri de kentsel yeşil-açık alanlardır. Kâğıt üzerinde herkesin kullanımına, erişimine ve faydalanmasına açık olan bu alanların pratikte, en azından toplumsal cinsiyet eşitsizliği bağlamında, pek de öyle olmadığı görülmektedir. Bu da toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin gelecekteki çalışmalarda da incelenmesi gerektiğini gösteren önemli bir bulgudur.

Bu çalışmada, kentsel parkların kullanımında cinsiyet farklılığı incelenmiştir. Sonuç olarak, kadınların kentsel parkları daha etkin kullanımlarına ilişkin hangi özelliklerin önemli olduğu ve bu özelliklerin kentsel tasarım ve planlama kılavuzlarına dahil edilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Parkların kullanımında cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmak amaçlı, bölge sakinlerinin sosyodemografik özellikleri dikkate alınarak daha bütüncül ve kapsamlı bir karar verme aracının geliştirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbarışahabı, L. (2012). *Açık Yeşil Alanların Yarattıkları Ekonomik Değerlerin Hedonik Fiyat Model Yönetimi İle Tespiti: Ankara Botanik Park Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akbaş, S. (2020). *Mikro Kültür Destinasyonlarında Pazarlama Sorunları ve Çözüm Önerileri: Birecik Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gümüşhane.
- Aktaş, G. (2017). Kadın Açısından Kentle İlişkin Mekan Pratikler. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (27) 136-149.
- Alkan, A. (2009). Kadın Dostu Yerleşimler’e Doğru Yerel Planlama ve Hizmet Sunum Modeli. Birleşmiş Milletler Kadın ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı. Erişim Tarihi: 31.08.2022.
<http://www.kadindostukentler.com/content/docs/outputs/hizmet-sunumu.pdf>
- Altınçekiç, S., Ç., Kart, N. (2000). Kentsel Tasarım Sürecinde Meydanlar. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi* 50(2), 110-120.
- Altındaş, O., Eliri, İ. (2012). Birey Toplum İlişkisinde Kent Kültürü, Kamusal Alan ve Onda Şekillenen Sanat Olgusu. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 1(5), 61-74
- Arslan, M. (1999). *Birecik ve Ekonomisi Birecik'in Tarih İçerisinde Ekonomik Yapısı ve Gap Doğrultusunda Alacağı Olası Görüntü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Lisans Tezi. T.C Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.

Aytaç, Ö. (2007). Kent Mekanlarının Sosyo-Kültürel Coğrafyası. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 199-226.

Baran, D. (2021). Türkiye'de cinsiyet eşitsizliği ve ekonomik kalkınma: iller düzeyinde bir mekânsal veri analizi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Bayhan, A. A. (2002). Güneydoğu Anadolu'da Memlük Sanatı. Erişim Tarihi: 31.08.2022. <https://www.altayli.net/guneydogu-anadoluda-memluk-sanati.html>

Baykan, D. A. (2015). *Yerel Yönetimler İçin Kadın Dostu Kent Planlaması ve Tasarım İlkeleri Kitabı*. Ankara: Uzerler Matbaacılık Sanayi Ltd. Şti .

Bayram, B. (2007, Şubat). Kamusal Mekan Kalitesinin Yükseltilmesinde Yöntemler Ve Kamusal Sanatın Rolü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Belediyesi, B. (2022). <https://www.birecik.bel.tr/>.

Biçer, S. (2011). *İzmir, kadın kenti olacak*. Erişim Tarihi: 31.08.2022 <https://www.arkitera.com/haber/izmir-kadin-kenti-olacak/>

Boyacı, E. (2010). Ülkemizde Kent Parkı İşlevlerini Belirleyen Etmenler. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Dacheux, E. (2012). *Kamusal Alan*. (Çev. Hüseyin Köse). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Demirkan, H. (2015). Mekanlarda Erişilebilirlik, Kullanılabilirlik Ve Yaşanabilirlik. *Dosya* 36 (3), 1-5.

Ünal, E., Duyguler, F., Bolat, E., Z.(1998). İmar Terimleri Sözlüğü. Ankara: TODAİE.

Doygun, N., Kısakürek, Ş. (2013). Kahramanmaraş’da Bazı Kent Parklarının Geçirimli Zemin Yeterliği Bakımından İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 3(7) 23-29.

Döllük, G. (2005, Mayıs). *Yayalaştırılmış Sokakların Kent Peyzajına Katkısı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ertekin, H. İ. (2014). *Kadın Dostu Kentler*. Birleşmiş Milletler Kadın Dostu Kentler Ortak Programı. (ss.51-52) Erişim Tarihi: 31.08.2022
<http://www.kadindostukentler.com/content/docs/kitapcik-1.pdf>

Giritlioğlu, C. (1998). *Şehirsel Mekan Öğeleri ve Tasarımı 1*. İstanbul: İTÜ Mimarlık Fakültesi.

Government, T. S. (2008). Planning and Open Spaces. *Planing Advice Note 65*.

Görür, M., Durukan, A., Akpolat, M., Acara, M., Eser, E., Alp, S., Engin, A., Gündüz, S., Erel, C., Şener, A. (1999). *Birecik, Halfeti, Suruç Bozova İlçeleri İle Rumkale'deki Taşınmaz Kültür Varlıkları*. Ankara: Başbakanlık.

Göyünç, N. (1975). XVI. Yüzyılda Güney-Doğu Anadolu'nun Ekonomik Durumu. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Gül, A., Küçük, V. (2001). Kentsel Açık-Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*. (2), 27-48.

- Güleroy, N., Z., Özsoy, A., Tezer, A., Yiğiter, R., G., Günay, Z. (2012). *Mevcut Kentsel Dokuda Çevresel Kalitenin İyileştirilmesi*. Erişim Adresi: <https://cevse.itu.edu.tr/docs/librariesprovider77/default-document-library/cevreselkalite.pdf?sfvrsn=0>
- Gümüş, D. Ç. (2020). *Erişilebilirlik Kılavuzu Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı*. Ankara: Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Erişim Tarihi: 31.08.2022 https://www.aile.gov.tr/media/65613/erisilebilirlik_kilavuzu_2021.pdf
- Güney, M. E. (2020). *Kadın Dostu Kent Planlama Yaklaşımı Bornova Örneği*. İzmir: Bornova Belediyesi.
- Gürses, D. İ. (1970). Yeşil ve Serbest Alan Politikası. *Türkiye Peyzaj Mimarisi Derneği Peyzaj Mimarlığı Dergisi*, (3), 18-21.
- Güvenç, C. (2014). Kadın Dostu Kentler. Birleşmiş Milletler Kadın Dostu Kentler Ortak Programı (ss.47-48). Erişim Tarihi: 31.08.2022 <http://www.kadindostukentler.com/content/docs/kitapcik-1.pdf>
- Habermas, J. (2004). Kamusal alan. (Ed: Meral Özbek). İstanbul: Hil Yayınları.
- Hepcan, C., Ç., Özkan, B. (2005). Botanik Bahçelerinin Kentsel Dış Mekanlar Olarak Kullanıcılara Sunduğu Olanakların Belirlenmesi. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 42(3), 159-170.
- Kadın Dostu Kentler Projesi*. (2012). Erişim Tarihi: 31.08.2022 <http://www.karsmanset.com/haber/kadin-dostu-kentler-projesi-12914.htm>
- Kahraman, M. D. (2014). İnsan İhtiyaçları ve Mekansal Elverişlilik Kavramları Perspektifinde Yaşanılabilirlik Olgusu ve Mekansal Kalite. *Planlama*. 24(2), 74-84.

- Kandemir, R. V. (2010). *Kamusal Alan İçerisinde Mahalle Parkları ve Bir Mahalle Parkı Tasarım Rehberi Düşüncesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaval, P., “ Recreation Benefits of U.S. Parks”, Department of Economics Working Paper Series, NO: 12/07, University of Waikato, Hamilton, New Zealand, (2007).
- Kaypak, Ş. (2014). Toplumsal Cinsiyet Bakış Açısından Kente Bakmak. *Niğde Üniversitesi İibf Dergisi*, 7(1), 344-357.
- Kiper, T., Korkut, A., Topal, T., Ü. (2016). Mekansal Planlamada Kadın Dostu Kent Yaklaşımı. *İdil*, 2016, 5(26), 1777-1796.
- Kurucu, M. (2006). XIII-XX. Yüzyıllar Arasındaki Birecik`teki Mimari Eserler. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Kürkçüoğlu, E. (2016). Etkileşim Arayüzü Olarak Meydanlar ve Yönetimi. *Meydanlarda Tasarım, Yönetim Ve Organizasyon Sempozyumu*. (ss. 165-177).
- Lawton, C. A. (2001). Gender and regional differences in spatial referents used in direction giving, *Sex Roles*, 44(5/6), 321-337.
- Metin, S. N. (2020). *Kamusal Mekan Kalitesinin Sağlanması Kentsel Tasarım Araçlarının Rolü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). T.C. Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Mumcu, S., Yılmaz, S., Yazıcı, T. (2016). Kentsel Açık Mekanlarda Kadınlar: Cinsiyet Rollerinin Kamusal Alanlarda Gözlemlenilmesi. *Mimarlık ve Yaşam Dergisi*, 1(1), 37-52.

- Oğuz, M. (2016). Kent Politikası ve Toplumsal Cinsiyet. *Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları*. (ss.153-165). Ankara: Dipnot yayınları.
- Oktaç, H.,E., Erdoğan, R., Oktay, F., B. (2016) Akarsular ve Akarsularda Rekreasyon Olanakları. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi* 6(13), 321-331.
- Olgun, H. B. (2017). Jürgen Habermas, Hannah Arendt ve Richard Sennett'in Kamusal Alan Yaklaşımları. *Sosyolojik Düşün*, 2(1), 45-54.
- Ödekan, A., Öztürk, A. (2004). Birecik-Suruç (Şanlıurfa) Kentsel Kültür Varlıkları Envanteri 2003. *Tüba Kültür Envanteri Dergisi*. (3), 125-140.
- Önal, F. (2014). Kamusal Bir Alan Olarak Parkları Yeniden Düşünmek. *Mimar.ist*, (49) 27-34.
- Özdemir, A. (2009). Katılımcı Kentli Kimliğinin Oluşumunda Kamusal Yeşil Alanların Rolü: Ankara Kent Parkları Örneği. *Türkiye Ormancılık Dergisi* 10(1), 144-153.
- Özkır, A. (2007). Kent Parkları Yönetim Modelinin Geliştirilmesi.(Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özsoy, B. (2015). *Kadınların Yerel Hizmetlerden Memnuniyet Düzeyi ve Kadın Dostu Kentten Beklentileri: Gaziantep Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Özsoy, B., Sipasi, E. (2016). Türkiye'de Kadın Dostu Olma İddiasında Bir Kent: Gaziantep. *Çağdaş Yerel Yönetimler* 25(3), 35-68.

Özcan, Y. (1991 Ankara). Ankara kenti'nin 2000'li Yıllar İçin Açık ve Yeşil Alan Sistemi Olanakları, 2000'li Yıllar için Ankara Kenti'nin Açık ve Yeşil Alan Sistemi Ne Olmalıdır? *Peyzaj Mimarlığı Dergisi*, 91(2).

Öztürk, S. ve Benek, S. (2018). Toplumsal cinsiyet bağlamında mekânın algılanması ve kullanılmasına ilişkin bir değerlendirme: Şanlıurfa örneği. TÜCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu International Geography Symposium on the 30th Anniversary of TUCAUM 3-6 Ekim 2018 /3-6 October 2018, Ankara.

Polat, A. T. (2001). *Kent Parkı Kavramı ve Konya İçin Örnek Bir Çalışma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Spaces, P. f. (2000). How to Turn a Place Around: A Handbook of Creating Successful Public Spaces. Project For Public Space.

Şafak, G. N. (2020). Nevşehir'de Kadınların Kent Deneyimi Üzerine Bir İnceleme. *Fe Dergi*, 12(1), 30-43.

Şafak, G. N. (2013). *Kadın ve Kent İlişkisinde Yerel Yönetimler: Nevşehir İli Örneğinde Kadın Dostu Kentler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Şenol, N. (2015). *Kadın Dostu Kentler Avrupa'dan Örnekler*. Erişim Tarihi: 31.08.2022 https://turkiye.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/kadin_dostu_kentler_avrupadan_ornekler_4.pdf

Tarhan, A. (2014). Medyayla İlişkilerde Kurumsal Web Sayfalarının Kullanımı: Halkla İlişkiler Odaklı Bir Değerlendirme. *Selçuk İletişim*, 8(2), 61-89.

Tekinbaş, E. (2013). Kadın Dostu Kentler. *TMMOB Şehir Plancıları Odası Haber Bülteni, Kadın Özel Eki 2*, s. 20-23.

Tepe, E. (2016). *Kadın Dostu Kentler*. Birleşmiş Milletler Kadın Dostu Kentler Programı. (ss. 27-28). Erişim Tarihi: 31.08.2022
<http://www.kadindostukentler.com/content/docs/kitapcik-1.pdf>

Tokman, Y. A. (2006). *Planlamanın Yerel Kadın Hareketi Yoluyla Açılımı*. 8 Kasım Dünya Şehircilik Kongresi. DEÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü.

Tosun, S. (2020). *Meydan Nedir? Türkiye’de Meydanların Tarih Boyunca Gelişimi*. Erişim Tarihi: 31.08.2022 <https://peyzax.com/turkiyede-meydanların-tarih-boyunca-gelisimi>

Uzgören, G., Erdönmez, M., E. (2017) Kamusal Açık Alanlarda Mekan Kalitesi ve Kentsel Mekan Aktiviteleri İlişkisi Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme. *Megaron*.12(1), 41-56. DOI: 10.5505/megaron.2016.42650.

Ünal, E., Duyguler, F., Bolat, E., Z.(1998). *İmar Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TODAİE.

Voordt, T. v. (2005). T.J.M., Van Wegen, H.B.R.

Yeşil, A. (2006). Ankara Metropolitan Alanının Yeşil Alan Sisteminin Analizi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yumuş, A. (2011). *Kalkınma Planları Çerçevesinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Anlayışının Ekonomik, Toplumsal ve Siyasal Boyutları*. (Uzmanlık Tezi). Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.

Walker, C. (2004). “Walker, Ch., “ The Public Value of Urban Parks”, Beyond Recreation.*A Broader View od Urban Parks, The Urban Institute& The Wallace Foundation*, Washington.

Türk Dil Kurumu. Erişim Tarihi: 31.08.2022. <https://www.tdk.gov.tr/>

EKLER

Anket Soruları

KADIN DOSTU KENTLERDE AÇIK YEŞİL ALANLARIN KULLANIMI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME ANKET ÇALIŞMASI dosyasının kopyası

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini konu alan anket çalışması 26 sorudan oluşmaktadır.

* Gerekli

1. Cinsiyetiniz? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

☐ Kadın

☐ Erkek

2. Yaşınız? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

☐ 18-30

☐ 31-40

☐ 41-50

☐ 51-60

☐ 61-70

☐ 71 yaş üzeri

3. Eğitim-Öğretim durumunuz nedir? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

☐ ilkokul mezunu

☐ Ortaokul mezunu

☐ Lise mezunu

☐ Ön lisans mezunu

☐ Lisans mezunu

☐ Lisansüstü mezunu

4. Medeni durumunuz?

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ☐ Evli
☐ Bekar
☐ Boşanmış
☐ Nişanlı

5. Mesleğiniz? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ☐ İşçi
☐ Memur
☐ Serbest
☐ İşveren
☐ İşsiz
☐ Öğrenci
☐ Emekli
☐ Ev Hanımı

6. Hanenizin aylık toplam geliri nedir? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ☐ 0-3000
☐ 3000-6000
☐ 6000-9000
☐ 9000 ve üzeri

7. Mahallenizi güvenli bulur musunuz? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ☐ Evet
☐ Hayır
☐ Kısmen
☐ Fikrim yok

8. Mahallenizde tek başınıza gündüz dışarı çıktığınızda kendinizi güvende hissedersiniz mi?

(Evetse 12. Soruya geçilecek)

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ☐ Evet, güvende hissedirim
- ☐ Hayır, güvende hissetmem

9. Neden kendinizi güvende hissetmezsiniz?

Birden fazla şık işaretlenebilir.

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- ☐ Sokak hayvanlarından korktuğum için
- ☐ Yollar çok tenha ve ıssız olduğu için
- ☐ Taciz vb. uğrayabileceğimi düşündüğüm için
- ☐ Hırsızlık, gasp vb. durumlarla karşılaşacağımı düşündüğüm için
- ☐ Çevre güvenliğini yeterli bulmadığım için

10. Mahallenizde akşam saatlerinde tek başınıza dışarı çıkar mısınız? *

Yanıtınız evetse 14. soruya geçilecek

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

☐ Evet

☐ Hayır

11. Neden mahallenizde akşam saatlerinde tek başınıza dışarı çıkmazsınız? *

Birden fazla şık işaretlenebilir.

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

☐ Babam/ Ağabeyim izin vermediği için

☐ Eşim / Nişanlım izin vermediği için

☐ Taciz vb. durumla karşılaşmaktan korktuğum için Sokak

☐ hayvanlarından korktuğum için

☐ Hırsızlık, gasp vb. durumla karşılaşacağımı düşündüğüm için

☐ Mahallemin yeterince aydınlık olduğunu düşünmediğim için

☐ Çevre güvenliğini yeterli bulmadığım için

☐ Yollar تنها ve ıssız olduğu için

☐ Mahallede çıkabilecek dedikodudan çekindiğim için

☐ Kendimi güvende hissetmediğim için

☐ Vakit bulamadığım için

☐ Kendim akşamları dışarıya çıkmayı sevmediğim/ istemediğim için

12. Mahallenizde park mevcut mu? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

☐ Evet

☐ Hayır

☐ Fikrim yok

13. Mahallenizdeki parkı hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?

Hiç kullanmıyorum seçeneğini işaretleyen katılımcılar 16. soruyu yanıtlamalıdır.

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ☐ Her gün
- ☐ Haftada birkaç kez
- ☐ Ayda birkaç kez
- ☐ Yılda birkaç kez
- ☐ Hiç kullanmıyorum

14. Neden mahallenizdeki parkı hiç kullanmıyorsunuz?

Birden fazla seçenek işaretlenebilir

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- ☐ Babam/ Ağabeyim izin vermediği için
- ☐ Eşim / Nişanım izin vermediği için
- ☐ Taciz vb. durumla karşılaşmaktan korktuğum için
- ☐ Hırsızlık, gasp vb. durumla karşılaşacağımı düşündüğüm için
- ☐ Çevre güvenliğini yeterli bulmadığım için
- ☐ Mahallede çıkabilecek dedikodudan çekindiğim için
- ☐ Kendimi güvende hissetmediğim için
- ☐ Vakit bulamadığım için
- ☐ Parkta vakit geçirmeyi sevmediğim için
- ☐ Parka gitme alışkanlığım olmadığı için

15. Mahallenizdeki parkı hangi zaman dilimlerinde kullanıyorsunuz?

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ☐ 08:00-12:00
- ☐ 12:00-16:00
- ☐ 16:00-20:00
- ☐ 20:00- 00:00

16. Mahallenizdeki parkta ne kadar zaman geçiriyorsunuz?

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ☐ 30dk- 1 saat
☐ 1 saat-2 saat
☐ 2 saat-3 saat
☐ 3 saatten fazla

17. Mahallenizdeki parka kiminle gidiyorsunuz?

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- ☐ Anne/Babamla
☐ Ağabeyim/Ablam/ Kardeşimle
☐ Eşim/Nişanım
☐ Arkadaşlarım
☐ Komşularım
☐ Akrabalarım
☐ Tek başıma
☐ Diğer: _____

18. Mahallenizdeki parka hangi amaçla gidersiniz?

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- ☐ Sosyalleşmek için
☐ Spor yapmak için
☐ Yürüyüş yapmak için
☐ Çocuğumun oynaması için
☐ Diğer: _____

19. Mahallenizdeki parkı kullanırken kendinizi güvende hissediyor musunuz?

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ☐ Evet
☐ Hayır
☐ Kısmen

20. Parklarda sizin güveninizi arttırmak için olması gereken şeyler nelerdir? *

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- ☐ Güvenlik kameraları olabilir
☐ Parkın yeterince aydınlatılıyor olması gerekir
☐ Parkın güvenliğinden sorumlu bir güvenlik görevlisi olabilir
☐ Polis devriye araçlarının ya da bekçilerin sık sık parkın etrafında gezmesiDiğer:
☐ _____

21. Parkları kadınlar ve erkekler eşit şekilde kullanabiliyor mu? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ☐ Evet
☐ Hayır
☐ Fikrim yok

22. Parklar herkesin (engelliler, yaşlılar, geçici engeli bulunanlar, hamileler, bebek arabalıları, çocuklar, iri ve şişman kişiler, çok uzun ve çok kısa boylu kişiler) bağımsız olarak erişimine ve kullanımına uygun mudur? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ☐ Evet
☐ Hayır
☐ Fikrim yok

23. Park içindeki aktiviteleri (yürüyüş yolu, çocuk oyun alanı, spor aletleri vb.) *
yeterli buluyor musunuz?

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ☐ Evet
☐ Hayır
☐ Fikrim Yok

24. Parkların her kesimden kullanıcının kullanımına imkan verecek kalitede buluyor musunuz? *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ☐ Evet
☐ Hayır
☐ Fikrim Yok

Bu içerik Google tarafından oluşturulmamış veya onaylanmamıştır.

Google Formlar